

Jul

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA

SPÓŁKA AKCYJNA

SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES

FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS

EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
UMOWA POLSKO-NIEMIECKA — Z CIECHOMSKA	1231	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1250
WYROK W SPRAWIE ŻYRARDOWSKIEJ — C. P.	1234	Zagadnienie niesienia pomocy i ratunku zagrożonym statkom i ładunkom — <i>Dr. Wł. Sowiński</i>	
ŻYCIE GOSPODARCZE		Praca portu gdyńskiego we wrześniu 1934 r. — <i>O.</i>	
Bilans sesji genewskiej — <i>X.</i>		POCZTA I TELEGRAF	1253
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:	1253
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	1237	Proces żyrdowski — <i>W. N.</i>	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1239	Postępowanie wyłączeniowe — <i>S. Baudouin de Courtenay</i>	
HUTNICTWO ŻELAZNE	1239	KRONIKA BIEŻĄCA:	
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	1239	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1255
W sprawie wywozu obuwia — <i>W. D.</i>		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1255
ROLNICTWO	1241	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Rady izb rolniczych — <i>Inż. Szczęsny Młkaszewski</i>		PODATKI I OPŁATY	1256
HANDEL		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1257
TRAKTATY I KONWENCJE	1244	Z BANKU POLSKIEGO	1258
HANDEL ZAGRANICZNY	1244	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	1244	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1246	OGÓLNE	1260
RYNEK AKCYJNY	1247	WŁOCHY	1260
CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	1248	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1261
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1248	BIBLIOGRAFJA	1261
Wykonanie planu finansowo-gospodarczego przedsiębiorstwa P. K. P. za 1933 r. — <i>J. G.</i>			

UMOWA POLSKO-NIEMIECKA

PROTOKÓŁ z dn. 9/III r. b. o zniesieniu wojny celnej pomiędzy Polską i Niemcami stworzył podstawę do dalszych porozumień polsko-niemieckich w zakresie wzajemnego obrotu towarowego. Przed wspomnianym protokołem obrotu polsko-niemieckie regulowane były w drodze autonomicznej polityki obu krajów, z wyjątkiem porozumienia z dn. 26/III 1932 r., załatwiającego sprawę obrotu polsko-niemieckiego na tle „kryzysowych” zakazów przywozu, zastosowanych przez Polskę w 1931 r., oraz drobnego układu z dn. 31/XII 1932 r., regulującego wymianę w zakresie masła oraz przędzy wełnianej, bawełnianej i t. d. Protokół z marca r. b., obok zniesienia zarządzeń bojowych z obu stron (wraz z zakazem stosowania jakiegokolwiek dyskryminacji we wzajem-

nych obrotach), ustalał i komasował jednocześnie wszystkie kontyngent umowne, na podstawie których mogłyby odbywać się odtąd przywóz niemiecki do Polski, z drugiej zaś strony stawał przywóz Polski do Niemiec na płaszczyźnie normalnego beztraktatowego stosunku Rzeszy wobec Polski, co z uwagi na nieposiadanie przez Niemcy naogół (z wyjątkiem węgla i gospodarczych zakazów o charakterze weterynaryjno-sanitarnym) stałych zakazów przywozu równało się stosowaniu przez Niemcy do przywozu polskiego autonomicznego poziomu ceł bez innych przeszkód dla penetracji znacznej części wywozu polskiego do Niemiec.

Rozwój polsko-niemieckich obrotów towarowych w okresie ostatnich miesięcy ulegał szeregowi wpły-

wów ubocznych, niepozostających w związku ze stosunkami konwencyjnymi pomiędzy Polską i Rzeszą. Jeśli chodzi, mianowicie, o przywóz niemiecki do Polski, to musiał on odczuć bardzo wydatnie wprowadzenie przez nas w październiku r. ub. nowej taryfy celnej, która przyznawała wprawdzie Niemcom (za specjalnym porozumieniem) autonomiczną II kolumnę (normalnie wobec Niemiec, jako państwa beztraktatowego, należało stosować kolumnę I tej taryfy), niemniej jednak wobec dość wysokiego poziomu i tej II kolumny musiała ona oddziaływać hamująco na ten przywóz. Przeciętna wartość przywozu niemieckiego do Polski w 1933 r. — do chwili wprowadzenia w życie nowej taryfy celnej — wynosiła, mianowicie, ok. zł 11 ÷ 12 miljn., gdy po wprowadzeniu taryfy tej spadła (w lutym r. b.) do poziomu niewiele wyższego ponad zł 6 miljn. Od czasu wprowadzenia w życie marcowego układu o zniesieniu wojny celnej przywóz niemiecki do Polski wznowił jednakże swą penetrację, zwiększając się z miesiąca na miesiąc i osiągając w sierpniu r. b. poziom nieomal zł 10·8 miljn.

Naodwrot, wywóz Polski do Niemiec skorzystał ze zniesienia wojny celnej we względnie małym stopniu. Wprawdzie nie uległ on w końcu r. ub. i na początku r. b. podobnemu spadkowi, jak przywóz niemiecki, ale spotkał się już w pierwszych miesiącach po zniesieniu wojny celnej z faktem stopniowego ograniczania w Niemczech przydziału dewiz na potrzeby przywozu wogóle. Przypomnieć należy, iż Niemcy posiadały wprawdzie od 1931 r. ograniczenia dewizowe w dziedzinie przywozu towarowego, ograniczenia te jednak stosowane były względnie liberalnie, sprawdzając się do przydziału 50% wartości przywozu w 1931 r., dokonanego przez każdego z importerów niemieckich. Dopiero znane trudności dewizowe Niemiec w r. b., wywołane, jak wiadomo, zachwianiem się równowagi bilansu płatniczego Niemiec na skutek powstania ujemnego salda bilansu handlowego — spowodowały stopniowe kurczenie przydziału dewiz na potrzeby przywozu, doprowadzając w rezultacie z końcem czerwca r. b. do zredukowania kwoty przydziału do 10% kwot bazowych, a i to pod szeregim warunków, stawiających pod znak zapytania możliwość otrzymania dewiz na cele przywozu wogóle.

W ten sposób sytuacja wyjściowa dla rokowań o zawarte ostatnio porozumienie przedstawiała się w sposób następujący: z jednej strony przywóz niemiecki do Polski, nadszarpnięty wprowadzeniem w życie nowej polskiej taryfy celnej, wzrastał na skutek zniesienia wojny celnej polsko-niemieckiej, z drugiej strony — wywóz polski do Niemiec, jakkolwiek niepodlegający ostatnio żadnym zmianom zasadniczym z przyczyn natury polityczno-handlowej (z wyjątkiem podwyżki cła na gęsi w czerwcu r. b.), tracił stopniowo na skutek autonomicznych ograniczeń dewizowych w Niemczech zabezpieczenie swych płatności. Wynikiem tego ostatniego zjawiska nie było wprawdzie w pierwszym okresie jego kurczenie się (następuje ono dopiero wyraźnie w sierpniu r. b.), ale fakt zamrożenia szeregu należności polskich eksporterów za wywóz, dokonany do Niemiec — zamrożenia, które ostatnio sięga kilku milionów złotych.

Na tle tej ogólnej sytuacji obrotów polsko-niemieckich specjalnie charakterystycznie zaznaczyła się

inicjatywa sfer rolniczych obu krajów, dążąca do stworzenia podstawy dla zwiększenia wywozu rolniczego Polski do Niemiec w ramach panującej obecnie w Niemczech tendencji do zaostrzonego protekcjonizmu rolnego. Dwa zjazdy przedstawicieli sfer rolniczych obu krajów w kwietniu i maju r. b. ustaliły w rezultacie swych obrad, mimo zasadniczego kursu polityki gospodarczej Niemiec w kierunku protekcjonizmu agrarnego, iż istnieje niemniej jednak możliwość uplasowania w Niemczech pewnych ilości produktów rolnych, stanowiących czołowe pozycje naszego wywozu rolniczego. Mimo, mianowicie, iż wskutek niemieckiego protekcjonizmu rolniczego wartość niemieckiego przywozu środków żywności spadła z RM 825·8 miljn. w I półroczu 1933 r. do RM 687·5 miljn. w tymże okresie r. b. — ustalono, iż pewne ilości gęsi, jaj, masła, drzewa i t. d. mogą być przywiezione z Polski do Niemiec bez obawy załamania się zasadniczej linii protekcjonistyczno-agrarnej Rządu Rzeszy. W ten sposób z porozumienia sfer rolniczych obu krajów powstał substrat dla umowy międzyrządowej, która — ustalając ostatecznie wywóz omówionych ilości polskich produktów rolnych do Niemiec — dawałaby niemieckiemu wywozowi do Polski odpowiednie rekompensaty. Rokowania międzyrządowe, rozpoczęte na ten temat w początku lipca r. b., przeciągnęły się, z przerwą wakacyjną, do początku października i zakończyły się parafowaniem w dn. 6/X i podpisaniem w dn. 11/X porozumienia kompensacyjnego, ustalającego warunki tej wymiany, której zasady, jeśli chodzi o wywóz Polski do Niemiec, ustaliły omawiane powyżej porozumienia sfer rolniczych w kwietniu i maju r. b.

M. in. porozumienie z dn. 11/X stwierdza w punkcie 3, iż „Rząd Rzeszy będzie przy przywozie masła, jaj i gęsi uwzględniał w należyty sposób interesy polskie”. Wobec faktu, iż przywóz jaj i masła odbywa się w Niemczech za pośrednictwem odpowiednich central (Reichsstelle für Eier i Reichsstelle für Milcherzeugnisse, Oele und Fette) wspomniane ogólne zapewnienie równa się zobowiązaniu co do prowadzenia przez wspomniane centrale odpowiedniej polityki w stosunku do naszego wywozu tych produktów na rynek niemiecki. Jednocześnie w stosunku do gęsi oznacza to umożliwienie penetracji naszego wywozu na rynek niemiecki, pomimo obowiązującego autonomicznie od lipca r. b. podwyższonego cła RM 100 od 1 q. Ponadto w stosunku do drzewa — zarówno surowca, jak i tarcicy, oraz fornierów — Niemcy zobowiązują się stosować wobec przywozu z Polski klauzulę największego uprzywilejowania pod względem celnym (co zresztą w chwili obecnej ma znaczenie raczej teoretyczne). Zaznaczyć jednak należy, iż przez włączenie drzewa do układu wywóz tego produktu, który ostatnio spotykał się ze szczególnie poważnymi utrudnieniami dewizowymi na rynku niemieckim, zostaje w znacznej mierze zabezpieczony, o czym będzie jeszcze mowa niżej.

Wzajemian za powyższe strona polska udziela Niemcom ustępstw dwojakiego rodzaju. Powiedzieliśmy powyżej, iż na skutek w prowadzenia przez nas w październiku r. ub. nowej taryfy celnej Niemcy znalazły się na rynku polskim w dość trudnej sytuacji — wobec stosowania do ich przywozu II kolumny nowej taryfy bez jakichkolwiek ceł konwencyjnych, z których korzystać nie mogły, nie posiadając u nas klauzuli największego uprzywilejowania. Układ z dn. 11/X

wprowadza pod tym względem zmianę o tyle, że w ok. 80 pozycjach naszej taryfy celnej, gdzie istnieją cła konwencyjne (z których korzystają normalnie wszystkie kraje, posiadające z nami traktaty handlowe) Niemcy zostały przez postanowienie, zawarte w p. 1 wspomnianego porozumienia, dopuszczone do korzystania z tegoż samego przywileju. Wspomniane pozycje obejmują m. in. niektóre nasiona, rośliny żyjące i kwiaty, piwo (ze stawką celną pośrednią między cłem autonomicznem a konwencyjnym), wina, lakiery, kosmetyki i pachnidła, żelatynę i wyroby z żelatyny, skóry lakierowane, niektóre skóry futrzane, dywany, tiule i koronki, celulozę bieloną, kamienie do szlifowania, szyby lustrzane, szereg narzędzi m. in. kosi i sierpy), maszyny do szycia, aparaty do wiecznej ondulacji, niektóre aparaty precyzyjne, błony fotograficzne i rentgenologiczne, instrumenty muzyczne oraz galanterję. Wszystkie powyższe ustępstwa celne ograniczone są ilościowymi kontyngentami.

Jako drugi rodzaj ustępstw polskich figuruje kilkadziesiąt, drobnych naogół, kontyngentów przywozowych, z których część stanowi bądź powtórzenie bądź rozszerzenie kontyngentów, z których Niemcy korzystały już przy przywozie do Polski poprzednio. Kontyngenty te obejmują, obok niektórych produktów rolniczych, artykuły, na które Niemcy uzyskały klauzulę największego uprzywilejowania pod względem celnym, ponadto zaś pewne produkty chemiczne, włókiennicze, ceramiczne, wyroby z metali i t. d.

Specjalnego omówienia wymaga sprawa płatności, wynikających z powyższego układu. Na skutek obecnej sytuacji dewizowej w Niemczech nie można było się spodziewać, aby wywóz polski, który porozumienie omawiane dopuszcza do Niemiec, miał zapewnioną zapłatę w terminie. Dla uniknięcia niedogodności, jakie mogłyby wskutek tego wyniknąć dla naszych eksporterów, przewidziano, iż technicz-

ne wykonanie układu powierza się prywatnym towarzystwom kompensacyjnym obydwu krajów. Ze strony polskiej wykonywać układ ma mianowicie „Polskie Towarzystwo dla Handlu Kompensacyjnego”, ze strony niemieckiej obowiązki kompensacyjne zostały powierzone towarzystwu p. f. „Niemiecko-Polska Izba Handlowa” we Wrocławiu-Berlinie. Niemieccy importerzy polskich towarów, objętych porozumieniem z dn. 11/X, wpłacają należność w markach na specjalne konto w jednym z niemieckich banków dewizowych, natomiast polscy importerzy towarów niemieckich, dopuszczonych do Polski w ramach tegoż porozumienia, wpłacają w złotych należność na konto, otworzone w jednym z banków polskich. Z pierwszego konta pokrywane są należności niemieckich eksporterów, z drugiego — polskich eksporterów. Dla normalnego funkcjonowania układu konieczne jest zatem, aby ogólne wartości obrotu obustronnego, objętego porozumieniem, były równe.

W sumie zatem układ z dn. 11/X należy oceniać jako próbę odcinkowego uregulowania doraźnych możliwości wywozowych, istniejących dla niektórych polskich produktów rolniczych na rynku niemieckim. Ustępstwa polskie wobec Niemiec stanowią zatem tylko funkcję ustępstw niemieckich i są wskutek tego skonstruowane w sposób odpowiednio ograniczony i odpowiadający równie ograniczonemu i doraźnemu charakterowi ustępstw niemieckich. Praktycznie układ powinien (o ile nowowprowadzony pomiędzy Polską i Niemcami sposób rozrachunku prywatnego działać będzie skutecznie) przysporzyć obu stronom pewnych przejściowych korzyści, nie przesądając, rzecz prosta, zasadniczego uregulowania spraw obrotu polsko-niemieckiego, które na tle niemieckich trudności dewizowych i „nowego planu” polityki gospodarczej Niemiec prędzej czy później musi nastąpić.

Z. Ciechomska

WYROK W SPRAWIE ŻYRARDOWSKIEJ

SZEROKA OPINJA publiczna oddawna już interresuje się t. zw. sprawą żyrardowską, to znaczy kompleksem wszystkich tych zagadnień, które wynikły z metody zarządzania Zakładami Żyrardowskiemi przez grupę większości akcjonariuszów, reprezentowaną przez Bouszac'ów. Sprawa ta niejednokrotnie niepokoiła opinię publiczną, stając się nieraz przedmiotem nader gwałtownych ataków w prasie, aż wreszcie potraźna bardzo silnie tą opinią z racji procesu o zabójstwo ś. p. Kellera, Dyrektora Zakładów Żyrardowskich.

O sprawie żyrardowskiej wielokrotnie pisaliśmy na łamach naszego wydawnictwa, a prasa codzienna w ciągu ostatnich kilku miesięcy podaje bardzo dużo z tego zakresu interesującego, lecz smutnego materiału — tak, że opinia publiczna wszechstronnie dobrze jest poinformowana w tej sprawie i wydała już dawno sprawiedliwy sąd o skandalicznej gospodarce Bouszac'ów w Zakładach Żyrardowskich.

Parę miesięcy temu odbyło się walne zebranie akcjonariuszy Zakładów Żyrardowskich, a w wyniku tego zebrania została, przypominamy, wniesiona przez mniejszość akcjonariuszy polskich skarga do Sądu z tytułu poniesionych przez tę mniejszość strat. Sąd

podzielił motywy skargi powodów i dla zabezpieczenia ich pretensyj wprowadził nad Zakładami sekwestr sądowy. W kilka tygodni potem nastąpiło znane „porozumienie biskupickie” części akcjonariuszy z mniejszości polskiej z większością Bouszac'a, a wynikiem tego „porozumienia” było wniesienie do Sądu odpowiedniego zgłoszenia co do zniesienia sekwestru sądowego i wprowadzenia „normalnego” zarządu nad Zakładami.

Opinia publiczna, a przedewszystkiem ogół mających być w ten sposób ponownie pokrzywdzonych akcjonariuszy mniejszości, odpowiedziała na tego rodzaju pakt oburzeniem, które było ponownem stwierdzeniem, że w zakresie spraw żyrardowskich nie nastąpiło jeszcze ani należyte ich wyświetlenie, ani ich uzdrowienie. Pokrzywdzona mniejszość podniosła ponownie odpowiednie protesty przeciwko tak proponowanemu „załatwieniu” sprawy.

Kilka dni temu była właśnie rozpatrywana w Wydziale Handlowym Sądu Okręgowego w Warszawie sprawa ta na podstawie zgłoszenia tych akcjonariuszy mniejszościowych, którzy podpisali „umowę biskupicką” i postawili wniosek o zniesienie sekwestru. Na innym miejscu niniejszego zeszytu podajemy prze-

ślanki, na których został oparty wyrok sądowy, oddalający wniosek co do zniesienia sekwestru nad Zakładami Żyrardowskiemi i kierujący całokształt sporu na drogę dalszego postępowania sądowego.

Jakkolwiek wymieniony wyrok sądowy dotyczy tylko jednej konkretnej sprawy cywilnej odnośnie Zakładów Żyrardowskich, to ma on jednakże znaczenie o wiele szersze, gdyż staje się symbolem ustosunkowania się gospodarczej moralności publicznej do zagadnienia zarządu przedsiębiorstwami, a specjalnie przedsiębiorstwami o kapitale anonimowym.

Niektóre środowiska, tak w kraju, jak i zagranicą, usiłowały uczynić ze sprawy żyrardowskiej fałszywe wnioski co do stosunku Polski do kapitału zagranicznego wogóle, pracującego tutaj, w sensie rzekomego zwalczania w Polsce tego kapitału. Jednakże te wnioski nie dadzą się w najmniejszym stopniu obronić w świetle procedury prawnej i prawomocnych wyroków sądu w sprawach Żyrardowa, a także w świetle postępowania, które prowadzi sędzia śledczy w dziedzinie zarzutów kryminalnych pod adresem poprzednich zarządców Zakładów Żyrardowskich, gdyż świadczy to wszystko, że mamy w tym wypadku do czynienia z wyjątkowo bezceremonjalnym i nieuczciwym postępowaniem grupy ludzi, mających na oku wyłącznie tylko swe ultraegoistyczne interesy, a krzywdzących zarówno akcjonariuszy mniejszości, jak i obrażających poczucie słuszności gospodarczej całego społeczeństwa.

Kapitał zagraniczny przemysłowy, zaangażowany w przedsiębiorstwa w Polsce, ma przed sobą pełne pole do twórczej i rentownej pracy, dowodem czego jest szereg przedsiębiorstw kapitału zagranicznego, które nie mają żadnych zatargów ani z władzami skarbowymi, ani z akcjonariuszami mniejszości, ani z gospodarczą racją stanu Polski, skoro pracują solidnie, dbając nie tylko o swoje interesy, ale także mając na widoku potrzebę racjonalnej gospodarki i współzycia ze społeczeństwem, z którego ciągną zyski. Lecz kapitał większościowy, zaangażowany w Zakładach Żyrardowskich, mniejsza o to, że doszedł przed laty do ich opanowania drogą różnych „posunięć taktycznych”, wytworzył swoim cynicznym postępowaniem taką koło siebie atmosferę, że nikt już dzisiaj w Polsce nie ma wątpliwości, że jest to kapitał czysto klusowniczy, traktujący nasz kraj na podobieństwo kraju czarnych murzynów, którzy są stworzeni poto tylko, aby byli źródłem nieokiełzanego per fas et nefas bogacenia się ich eksploatorów.

Oczywiście, na tego rodzaju „współpracę” z kapitałem zagranicznym nikt w Polsce zgodzić się nie może.

Ostatni wyrok Sądu w sprawie żyrardowskiej utrzymuje ją w dalszym ciągu na drodze postępowania sądowego, które wreszcie całkowicie wyświetli rolę rządzącej dotąd w Żyrardowie większości i ustali winy i stopień odpowiedzialności dawniejszego zarządu w całości i poszczególnych jego członków indywidualnie. Z tego przeto punktu widzenia nie potrzebujemy się sprawą żyrardowską więcej zajmować, oczekując na ostateczne wyroki sądowych instancji, zarówno w dziedzinie cywilnej, jak i kryminalnej. Już dzisiaj wszakże możemy z ostatniego wyroku sądowego wyciągnąć pewne wnioski natury ogólnej.

Przedewszystkiem zostało ponad wszelką wątpliwość ustalone, że „ugoda biskupicka”, która obraziła zarówno interes mniejszości akcjonariuszy, jak i społeczne poczucie moralne, nie mogła zamknąć sprawy żyrardowskiej. I że sprawa ta musi być doprowadzona do końca przez jedynie miarodajny tutaj czynnik sądowy, który jedynie jest kompetentny do gruntownego zbadania i ocenienia tej sprawy.

I dalszy jeszcze możemy wyprowadzić wniosek ogólny, że w gospodarce przedsiębiorstw muszą być traktowane równomiernie interesy zarówno większości, jak i mniejszości, i że rządząca większość nie może zarządzać przedsiębiorstwem w ten sposób, aby akcjonariusz mały został pozbawiony zarówno należnych mu uczciwych zysków, jak i pomatu był wydziedziczany z kapitału.

A dalej, że zarząd, zwłaszcza wielkiem przedsiębiorstwem, nie jest czemś zamkniętem i oderwanem od reszty życia gospodarczego i społecznego w Polsce, lecz że musi on się także liczyć z interesem publicznym i jego ogólną kontrolą, niezależnie od tego, do jakiego kapitału to przedsiębiorstwo należy.

Wyrok sądowy w sprawie żyrardowskiej ponad wszystko podkreśla to przeświadczenie, że interes kapitału przemysłowego, uczciwie i twórczo pracującego, przez prawo polskie jest należycie chroniony, lecz nieuczciwy kapitał klusowniczy, żerujący na dobrej wierze ludzkiej i na interesie Skarbu Państwa, jest na podstawie tego prawa dyskwalifikowany i przed nim odpowiedzialny.

Wszelkie wykrętne i fałszywe oświetlenia sprawy żyrardowskiej, zwłaszcza przez chęć przerzucenia jej na teren rzekomej walki w Polsce z kapitałem zagranicznym, nie mają najmniejszego sensu.

C. P.

Ż Y C I E G O S P O D A R C Z E

BILANS SESJI GENEWSKIEJ

Od szeregu już lat Zgromadzenia Ligi Narodów, odbywające się we wrześniu każdego roku w Genewie, nie miały żadnej historii, jeśli chodzi o zagadnienia gospodarcze, poruszane w dyskusji ogólnej. Obrady komisyjne ich (a mianowicie obrady t. zw. II komisji spraw „technicznych”, gdzie obok zagadnień ekonomicznych wchodzi sprawy higieny i t. d.) nie obejmowały od czasu zaostrzenia się kryzysu światowego żadnych nowych

projektów czy uchwał. Oznaczało to — słusznie zupełnie — zanik wszelkiej idei międzynarodowej współpracy gospodarczej. Nawet Zgromadzenie z r. ub., gdzie dyskutowano wyniki nieudanej zeszłorocznej Konferencji Światowej w Londynie, musiało przejść nieomal bez dyskusji nad temi materiałami.

W r. b. dopiero obrady jakgdyby ożywiły się. Wpłynęły na to dwa fakty. Pierwszym z nich była francuska propozycja,

tycząca się clearingu międzynarodowego, drugim — odbyte „na marginesie” urzędowych obrad Zgromadzenia Ligi zebranie zachodnio-europejskich krajów o walucie złotej. Nie należy, jak zobaczymy, w żadnym razie przeceniać obu tych zjawisk, rękmię jednak koniecznym staje się ich zanotowanie, albowiem przypuszczalnie oba one — każde w swym zakresie — mogą mieć swój dalszy ciąg.

Jeśli chodzi o propozycję francuską w zakresie clearingu, to podstawą jej stał się memoriał, złożony Zgromadzeniu Ligi przez francuskiego Ministra Handlu, P. Lamoureux, w dn. 1/IX r. b. W memoriale tym Francja zwraca uwagę na rozpowszechnienie się umów kompensacyjnych w ostatnich 3 latach (przyczem widocznie zupełnie uznaje za umowy takie te układy, które i u nas nazywają się „kompensacyjnymi”, jak również i układy czysto clearingowe), podnosi ułatwienia, jakie wprowadziły do międzynarodowego obrotu gospodarczego, i proponuje dyskusję nad 3 następującymi punktami:

1) zbadanie krytyczne rezultatów, wynikłych w każdym państwie z umów kompensacyjnych (przez rozesłanie kwestionariuszy do każdego państwa),

2) zbadanie metod technicznych w poszczególnych układach kompensacyjnych, porównanie ich nawzajem i doprowadzenie do ujednostajnienia ich w ten sposób, aby przyczyniały one minimum kłopotów wszystkim zainteresowanym (ewentualne zwołanie — dla ułatwienia tego zadania — specjalnej konferencji techników administracyjnych w tym dziale),

3) ankieta co do możliwości rozszerzenia układów clearingowych dwustronnych w układ wielostronny.

Co do tego ostatniego punktu P. Lamoureux stwierdza w swym memoriale, iż „wiele państw zajmowało się już deblokowaniem zaległych swych wierzytelności handlowych w niektórych krajach przez użycie do tego ich salda dodatniego w stosunku do innych krajów”. Chodziłoby teraz — według projektu francuskiego — o to, aby zastanowić się, czy na tej podstawie nie możnaby ustalić „umów międzynarodowych nowego typu”.

Jak widać z tego, projekt przewidywał, po uprzednim studjum przedmiotu, dość daleko posunięte plany układów międzynarodowych. To, zdaje się, zadecydowało o jego niepowodzeniu w gronie, które świeżo miało jeszcze w pamięci niepowodzenie wszelkich zbyt daleko idących akcji międzynarodowych na terenie gospodarczym w okresie depresji. Ponadto szereg delegacji wystąpiło z zastrzeżeniami zasadniczymi, twierdząc, iż clearingu nie uznają same i że zatem w wielostronnych układach tego rodzaju brać udziału nie będą. Ponadto szereg delegatów wyraziło swą wątpliwość (zupełnie słusznie...) co do technicznej wykonalności takiego wielostronnego porozumienia. Nie bez znaczenia ponadto były i głosy tych opozycjonistów, którzy twierdzili, że clearing jest środkiem, używanym w ostateczności, kiedy wszystkie inne zawodzą, i że zatem trudno byłoby przez jego generalizację czynić zeń stały i bardziej trwały instrument polityki handlowej. Na skutek tych krytyk projekt początkowy P. Lamoureux doznał dość poważnych zmian. Rezolucja Zgromadzenia Ligi w tym punkcie brzmi, mianowicie, jak następuje:

„Zgromadzenie wzywa Radę Ligi do wydania zarządzeń, aby organizacja gospodarcza i finansowa Ligi przystąpiła do ankiety na temat przyczyn, zakresu, metod i rezultatów układów kompensacyjnych i clearingowych.

Zgromadzenie wnosi, aby badanie zawierało w szczególności analizę układów już zawartych i funkcjonowania organizacji, stworzonych dla zapewnienia ich wykonania, oraz oświetliło napotkane trudności przy stosowaniu ich oraz osiągnięte rezultaty”.

Z tekstu powyższego widać niezbicie, iż inicjatywa francuska zakończyła się chwilowo zupełnym fiaskiem. Ma to zresztą

swoje poważniejsze przyczyny. Francja, jako kraj wierzytelski i broniący się przed przywozem zagranicznym szczególnie silnie, ma wszelki interes w tem, aby możliwie powszechnie stosować clearing towarowy, który w rezultacie powoli równoważyłby jej bilans handlowy. Oczywiście, że cały szereg krajów bynajmniej w swoim stosunku do rynku francuskiego do takiego rozwiązania nie dąży. Inna rzecz, że w wypadku przedłużania się stanu, jaki zapanował pod względem handlu zagranicznego ostatnio w Niemczech, koncepcje clearingu powszechnego mogą powoli utorować sobie drogę w opinii wielu ekonomistów i kierowników poszczególnych gospodarstw narodowych.

Drugim wydarzeniem o większej wadze było na ostatniej sesji Zgromadzenia Ligi zebranie się zachodnio-europejskich krajów o walucie złotej w celu nawiązania ściślejszych polityczno-handlowych więzów pomiędzy sobą. Oficjalny komunikat o tych naradach brzmi następująco: „Delegaci Belgji, Francji, Włoch, Luksemburga, Holandji i Szwajcarii zebrałi się w dn. 24 ÷ 25/IX w Genewie w celu wspólnego zbadania, w jaki sposób poszczególne ich kraje mogłyby najbardziej wydawnie przyczynić się do wznowienia współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej i finansowej — współpracy, której konieczność jest stwierdzana powszechnie.

Stwierdzili oni w pierwszym rzędzie — ciągnie dalej komunikat — iż kraje, które zachowały swobodne funkcjonowanie waluty złotej, pozostają bardziej niż kiedykolwiek zdecydowane, jak to potwierdzały deklaracje, podpisane w Londynie w dn. 3/VII 1933 r., utrzymać walutę swą całkowicie na obecnych jej parytetach złota, albowiem utrzymanie to wydaje się im jedynym z najbardziej istotnych warunków odbudowy gospodarczej i finansowej świata. Uznali oni ponadto, iż dla dopomożenia w pełnej mierze wysiłkowi powszechnej poprawy powinny one wyznaczyć sobie jako główny swój cel rozszerzenie wymiany międzynarodowej.

Uważają oni, iż tego rodzaju wysiłek mógłby być podjęty z korzyścią przedewszystkiem pomiędzy krajami, które z racji ciągłości ich terytorjów i kierunku ich działalności, jak również z racji jednolitości ich systemów pieniężnych posiadają pomiędzy sobą stosunki gospodarcze szczególnie obszerne.

Pragną oni wyraźnie zaznaczyć, iż inicjatywa ich nie jest skierowana przeciwko żadnemu innemu krajowi. Utrzymując się na płaszczyźnie powszechnego wysiłku dla walki z kryzysem, potwierdzili oni swój zamiar pozostawania w kontakcie z innymi rządami, troszcząc się o to, aby ujrzeć możliwie szybko ich przyłączenie się do tego dzieła odbudowy. Zamierzając dojść szybko do konkretnych rezultatów, uznali oni celowość powierzenia komisji, składającej się z delegatów poszczególnych rządów, zbadania głównych zagadnień, które wysuwają rozwój stosunków gospodarczych i finansowych pomiędzy sześcioma narodami, nie tracąc z oczu niezbędności bardziej szerokiej współpracy w zakresie międzynarodowym.

Komisja ta — kończy komunikat — będzie mogła poświęcić swe prace dwóm zagadnieniom zasadniczym: rozszerzeniu wymiany i rozwojowi turystyki oraz transportów, albowiem kwestja monetarna stała się już przedmiotem porozumienia, podpisanego w Paryżu w dn. 8/VII 1933 r. przez kierowników banków emisyjnych krajów uczestniczących. Zostaną wydane zarządzenia, aby przyspieszyć jej stworzenie i pozwolić jej na rozpoczęcie bezwzględnej działalności. Prezes, P. Jaspard, otrzymał upoważnienie do przedsięwzięcia odrazu potrzebnych zarządzeń”.

Istotnie, P. Jaspard, Minister Spraw Zagranicznych Belgji, zwołał już pierwsze posiedzenie wspomnianej komisji na dz. 20/X do Brukseli.

Cóż można powiedzieć o wspomnianych obradach i o ich komunikacie? Niewątpliwie, przyczyną i głównym źródłem wznowienia idei ściślejszej współpracy pomiędzy krajami o walucie złotej jest stale pogarszająca się sytuacja niektórych

z nich wskutek narastających wciąż skutków dewaluacji funta, a przede wszystkim dolara w handlu międzynarodowym. Nie jest dla nikogo tajemnicą, iż szczególnie Belgia odczuwa je w dużym stopniu — i to właśnie tłumaczy szczególną aktywność tego kraju w akcji wznowienia „złotego porozumienia” na gruncie handlowym — akcji, która, zaprojektowana rok temu, została przerwana z uwagi na ówczesne kłopoty polityczno-handlowe Francji z Niemcami.

Próbując ściślej nawiązania pomiędzy sobą stosunków handlowych, kraje o walucie złotej w Europie Zachodniej zamierzają, o ile wierzyć półurzędowym komentarzom, posługiwać się możliwie najprostszymi metodami technicznymi. Niema mowy, jakoby, o żadnym porozumieniu wielostronnem — ale w grę wchodzi tylko układy dwustronne. Ponieważ KNU w dziedzinie celnej, zawarta w traktatach handlowych każdego z tych krajów z innymi „nieblokowymi” krajami, uniemożliwia specjalne faworyzowanie wzajemnych obrotów tych państw, projektuje się specjalne faworyzowanie się nawzajem w układach kontyngentowych, gdzie najnowsza teoria, przyjęta przez kraje Europy Zachodniej wszelki parytet traktowania wyłącza. W ten sposób liczą kraje te na możliwość znacznego wzmocnienia wzajemnych obrotów handlowych kosztem reszty świata.

W całej tej sprawie nie może, oczywiście, ująć uwagi fakt pominięcia w tem nowym porozumieniu Polski. Nie wchodząc w tej chwili w szczegóły, które domagają się szerszego omówienia, przypomnieć należy, iż w zeszłorocznych enuncjacjach „bloku złotego” Polska była jednym z 6 członków, natomiast Luksemburg, jako odgrywający zupełnie minimalną rolę w całej tej akcji, nie figurował w liście krajów bloku. Specjalnie charakterystyczne jest, iż cytowany wyżej komunikat urzędowy powołuje się na enuncjacje blokowe z dn 3/VII i 8/VII r. ub., gdzie figurują podpisy Polski, ani słowem nie wspominając wogóle o istnieniu jakiegoś szóstego kraju — również zachowującego (i niejednokrotnie silniej niż niektórzy uczestnicy nowego bloku...) zasady swobodnego funkcjonowania waluty złotej. Prawdopodobnie zewnętrznym motywem niezaproszenia Polski do nowego ugrupowania będzie powoływanie się na ową „ciągłość terytoriów i kierunek działalności” obecnych członków bloku, co Polsce „uniemożliwia” prawdopodobnie należenie do całej grupy. W gruncie rzeczy chodzi przypuszczalnie (obok ewentualnych motywów „politycznych”) o obawę przed rolniczym członkiem w bloku w sytuacji, kiedy i tak już zagadnienie rolnicze będzie w owym „zacieśnianiu wymiany” największym i najtrudniejszym do zwalczania szkopulem.

Zaznaczyć jednak należy, iż przez usunięcie Polski z grupy, mającej współpracować na terenie polityczno-handlowym pod egidą waluty złotej, sama grupa ta zadaje sobie bardzo poważny uszczerbek ideowy. Punktem wyjścia „bloku złotego” było przecież przetrwanie przez kraje, które odrzuciły pomysły wszelkiego manipulowania pieniądzem jako sposób zwyciężenia depresji, całego jej okresu poprzez wzajemne wspieranie się zarówno na terenie współpracy ich instytucji emisyjnych, jak i na terenie wymiany handlowej pomiędzy sobą. Skład „bloku” wskazuje, iż obok 5 krajów o charakterze mniej lub więcej „wierzycielskim” znalazła się tam i Polska jako jedyny wogóle kraj dłużniczy, hołdujący tym samym założeniom polityczno-finansowym. Wszystkie inne kraje dłużnicze (oprócz maleńkiej i przez to niewchodzącej zupełnie w rachubę Litwy) albo zdewaluowały swe waluty, albo uciekły się do ograniczeń dewizowych jako sztucznego środka równoważenia ich bilansów płatniczych. A przecież ideologia bloku złotego opiera się na twierdzeniu, że każde państwo — bez względu na jego dłużniczy czy wierzycielski charakter — przyczyniłoby się najlepiej do zwalczania kryzysu, gdyby zaprzestało wszelkich środków manipulowania sztucznego swym pieniądzem. Akcja 5 zachodnio-europejskich członków „bloku”, eliminująca Polskę, daje — być może — do-

rażne „satisfakcję” polityczną niektórym, doraźne usunięcie „niebezpiecznej” konkurencji — innym, ale, nieszkodząc materialnie Polsce zupełnie, podważa samą zasadę ideologii blokowej, ograniczając blok wyłącznie do krajów wierzycielskich i mówiąc jakby przez to, że państwo dłużnicze w obecnych warunkach polityki waluty złotej prowadzić nie może czy nawet nie powinno.

Do całości zagadnienia zresztą, jak powiedziano, wypadnie nam jeszcze powrócić. W każdym razie całokształt akcji i ustosunkowanie się jej wobec nas robi, niewątpliwie, niezbyt poważne wrażenie.

X.

RYNEK PRACY W SIERPNIU 1934 R. — Położenie na rynku pracy w sierpniu wykazało dalszą lekką poprawę. Liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., obniżyła się z 295·1 tys. w lipcu r. b. do 289·4 tys. w sierpniu r. b. W tym samym czasie liczba zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, wodociągach, elektrowniach, w warsztatach kolejowych oraz na robotach publicznych wzrosła z 686·6 tys. do 693·4 tys.

Liczby bezrobotnych za okres ostatnich 4 lat podaje następujące zestawienie:

	1931	1932	1933	1934
Styczeń	340 718	338 434	269 577	399 660
Luty	358 925	350 145	280 044	408 792
Marzec	372 536	360 031	279 779	388 297
Kwiecień	351 679	339 773	258 599	358 056
Maj	313 104	306 801	239 542	329 035
Czerwiec	274 942	264 147	224 560	306 387
Lipiec	255 179	218 059	215 017	295 145
Sierpień	246 380	190 548	206 471	289 388
Wrzesień	246 426	150 446	202 100	
Październik	255 622	150 894	215 415	
Listopad	266 027	177 459	265 200	
Grudzień	312 487	220 245	342 600	

Zestawienie poniższe podaje liczby zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, wodociągach i elektrowniach, innych zakładach oraz na robotach publicznych:

	1	9	3	4	Sierpień
	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	1933	1933
Górnictwo	93 951	94 726	94 866	92 324	92 324
Hutnictwo	36 489	36 881	36 818	33 962	33 962
Przemysł przetwórczy	389 164	388 161	397 493	361 045	361 045
Elektrownie i wodociągi	7 354	7 559	7 563	7 619	7 619
Inne zakłady	53 111	53 147	53 235	53 991	53 991
Roboty publiczne	95 601	106 081	103 384	75 190	75 190

Razem: 675 670 686 555 693 359 624 131

Wydobycie węgla kamiennego w sierpniu — w związku ze zwiększeniem zbytu na rynkach wewnętrznym i zagranicznym — wykazało dalszy wzrost. Nieznaczny wzrost wykazało również wydobycie ropy naftowej.

W hutnictwie żelaznym produkcja wykazała lekki wzrost w dziale wydobywania surowców, zmniejszyła się natomiast wytwórczość walcowni i w nieznacznym stopniu — stali. Stan zamówień w stosunku do miesiąca poprzedniego wykazał nieznaczną poprawę. Produkcja cynku w dalszym ciągu lekko zwiększyła; hutnictwo natomiast w dalszym ciągu było nieczynne.

Zatrudnienie elektrowni i wodociągów oraz innych zakładów nie wykazało większych odchyśleń. Lekkie zmniejszenie liczby zatrudnionych na robotach publicznych wiąże się najprawdopodobniej z odpływem rąk roboczych od niektórych robót, zwłaszcza drogowych — do żniw oraz innych robót na roli.

Zatrudnienie w poszczególnych gałęziach przemysłu przetwórczego charakteryzuje poniższe zestawienie:

Przemysł	1	9	3	4	Sierpień
	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	1933	1933
Metalowy	54 707	57 159	58 930	50 195	50 195
Drzewny	39 599	36 270	34 348	29 726	29 726
Mineralny	49 042	48 776	49 214	41 445	41 445

Budowlany	11 941	12 689	13 924	10 622
Spożywczy	39 402	39 361	40 673	40 178
Chemiczny	31 931	31 406	31 323	29 553
Włókienniczy	124 378	127 169	130 597	125 256
Odzieżowy	12 061	9 261	11 884	9 497
Skórzany	5 394	5 398	5 820	4 877
Papierniczy	12 198	11 894	11 916	11 269
Poligraficzny	8 511	8 778	8 864	8 427

Razem: 389 164 388 161 397 493 361 045

Po przelotnej niższe w lipcu liczby zatrudnionych w przemyśle przetwórczym — sierpień przyniósł dalszą w tym zakresie poprawę.

Zatrudnienie przemysłu metalowego zwiększyło się w stosunku do miesiąca poprzedniego i w stosunku do stanu sprzed roku, zwłaszcza w działach, związanych z przemysłem budowlanym.

Zatrudnienie przemysłu drzewnego zmniejsza w dalszym ciągu, przede wszystkim pod wpływem momentów sezonowych.

W przemyśle włókienniczym sierpień przyniósł ożywienie. Wślad za wzrostem zbytu tkanin bawełnianych i wełnianych na sezon zimowy — wzrosła produkcja i zatrudnienie. Poprawa zatrudnienia ujawniła się również w przemyśle dzianym, jutowym i odzieżowym. Jedynie przemysł pończosznicy na skutek strajku był unieruchomiony.

W pozostałych gałęziach przemysłu przetwórczego stan zatrudnienia nie wykazał większych odchyłeń.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W LIPCU 1934 R. — Wydobyte węgiel kamienny w lipcu 1934 r. przedstawiało się następująco:

Tablica I

Rejony węglowe	Lipiec		Styczeń ÷ lipiec			
	1 9 3 4		1 9 3 4		1933	
	tonn	1913=100	tonn	1913=100	tonn	
Śląski	1 718 982	64·10	11 829 249	63·01	10 448 506	
przec. dzienna	66 115	61·22	68 377	63·32	60 396	
Dąbrowski	429 017	75·50	2 909 402	72·53	2 890 007	
przec. dzienna	16 500	71·38	16 818	72·75	16 705	
Krakowski	147 052	89·54	942 522	81·98	893 712	
przec. dzienna	5 656	85·53	5 448	82·38	5 166	
Ogółem:	2 295 051	67·22	15 681 173	65·52	14 232 225	
przec. dzienna	88 271	64·09	90 643	65·82	82 267	

Wzrost wydobywania węgla kamiennego w lipcu r. b. w porównaniu z czerwcem r. b. oraz z lipcem 1933 r. ilustruje poniższe zestawienie:

W stosunku:

Rejony	do czerwca 1934 r.		do lipca 1933 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	114 079	7·11	152 246	9·72
Dąbrowski	56 183	15·07	12 931	3·11
Krakowski	24 824	20·31	23 991	19·50
Ogółem:	195 086	9·29	189 168	8·98

Jak wynika z powyższego zestawienia, wydobyte węgla kamiennego w lipcu r. b. wzrosło w stosunku do czerwca o 9·29%, a w stosunku do analogicznego miesiąca 1933 r. wzrosło o 8·98%. Od początku roku, a więc w okresie styczeń ÷ lipiec 1934 r., wydobyto węgla kamiennego 15 681 173 t, t. j. o 1 448 948 t (10·18%) więcej niż w tymże okresie 1933 r.

Ogólny zbyty węgla kamiennego w lipcu w porównaniu z czerwcem wzrósł o 138 393 t, przyczem wzrost zbytu na rynku wewnętrznym był nieco silniejszy niż wzrost eksportu. W konsekwencji tego w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło nieznaczne przesunięcie na korzyść zbytu krajowego: gdy w czerwcu udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla wynosił 61·62%, a eksportu — 38·38%, to w maju udział zbytu krajowego wzrósł do 61·99%, a eksportu zmalał do 38·01%.

Wzrost (+) względnie spadek (—) zbytu krajowego oraz eksportu w lipcu 1934 r. w porównaniu z czerwcem 1934 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 48 468	5·84	+ 29 150	4·71
Dąbrowski	+ 22 416	9·43	+ 16 418	14·96
Krakowski	+ 21 996	21·30	— 55	13·58
Ogółem:	+ 92 880	7·93	+ 45 513	6·24

Jak wynika z tabl. II, w której podany jest zbyty węgla kamiennego według odbiorców, wzrost zbytu krajowego został spowodowany głównie zwiększonym zapotrzebowaniem na węgiel kolei żelaznych w związku z sezonowym wzmoczeniem się transportów kolejowych. Również — chociaż w nieco słabszym stopniu — wzrósł odbiór węgla na cele opału domowego. Wreszcie stosunkowo najmniej wzrosło zapotrzebowanie ze strony przemysłu. Co się tyczy poszczególnych gałęzi przemysłu, to w związku z sezonowym wzrostem zapotrzebowania na koks i brykiety zwiększyły się dostawy dla tych gałęzi przemysłu. Jednak najpoważniej wzrósł odbiór węgla ze strony przemysłu cukrowniczego, co tłumaczy się zbliżającą się kampanją produkcyjną. Inne gałęzie przemysłu nie wykazują poważniejszych odchyłeń w odbiorze węgla w lipcu w porównaniu z czerwcem. Zbyty węgla na cele przemysłowe wzrósł w lipcu w porównaniu z czerwcem o 25 518 t (3·76%). Odbiór ze strony „innych odbiorców” zwiększył się w stopniu znacznie większym, a mianowicie o 67 362 t (13·69%). Cały zbyty krajowy w lipcu 1934 r. w porównaniu z czerwcem r. b. wzrósł o 92 880 t do 1 264 193 t. Od początku roku cały zbyty węgla wewnątrz kraju wynosił 8 421 386 t — wobec 7 820 867 t w analogicznym okresie r. ub., a zatem wzrósł o 600 519 t (7·68%).

Jak ilustruje tabl. III, eksport węgla kamiennego w lipcu r. b. w porównaniu z czerwcem wzrósł o 45 513 t (6·24%). Co się tyczy poszczególnych grup rynków, to w miesiącu sprawozdawczym zaszły dość poważne przesunięcia w zbycie węgla. W grupie rynków środkowo-europejskich wzrosły wysyłki do Austrii oraz wznowiono wysyłki do Węgier w następstwie zawarcia nowych transakcyj kompensacyjnych. Wzmożenie się wysyłek do Austrii pozostaje w związku z nadchodzącym sezonem opałowym i podniesieniem się dostaw dla przemysłu. W grupie rynków skandynawskich zmalały wysyłki do Szwecji i Finlandji, jednak spadek eksportu do tych krajów został — nawet z pewną nadwyżką — skompensowany wzmocnionym wywozem do Danji i Norwegji. Wywóz na rynki zachodnio-europejskie kształtował się wybitnie niekorzystnie, przyczem spadek eksportu dotyczył Belgji, Francji i Irlandji. Eksport na rynki południowo-europejskie w miesiącu sprawozdawczym wykazał dość znaczną poprawę w związku z rozpoczęciem dostaw na poczet 2 nowych układów z kolejami włoskimi o dalsze dostawy węgla z tytułu transakcyj kompensacyjnych Państwowych Zakładów Inżynieryjnych z „Fiatem” w Turynie. Eksport na rynki pozaeuropejskie utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca. Od początku roku wyeksportowano ogółem 5 533 784 t — wobec 4 958 013 t w analogicznym okresie r. ub., czyli o 675 768 t (11·61%) więcej.

Całkowity obrót węgla, koksu i brykietów w lipcu w 1934 r. ilustruje tabl. IV, z której widać — w porównaniu z danymi dla czerwca — że zapasy węgla kamiennego na zwalach nieznacznie wzrosły (do 1 700 022 t).

W związku z sezonowym wzrostem zapotrzebowania węgla zarówno wewnątrz kraju, jak i na rynkach zagranicznych oraz

w następstwie większej liczby dni roboczych w lipcu w porównaniu z czerwcem (26 wobec 25) — liczba wszystkich dniówek odrobionych wzrosła o 102 185 (7·83%), wynosząc 1 407 775. W tej liczbie wzrosła liczba dniówek zwykłych odrobionych do 1 381 272, t. j. o 102 143 (7·99%), natomiast liczba dniówek nadliczbowych utrzymała się na tym samym poziomie i wynosiła 26 503.

Zbyt węgla kamiennego w Kraju — w lipcu 1934 r.

Tablica II

Rodzaj odbiorców	Lipiec		Styczeń ÷ lipiec			
	1934		1934		1933	
	tonn		tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł						
Hutniczy:						
żelazny	82 585	556 149	6 60	535 636	6·85	
innych metali	32 989	228 344	2·71	207 230	2·65	
Koksiarnie	146 421	1 005 309	11·94	879 465	11·25	
Brykielniarnie	13 157	131 090	1·56	107 253	1·37	
Gazownie	17 085	144 782	1·72	156 914	2·01	
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, niemające węgla własnego) ¹⁾	4 145	28 791	0·34	17 618	0·22	
Naftowy	5 907	46 698	0·55	43 793	0·56	
Solny	7 351	57 721	0·69	53 310	0·68	
Cementowy, ceramiczny oraz cegielniane i wapienniki	88 070	449 062	5·33	273 058	3·49	
Obróbczy (metalowy i inny)	7 892	63 082	0·75	47 505	0·61	
Chemiczny	24 919	179 569	2·13	168 605	2·16	
Garbarski i przetworów zwierzęcych	3 403	22 988	0·27	15 637	0·20	
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	34 002	253 890	3·02	271 553	3·47	
Cukrowniczy	55 451	118 001	1·40	123 909	1·58	
Papierniczy	27 063	178 603	2·12	151 306	1·93	
Włókienniczy	43 589	383 612	4·56	371 744	4·75	
Inne gałęzie przemysłu	110 829	815 979	9·69	707 515	9·05	
Razem przemysł¹⁾:	704 858	4 663 850	55·30	4 132 051	52·83	
II.—Inni odbiorcy						
Koleje żelazne	249 003	1 613 518	19·16	1 515 516	19·38	
Żegluga	2 140	9 105	0·11	8 778	0·11	
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	32 371	238 987	2·84	203 317	2·40	
Wojskowość	30 012	145 039	1·72	148 049	1·90	
Instytucje państw.	7 911	61 328	0·73	61 968	0·79	
Opał domowy ²⁾	102 346	729 982	8·67	890 211	11·38	
Pośrednicy	135 552	959 577	11·39	860 977	11·01	
Razem inni odbiorcy²⁾:	559 335	3 757 536	44·62	3 688 816	47·17	
Ogółem w kraju:	1 264 193	8 421 386	100·00	7 820 867	100·00	

W wyniku pewnej poprawy w przemyśle węglowym liczba wszystkich dniówek opuszczonych zmniejszyła się w lipcu o 39 497 (7·51%) i wynosiła 486 553, co stanowi 35·23% zwykłych dniówek odrobionych. Do spadku liczby tych dniówek przyczynił się zarówno spadek liczby „świętówek” — do 360 496, t. j. o 27 450 (7·08%), jakoteż zmniejszenie się liczby dniówek urlo-

powych do 65 363, czyli o 13 744 (17·37%). Liczba t. zw. „świętówek” wynosiła w lipcu 26·10% zwykłych dniówek odrobionych. Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada w lipcu dniówek zwykłych odrobionych 19·23, wszystkich opuszczonych 6·77 i „świętówek” 5·02; odpowiednie liczby w poprzednim miesiącu wynosiły: 17·71, 7·29 i 5·37.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników spadła w lipcu o 367 (0·51%) do 71 841.

Przeciętne wydobycie na robotniko-dniówkę zwiększyło się w lipcu i wynosiło w rej. śląskim 1891 kg wobec 1873 kg w czerwcu, w rej. dąbrowskim 1 212 kg wobec 1 196 kg i w rej. krakowskim 1 322 kg wobec 1 262 kg, przeciętnie dla całego Państwa — 1 670 kg wobec 1 659 kg w poprzednim miesiącu.

Eksport węgla kamiennego — w lipcu 1934 r.

Tablica III

KRAJE	Lipiec		Styczeń ÷ lipiec			
	1934		1934		1933	
	tonn		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki środkowo-europejskie						
Austria	101 057	667 973	12·07	611 726	12·34	
Węgry	68 028	464 212	8·39	518 190	10·45	
Czechosłowacja	3 125	7 025	0·13	1 955	0·04	
Niemcy	29 892	195 493	3·53	91 491	1·85	
—	12	1 243	0·02	90	—	
II.—Rynki skandynawskie						
Szwecja	268 497	1 813 870	32·78	2 360 157	47·60	
Norwegia	167 772	1 331 029	24·05	1 195 443	24·11	
Dania	22 915	147 625	2·67	527 637	10·64	
Islandia	66 475	259 386	4·69	461 601	9·31	
Finlandia	1 150	14 955	0·27	19 088	0·39	
—	10 185	60 875	1·10	156 388	3·15	
III.—Rynki bałtyckie						
Łotwa	8 757	14 557	0·26	41 690	0·84	
Litwa	6 657	7 317	0·13	32 240	0·65	
Kłajpeda	—	—	—	770	0·01	
Estonia	—	—	—	1 305	0·03	
—	2 100	7 240	0·13	7 375	0·15	
IV.—Rynki zachodnio-europejskie						
Francja	179 763	1 573 285	28·43	925 640	18·67	
Belgia	72 270	556 872	10·06	510 292	10·29	
Holandia	29 215	337 448	5·10	89 968	1·81	
Irlandia	24 220	182 980	3·31	51 595	4·36	
Szwajcaria	42 625	435 358	7·87	215 989	1·04	
Anglia	11 433	59 027	1·06	57 796	1·17	
—	—	1 600	0·03	—	—	
V.—Rynki południowo-europejskie						
Włochy	128 668	944 330	17·06	594 377	11·99	
Jugosławia	126 816	855 245	15·45	545 508	11·00	
Rumunia	1 540	19 153	0·35	1 700	0·04	
Grecja	312	16 347	0·29	3 649	0·07	
Portugalia	—	51 585	0·93	43 520	0·88	
—	—	2 000	0·04	—	—	
VI.—Rynki pozaeuropejskie						
Algier	19 463	164 108	2·97	98 293	1·98	
Egipt	17 763	92 063	1·67	77 268	1·56	
Afryka	—	21 365	0·39	15 120	0·30	
—	—	7 130	0·13	—	—	
Argentyna	—	27 870	0·50	4 560	0·09	
Brazylja	—	4 530	0·08	—	—	
Daleki Wschód	1 700	11 150	0·20	—	—	
Turcja	—	—	—	1 345	0·03	
VII.—Węgiel okrętowy						
—	37 368	201 811	3·65	177 867	3·59	
Razem zagran.:	743 573	5 379 934	97·22	4 809 750	97·01	
VIII.—W. M. Gdańsk						
—	31 587	153 850	2·78	148 263	2·99	
Ogółem:	775 160	5 533 784	100·00	4 958 013	100·00	

Przeciętne zarobki w gotówce dorosłego mężczyzny na dniówkę odrobioną nie uległy poważniejszym zmianom i wyno-

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalń.

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Obrót węgla kamiennego i brunatnego, koksu oraz brykietów — w lipcu 1934 r.

Tablica IV

(w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalchach na następn. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E				Ogółem	
				W kraju	Zagranicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot.	Deputaty urzęd.	Razem		
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	1 190 063	1 718 982	2 873 245	878 825	648 637	1 527 462	115 408	20 869	1 671	137 948	1 665 410	1 207 835
Dąbrowski	433 415	492 017	861 721	260 125	126 173	386 298	36 924	7 173	815	44 912	431 210	430 511
Krakowski	65 910	147 052	212 916	125 243	350	125 593	21 985	3 360	302	25 647	151 240	61 676
Ogółem:	1 689 388	2 295 051	3 947 882	1 264 193	775 160	2 039 533	174 317	31 402	2 788	208 507	2 247 860	1 700 022
W ę g i e l b r u n a t n y												
Zawiercki	142	1 332	1 474	1 098	—	1 098	180	55	4	239	1 337	137
Wschodnio-małop. Poznańsko-pomorski	345	118	463	122	—	122	14	—	—	14	136	327
Ogółem:	609	1 450	2 047	1 220	—	1 220	194	55	4	253	1 473	574
K o k s												
Śląski	348 001	107 148	455 149	76 785	34 641	111 426	33	—	—	33	111 459	343 690
B r y k i e t y												
Śląski	2 858	13 511	16 369	13 369	710	14 079	36	25	5	66	14 145	2 224

sily: w rej. śląskim w lipcu \bar{x} 8'41 wobec \bar{x} 8'39 w czerwcu, w rej. dąbrowskim \bar{x} 6'74 wobec \bar{x} 6'68 i w rej. krakowskim \bar{x} 6'17 wobec \bar{x} 6'12.

Przeciętny miesięczny całkowity dochód dorosłego mężczyzny — spowodu większej liczby dniówek odrobionych — wzrósł w lipcu we wszystkich rejonach i wynosił: w rej. śląskim \bar{x} 187'35 wobec \bar{x} 175'80, w rej. dąbrowskim \bar{x} 137'83 (\bar{x} 128'56) i w rej. krakowskim \bar{x} 124'05 (\bar{x} 108'25). Przeciętny miesięczny dochód w gotówce dorosłego mężczyzny wynosił: w rej. śląskim \bar{x} 170'36 (\bar{x} 159'72), w rej. dąbrowskim \bar{x} 124'45 (\bar{x} 110'52) i w rej. krakowskim \bar{x} 112'41 (\bar{x} 96'80).

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, chociaż niejednolicie dla rejonów obliczany, wynosił w lipcu: dla rej. śląskiego \bar{x} 142'47 (142'37) i dla rej. dąbrowskiego \bar{x} 108'19 (\bar{x} 104'10).

PRZEMYSŁ NAFTOWY

POŻAR W MAGAZYNACH KONCERNU „MAŁOPOLSKA” W BORYSŁAWIU. — Dnia 6 b. m. wybuchł nad ranem wielki pożar w magazynach Polskiej Naftowej Spółki Akcyjnej „Premier”, wchodzącej w skład koncernu naftowego „Małopolska”.

Pożar objął 3 obszerne budynki magazynowe, w których znajdowały się materiały techniczne i motory elektryczne. Spowodował silny wiatr zachodziła obawa rozszerzenia się pożaru na sąsiadujące warsztaty mechaniczne, budynki mieszkalne i gospodarcze, stanowiące własność spółek naftowych tegoż koncernu.

Dzięki udoskonalonym własnym urządzeniom przeciwpożarowym i ofarnym wysiłkom Miejskiej Straży Pożarnej w Borysławiu, udało się ogień zlokalizować i ocalić warsztaty wraz z budynkami.

Spowodował pożar poniosła dość znaczną szkodę również rafineria „Borysławskiej Spółki Naftowej”, której objekty graniczą z magazynami Spółki „Premier”. Spłonęło kilka pomniejszych zbiorników, napełnionych ropą i gotowcami produktami naftowymi, oraz częściowo budynek kotłowni i destylarni.

Od czasu inwazji rosyjskiej nie było w całym zagłębiu borysławskim pożaru podobnych rozmiarów.

O wyrządzonych szkodach świadczy fakt, że strawione pożarem magazyny zawierały wielkie ilości materiałów technicznych i motorów elektrycznych, które obsługiwały 172 kopalnie naftowe oraz liczne zakłady pomocnicze. Przyczyna pożaru nie została dotychczas ustalona. Szkody, wyrządzone w obiektach i w zapasach koncernu „Małopolska”, wynoszą ok. \bar{x} 1'4 mln. — straty zaś „Borysławskiej Spółki Naftowej” przekraczają \bar{x} 30 tys.

Zarówno magazyny koncernu „Małopolska”, jakoteż rafinerii „Borysławskiej Spółki Naftowej” były od ognia w całości ubezpieczone.

HUTNICTWO ŻELAZNE

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA ŻELAZNEGO WE WRZEŚNIU 1934 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonnach):

	1934	Wrzesień 1933	
	Sierpień	Wrzesień	
Surówka	37 549	28 333	26 674
Stal	77 052	62 549	77 643
Wytwory walc.	51 646	48 176	59 234
Rury	5 356	4 782	3 556

Jak widać więc, w porównaniu z poprzednim miesiącem we wszystkich działach nastąpiło zmniejszenie wytwórczości. W porównaniu z wrześniem r. ub. surówka wykazała nieco większą produkcję, natomiast wytwórczość stali i wytworów walcowniczych obniżyła się, rury — wykazała wzrost. Procentowo w porównaniu z sierpniem r. b. wytwórczość obniżyła się: surówki o 24'7%, stali o 19%, wytworów walcowniczych o 6'5% i rur o 10'5%. W porównaniu z wrześniem 1933 r. wytwórczość surówki była większa o 5'8%, stali była mniejsza o 19'3%, walcownicy mniejsza o 18'6% i rur większa o 34'5%.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

W SPRAWIE WYWOZU OBUWIA. — Mimo stwierdzonej potrzeby i możliwości wywozu obuwia z Polski — statystyka handlu zagranicznego nie wykazuje postępów w tej dziedzinie. Widzimy to z poniższych liczb wywozu w I półroczu za kilka ostatnich lat:

	1928	1930	1932	1934
Obuwie skórzane:				
tys. \bar{x}	83	107	61	23
tonn	2'0	2'4	2'1	0'6
	1929	1930	1932	1933
Obuwie gumowe:				
tys. \bar{x}	4 107	5 769	2 892	1 176
tonn	587'5	710'4	637'0	283'9

W zakresie obuwia skózanego (to zn. takiego, którego spód i wierzch, albo jeden z nich, zrobiony jest ze skóry) wywozu nie było i nadal niema. Drobne liczby, jakie podaje statystyka, są bez znaczenia, gdyż obejmują częściowo zwroty importowanego obuwia, a przede wszystkim t. zw. mały ruch graniczny. W zakresie obuwia gumowego wywóz maleje.

Zastanawiającą rzeczą jest jednak, dlaczego tak się dzieje, a zwłaszcza dlaczego właśnie obuwie skórzane, w przeważnej części wyrabiane z surowców krajowych i doniedawna w oparciu o kapitały polskie, zupełnie nie rozwinęło wywozu, przemysł zaś obuwia gumowego, wyrabianego prawie wyłącznie z surowców zagranicznych i oparty w większości wypadków o kapitały obce lub mieszane, bądź co bądź w wywozie ciągle jeszcze coś znaczy.

Nasuwało się dawniej przypuszczenie, że wina takiego stanu rzeczy leży przede wszystkim w składzie elementu ludzkiego tego zawodu. Opinia ta była popularna zwłaszcza w czasie zapowiedzi firmy Bata, że ona dopiero dokona dla Polski pionierskiej pracy wywozowej. A jednak i ta firma nie wywozi, pomimo że posiada po temu łatwiejsze warunki niż ktokolwiek inny w Polsce, gdyż posiada rozsięte po licznych krajach Europy, Afryki i Azji sklepy własne, posiada wielkie kapitały i kredyty.

Zasadniczych przyczyn trzebawy więc szukać już nietylko w tej strukturze zawodowej, ale i gdzieindziej. Są one liczne i różnorakie.

Pominiemy kwestię wysokości ochrony celnej w innych krajach oraz trudności reglamentacyjne w zakresie obrotu towarowego lub pieniężnego. Istnieją jeszcze rynki, które przywożą dość poważne ilości gotowego obuwia z zagranicy. Dlaczego nawet na te rynki nie wywozimy? Przyczyn szukać trzeba przede wszystkim w strukturze handlu i produkcji obuwia w Polsce oraz w metodach handlu zagranicznego wogóle. Nawet nie kwestja ceny stanowi tu czynnik decydujący. Możliwe bowiem byłoby przy pewnej pomocy doprowadzenie cen do poziomu konkurencyjnego.

Wiemy doskonale, jak wielkie ryzyko łączy się z uchwyceniem kierunku mody nawet we własnym kraju. Tem trudniejszą rzeczą jest utrafienie w modę rynku, na który pragnęłoby się wywozić. Odległość i istnienie granic celnych utrudnia przygotowanie na czas kolekcji własnej, którą przedkładano kupcom zagranicznym. Im dalsza odległość między Polską i krajem importującym, tem trudniejszą rzeczą staje się wywóz obuwia modnego wogóle. Kupcy zagraniczni musieliby do Polski sami przysyłać wzory obuwia, poszukiwanego na tamtejszych rynkach. Tego się jednak naogół nie praktykuje.

Jeżeli nawet ograniczyć wywóz obuwia z Polski do gatunków, stosunkowo mało podlegających wpływom mody (jest ich coraz mniej), to i wtedy pozostaną trudności w tem, że poszczególne kraje różne fasony obuwia uważają za standart, i że w różnych, nawet blisko ze sobą sąsiadujących krajach istnieją wielkie różnice w kształcie stopy. Węgrzy mają stopy węższe i dłuższe od Czechów, panie w Anglii mają stopy wąskie i długie. Niemki stopy nieco krótsze, ale szerokie, Polki mają stopy małe i średniej szerokości i t. d. Jeszcze większe różnice spotykamy między kształtem stopy normalnej w Polsce i np. Kanadzie, dokąd teoretycznie można wywozić obuwie i t. d. Kto chce pracować na wywóz, musi zatem zwykle dostosować kopyta fabryki do kształtów stopy danego kraju odbiorczego. Abstrahując od kłopotów, z tem związanych, stanowi kopyto wydatek na tyle wielki, że opłaca się on tylko wtedy, gdy kosztem jego amortyzacji można obciążyć dużą ilość obuwia. Kto zatem nie otrzymuje wielkich i jednolitych zamówień wywozowych — ten albo nie zamortyzuje tych specjalnych kopyt, albo przez amortyzację tak podwyższy cenę obuwia, że nie znajdzie na nie nabywców.

Nie zawsze jednak można przyjmować wielkie zamówienia, nawet jeżeli się je udało uzyskać po długich i mozolnych staraniach. Trudność nowa wynika z następujących okoliczności.

Sprzedaż obuwia odbywa się na podstawie wzorów gotowego obuwia. Na świecie jednak niema dwóch skór jednakowych, a nawet na jednej skórze niema dwóch miejsc sobie równych. Każda zatem dostawa różni się nieco od wzoru, na podstawie którego wykonano zamówienie. Granice dopuszczalnych różnic są mało uchwytne. Na tem tle powstają częste spory i wzajemne szyskany między producentami i kupcami, nawet na rynku wewnętrznym, a tem bardziej w stosunkach handlu zagranicznego. Czasem producent naprawdę zbyt sobie lekceważy obowiązek jaknajwiększego zbliżenia wyglądu i jakości obuwia dostarczanego do wzoru zamówienia, licząc na to, że kupiec w gorące sezonu i tak nie zechce pozostać bez towaru i wszystko przyjmie, innym razem znowu kupiec kwestjonuje nadesłany mu towar i stawia go do dyspozycji, mimo najbardziej starannego wykonania obuwia. poprostu dlatego, że pragnie zmusić producenta do nowych ustępstw w cenie lub pragnie na niego przerzucić skutki ew. zmiany pogody i trudniejszego zbytu. Ponieważ zaś właśnie popyt na obuwie tak bardzo zależy od sezonu i pogody, więc odmowa przyjęcia dostarczonego towaru naraża producenta na ryzyko niemożności sprzedania tego towaru także i gdzieindziej. Tak dzieje się w handlu wewnętrznym. Można sobie łatwo wyobrazić, o ile większe jest ryzyko po-

dobnych szyskan przy odbiorze, jeżeli sam transport trwa kilka lub kilkanaście dni, licząc w jedną stronę.

Istnieje jeszcze jedna trudność. Częste zmiany mody w połączeniu z osłabieniem handlu obuwem na skutek strat kryzysowych na całym niemal świecie, jak w końcu wielka wzajemna konkurencja przemysłów różnych krajów na rynkach importowych — nie sprzyjają udzielaniu zamówień na długo przed terminem dostaw, chyba że uzyskuje się zupełnie specjalnej korzyści w cenach. Coraz więc trudniej skoordynować przy eksporcie terminy zamówień i dostaw z możliwościami pracy eksportera. Jeżeli w danym kraju jest własny przemysł obuwiany, albo znajduje się taki przemysł w bezpośrednim sąsiedztwie, to wtedy łatwo odpada główna część interesu eksportowego, polegająca na tem, że po dostarczeniu zasadniczego asortymentu w danym gatunku obuwia dosortowuje się następnie obuwie sprzedane. Pracę na dosortowaniu powierza się z zasady temu producentowi, przez którego się jest najszybciej obsłużonym. Od czasu dodatkowych utrudnień w handlu międzynarodowym w postaci różnych ograniczeń i reglamentacji, które uzależniają każdą tranzakcję od przewlekłej procedury, interes dosortowywania jako interes eksportowy zupełnie odpada. Wywóz obuwia stopniowo przekształca się w wywóz „asortymentu wzorcowego”. Ciągłość dalszych dostaw jest zachwiana.

Wszystkie powyższe trudności zwiększają koszty aparatu handlowego, potrzebnego dla obsługi wywozu.

Trudności takie swego czasu skłoniły firmę Bata do zakładania wszędzie sklepów własnych. Ostatnimi czasy odezwały się w Austrii, na tle podobnych kłopotów eksportowych, głosy, domagające się pomocy eksportowej w postaci zakładania na rynkach zagranicznych państwowych lub półpaństwowych (ew. ukrytych) austriackich domów towarowych, któreby zmniejszyły ryzyko eksportu austriackiego.

Polski producent i kupiec obuwia wobec wszystkich takich zagadnień staje dość bezradny. Nie umie on nawet dokładnie odpowiedzieć, jaka jest różnica jego ceny polskiej a ceny na eksport analogicznego obuwia zagranicznego. Przede wszystkim trudno o pełną analogię, a pozatem cena zależy nie tylko od identyczności jakościowej, lecz także od nieznanego ryzyka. Na to, by móc określić skalę ryzyka, trzeba znać dokładnie cały rynek odbiorczy i posiadać długoletnie doświadczenie.

Ryzyko reszta będzie inne, jeżeli będziemy eksportowali równocześnie do wielu różnych krajów i jeżeli będziemy posiadali wielu odbiorców, a inne — jeżeli skoncentrujemy się na nielicznych, wielkich odbiorcach. Kto nie jest w stanie rozłożyć ryzyka eksportu przez wielką różnorodność i wielką liczbę zagranicznych odbiorców, ten musi dbać o to, by wywóz nie przekraczał pewnych norm proporcjonalności w stosunku do zbytu na własnym rynku. Kto chce dużo wywozić, ten na własnym rynku musi mieć wtedy odpowiednio wielki zbyt — tak, by na wypadek nawet wielkich strat eksportowych nie był zagrożony w swej egzystencji.

Ponieważ jednak z drugiej strony kwestja specjalnych kopyt, rentowności innych inowacji i t. p. stawia pewne minimalne granice dla wywozu, przeto tam, gdzie obie zasady nie dadzą się uzgodnić, o wywozie wogóle trudno myśleć.

Rozwój rzeczy na wewnętrznym rynku polskim idzie po linii coraz większego rozdrobnienia produkcji i handlu — tak, że coraz bardziej obniżają się granice dopuszczalnych wielkości wywozu poszczególnych przedsiębiorstw. Dlatego też łączy się ściślej z zagadnieniem eksportu sprawa odbudowy zniszczonych kryzysowych na obuwianym rynku wewnętrznym, a nawet jego podniesienia ponad poziom strukturalny i organizacyjny z czasów przedkryzysowych. Dopiero przeprowadzenie tej pracy stworzyłoby zdrowy trzon dla wzmoczonej akcji eksportowej.

Możliwości wywozu obuwia stale maleją na całym świecie. Przyczyniają się do tego zarówno rosnące dążenia autarkiczne w świecie, jak i nacisk społeczny na podnoszenie cła na obuwie w bardzo wielu krajach. Zbyt gwałtowna ekspansja czechosłowackiego obuwia w świecie wyrządziła pod tym względem wiele bardzo szkód, gdyż sprowokowała przesadny protekcjonizm celny w zakresie obuwia.

Polska nie powinna więc nastawiać się na zbyt wielkie plany w zakresie wywozu obuwia. Nie znaczy to jednak, by trzeba było zaniechać wogóle myśli o pilnej potrzebie energicznej pracy nad wywozem obuwia, nad jego przygotowaniem i wspomożeniem w czasie pierwszych jego kroków. Wielkość wywozu obuwia, do jakiego należy dążyć, jest określona nadwyżką polskich zasobów skór lekkich, które teraz wywozimy w stanie surowym, a które powinniśmy wywozić w stanie wyrobu gotowego. Dlatego nie należy się zrażać, że na początku brak nam wielu danych kalkulacyjnych z braku doświadczenia. Trzeba będzie najpierw zdobywać doświadczenie, by ustalić

niektóre rzeczy i posiadać konieczne dane dla kalkulacyjnego uchwylenia pomocy, potrzebnych dla wywozu polskiego obuwia skórzanego.

Jeśli chodzi o obuwie gumowe, to dopóki było ono artykułem mniej lub więcej ustandaryzowanym, i dopóki firmy, eksportujące to obuwie z Polski, miały za sobą wielki rynek polski, dopóty wywóz obuwia gumowego wyrażał się wielkimi liczbami. Od tego czasu zaszło wiele zmian, nie tylko samych zmian mody, ale i w stopniu (coraz większego) ulegania pro-

dukcji obuwia gumowego właśnie wpływowi mody. Poza to zwiększyła się liczba fabryk, obsługujących rynek wewnętrzny, i zmalało oparcie indywidualnych firm o ten rynek, zamiast by wzrosło równoległe ze wzrostem ryzyka mody. Do tego dochodzi konkurencja japońska na rynkach światowych i t. d. Upadek wywozu obuwia gumowego rozwija się proporcjonalnie do stopniowego upodobniania się warunków pracy tego przemysłu do warunków pracy produkcji obuwia skórzanego.

W. D.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

RADY IZB ROLNICZYCH. — W toku prac organizacyjnych, związanych z uruchamianiem izb rolniczych, kilkakrotnie podawane były na łamach „Polski Gospodarczej” notatki, charakteryzujące rezultaty wyborów w poszczególnych izbach. Wobec całkowitego ukończenia już w maju r. b. pierwszego etapu organizacji izb, związanego z powołaniem do życia wszędzie zwierzchnich organów izb z wyboru, uważamy za wskazane raz jeszcze do tego tematu powrócić i przedstawić możliwie pełną i wszechstronną charakterystykę rezultatów wyborów do izb rolniczych.

Organem stanowiącym i uchwalającym izby rolniczej jest rada izby, w skład której wchodzi radcowie z wyboru i radcowie z nominacji. Liczbę radców poszczególnych izb określa ich statuty. Połowę radców z wyboru wybiera samorząd powiatowy (zgromadzenia wyborcze w okręgach wyborczych), połowę zaś — społeczne organizacje rolnicze, powołane w tym celu przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Ministrowi Rolnictwa i Ref. Roln. przysługuje prawo mianowania radców w ilości, nieprzekraczającej połowy ogólnej liczby radców z wyboru. Ustawowe swe uprawnienia do wyznaczania organizacji społeczno-rolniczych do wyboru radców Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. wykorzystał w ten sposób, że wyznaczył w większości izb rolniczych, a mianowicie: w Warszawskiej, Łódzkiej, Kieleckiej, Lubelskiej, Białostockiej, Wileńskiej, Poleskiej, Wołyńskiej i Krakowskiej przedewszystkiem powiatowe towarzystwa rolnicze. W pozostałych izbach, ze względu na znaczną rozbudowę społecznych organizacji specjalnych i konieczność uwzględnienia ich reprezentacji w radach izb, powiatowe towarzystwa rolnicze są reprezentowane drogą pośrednią przez swe ogniska wojewódzkie, a ponadto w skład rady izby wchodzi przedstawiciele wszystkich aktywniejszych organizacji specjalnych.

Dzięki omówionemu sposobowi wyborów radców przez społeczne organizacje rolnicze udało się naogół wszędzie osiągnąć czynne i silne związanie reprezentacji rolnictwa w izbach z zorganizowanym społeczeństwem rolniczym, co na przyszłość daje rękojmię scharmonizowania poczynań izb z poczynaniami dobrowolnych organizacji — scharmonizowania, które stanowi wyraźną wolę ustawodawcy, zaznaczoną w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej o izbach rolniczych. Skolei izba rolnicza dzięki temu scharmonizowaniu będzie mogła spełniać rolę naczelnej reprezentantki wszystkich interesów rolniczych w swoim okręgu, tem bardziej że przez udział radców z wyborów samorządu powiatowego reprezentuje również i rolniczą działalność tego samorządu.

W rezultacie przeprowadzonych wyborów i zamianowania radców — 567 osób na terenie Rzeczypospolitej zostało powołanych do sprawowania mandatów radców izb rolniczych. 207 osób wybranych zostało przez samorząd powiatowy i tyleż przez organizacje rolnicze. Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. zamianował tylko 157 osób radcami, choć miał prawo zamianować ich również 207, prawo więc swoje do mianowania radców Minister wykorzystał w 75,8%.

Przy mianowaniu radców chodziło przedewszystkiem o uzupełnienie składu izby rolniczej pod względem fachowym i wprowadzenie inteligencji rolniczej, która przy wyborach, zarówno

w okręgach wyborczych, jak i w społecznych organizacjach rolniczych, ustępować musiała naogół miejsca przedstawicielom produkcji, t. j. właścicielom warsztatów rolnych, pomimo że udział inteligencji w pracach izbowych jest dla ogółu rolników niewątpliwie pożyteczny i korzystny. Inteligenci bezrolni, zamianowani przez Ministra, wynoszą dla całego Państwa 53 osoby, t. j. 34,6% ogółu radców z nominacji, wobec 11 osób, wybranych przez samorząd, i 23 osób — przez społeczne organizacje rolnicze. W niektórych izbach przedstawiciele tej grupy radców pochodzą niemal wyłącznie z nominacji Ministra.

System wyborów przez powiatowe towarzystwa rolnicze, zastosowany w większości izb rolniczych, miał tę ujemną stronę, że nie mógł uwzględnić w wielu wypadkach w dostatecznym stopniu niektórych węższych specjalności gospodarstwa wiejskiego, jak np.: leśnictwo, rybactwo, ogrodnictwo, praca wśród kobiet wiejskich i t. p. Niemożność znacniejszego powiększenia składu rady izby spowodowała, że organizacje zawodowe rolników, reprezentujące tego rodzaju gałęzie, nie uzyskały mandatów do wyboru radców. Część więc nominatów została wyznaczona spośród przedstawicieli takich organizacji zawodowych, dzięki czemu oczywista luka zstała w znacznym stopniu i z korzyścią dla sprawy uzupełniona. Niektórzy nominaci wyznaczeni zostali nie z tytułu reprezentowania jakiejś specjalnej organizacji społeczno-rolniczej, lecz ze względu na swoje specjalne przygotowanie i uzdolnienia zawodowe. Do tej grupy należą profesorowie wydziałów rolniczych wyższych uczelni, nauczyciele szkół rolniczych, kierownicy zakładów naukowo-badawczych (Instytut Puławski, zakłady doświadczalne i t. p.).

W poniższej tabelicy podajemy klasyfikację radców izb rolniczych pod względem zawodowym, t. j. przy wzięciu pod uwagę ich naturalnych zamiowań oraz specjalizacji w poszczególnych dziedzinach rolnictwa:

(p. tabelę na następnej stronie)

Tabelicę tę podajemy z zastrzeżeniami, brak jest bowiem dostatecznie ścisłych kryteriów do zakwalifikowania poszczególnych radców do różnych grup zawodowych. Gospodarstwo wiejskie jest dziedziną naogół w naszych stosunkach nieposiadającą wyraźnych kierunków specjalizacyjnych. Najbardziej rozposzczelnionym typem gospodarstwa jest gospodarstwo wielokierunkowe, w którym poszczególne dziedziny produkcji uzupełniają się nawzajem. Stąd też przedstawiciele grupy właścicieli i kierowników gospodarstw rolnych — grupy w składzie rad poszczególnych izb najliczniejszej — z trudem tylko zakwalifikowani być mogą do grup specjalizacyjnych, podanych w tabelicy, zasilają natomiast przeważnie grupę „innych bez specjalizacji”. Wspomniana ostatnio grupa obejmuje prócz kierowników gospodarstw również i wszelkiego rodzaju działaczy społecznych organizacji ogólnorolniczych, którzy zaznaczyli się owocną działalnością w różnych dziedzinach pracy, np. między innymi w dziedzinie szerzenia rolniczej oświaty pozaszkolnej lub opieki nad szkolnictwem rolniczym. Do pozostałych grup zostali zaliczeni ci radcowie izb, którzy do grup tych mogą być zakwalifikowani z tytułu przeważającego kierunku specjali-

Klasyfikacja radców izb rolniczych pod względem zawodowym

Izba rolnicza	Ogółem radców	Kierunki specjalizacji zawodowej								
		ekonomiczna i organizacja zbytu	wytwórczość roślinna	wytwórczość zwierzęca	praca wśród kobiet wiejskich	leśnictwo	ogrodnictwo	rybactwo	inni i bez specjalizacji	
Polska ogółem	{ liczba %	567 100·0	101 17·8	52 9·2	90 15·9	21 3·7	28 5·0	27 4·8	10 1·8	238 41·8
w tem:										
z okręgów wyborczych	{ liczba %	207 100·0	27 13·0	15 7·3	35 16·9	—	6 2·9	10 4·8	4 1·9	110 53·2
z organizacji rolniczych	{ liczba %	207 100·0	39 18·8	17 8·2	35 16·9	4 1·9	10 4·8	12 5·8	2 1·0	88 42·6
z nominacji	{ liczba %	153 100·0	35 22·5	20 13·1	20 13·1	17 11·1	12 7·8	5 3·3	4 2·6	40 26·5
Warszawska	{ liczba %	33 100·0	8 24·2	1 3·0	6 18·2	2 6·1	1 3·0	2 6·1	—	13 39·4
w tem:										
z okręgów wyborczych		12	4	—	3	—	—	1	—	4
z organizacji rolniczych		12	3	1	2	—	—	—	—	6
z nominacji		9	1	—	1	2	1	1	—	3
Łódzka	{ liczba %	54 100·0	14 26·0	8 14·8	7 13·0	3 5·5	3 5·5	5 9·3	1 1·8	13 24·1
w tem:										
z okręgów wyborczych		20	5	3	3	—	1	2	—	6
z organizacji rolniczych		20	7	3	4	—	1	3	1	1
z nominacji		14	2	2	—	3	1	—	—	6
Kielecka	{ liczba %	44 100·0	5 11·4	5 11·4	10 22·7	3 6·8	3 6·8	3 6·8	—	15 34·1
w tem:										
z okręgów wyborczych		17	2	3	4	—	1	—	—	7
z organizacji rolniczych		17	3	—	4	—	1	3	—	6
z nominacji		10	—	2	2	3	1	—	—	2
Lubelska	{ liczba %	49 100·0	10 20·5	6 12·3	13 26·5	1 2·0	1 2·0	2 4·1	3 6·1	13 26·5
w tem:										
z okręgów wyborczych		18	2	2	4	—	—	1	2	7
z organizacji rolniczych		18	4	2	7	—	1	—	—	4
z nominacji		13	4	2	2	1	—	1	1	2
Białostocka	{ liczba %	34 100·0	1 2·9	2 5·9	3 8·8	2 5·9	2 5·9	—	—	24 70·6
w tem:										
z okręgów wyborczych		12	1	—	1	—	1	—	—	9
z organizacji rolniczych		12	—	—	1	—	1	—	—	10
z nominacji		10	—	2	1	2	—	—	—	5
Wileńska	{ liczba %	52 100·0	15 28·8	6 11·5	4 7·7	3 5·8	3 5·8	1 1·9	—	20 38·4
w tem:										
z okręgów wyborczych		19	5	—	3	—	—	—	—	11
z organizacji rolniczych		19	5	4	1	—	1	—	—	8
z nominacji		14	5	2	—	3	2	1	—	1
Poleska	{ liczba %	25 100·0	6 24·0	1 4·0	3 12·0	1 4·0	2 8·0	1 4·0	1 4·0	10 40·0
w tem:										
z okręgów wyborczych		10	1	—	1	—	1	—	—	7
z organizacji rolniczych		10	4	1	1	—	—	1	—	3
z nominacji		5	1	—	1	1	1	—	1	—
Wołyńska	{ liczba %	47 100·0	5 10·6	1 2·1	3 6·5	—	1 2·1	—	—	37 78·7
w tem:										
z okręgów wyborczych		18	—	—	—	—	—	—	—	18
z organizacji rolniczych		18	—	—	—	—	—	—	—	18
z nominacji		11	5	1	3	—	1	—	—	1
Poznańska	{ liczba %	40 100·0	5 12·5	6 15·0	9 22·5	1 2·5	1 2·5	1 2·5	—	17 42·5
w tem:										
z okręgów wyborczych		14	1	1	6	—	—	1	—	5
z organizacji rolniczych		14	1	3	2	1	1	—	—	6
z nominacji		12	3	2	1	—	—	—	—	6
Pomorska	{ liczba %	45 100·0	3 6·7	—	8 17·8	2 4·4	1 2·2	1 2·2	—	30 66·7
w tem:										
z okręgów wyborczych		16	—	—	3	—	—	—	—	13
z organizacji rolniczych		16	—	—	4	1	—	1	—	10
z nominacji		13	3	—	1	1	1	—	—	7

Krakowska	{ liczba	47	7	3	9	—	3	5	3	17
	{ %	100 0	14 8	6 4	19 1	—	6 4	10 6	6 4	36 2
	w tem:									
	z okręgów wyborczych	17	1	1	2	—	1	1	2	9
	z organizacji rolniczych	17	1	—	6	—	1	3	—	6
	z nominacji	13	5	2	1	—	1	1	1	2
Lwowska	{ liczba	97	22	13	15	3	7	6	2	29
	{ %	100 0	22 6	13 4	15 5	3 1	7 2	6 1	2 1	29 9
	w tem:									
	z okręgów wyborczych	34	5	5	5	—	1	4	—	14
	z organizacji rolniczych	34	11	3	3	2	3	1	1	10
	z nominacji	29	6	5	7	1	3	1	1	5

zacyjnego ich gospodarstw, bądź wykształcenia zawodowego, bądź wreszcie zamiłowań specjalnych i pracy w specjalnych organizacjach rolniczych, jak np. związki hodowlane, sekcje nasienne, organizacje spółdzielcze, organizacje kobiet wiejskich, ogrodnicze i t. p.

Dla poszczególnych izb rolniczych, jak np. dla Izby Wołyńskiej, Białostockiej, Pomorskiej, charakterystyczny jest niesłuchanie mały udział lub, jak na Wołyniu naprzykład, całkowity brak w grupie radców z wyborów — zarówno z okręgów wyborczych, jak i z społecznych organizacji rolniczych — osób, posiadających jakiś zdeklarowany kierunek specjalizacji zawodowej. Pochodzi to stąd, że na radców tych izb wybrani zostali

najczynniejsi działacze społeczni, przeważnie jednak z organizacji ogólnorolniczych, a nie z zawodowych specjalnych. Przejrzenie listy nazwisk całkowicie utwierdza nas w tem przekonaniu, wśród radców bowiem nie spotyka się wogóle (jeśli nie brać pod uwagę grupy działaczy naukowych) osób, nieposiadających poza sobą dłuższej pracy w organizacjach społecznorolniczych lub w samorządach. Fakt ten z punktu widzenia potrzeb izb i ich interesów wydaje nam się bardzo korzystny, gdyż radcowie o większej rutynie i doświadczeniu społecznem w pracach izby stanowią będą niewątpliwie czynnik twórczy.

W poniższej tablicy podajemy klasyfikację radców pod względem stanu posiadania:

Klasyfikacja radców izb rolniczych pod względem stanu posiadania

Izba Rolnicza	Ogółem radców	Większa własność	Mniejsza własność	Osadnicy	Dzierżawcy	Inteligencja rolnicza i bezrolna	Inni	
Polska ogółem	{ liczba	567	187	217	46	21	87	9
	{ %	100 0	32 9	38 3	8 2	3 7	15 3	1 6
Warszawska	{ liczba	33	14	15	—	—	4	—
	{ %	100 0	42 4	45 5	—	—	12 1	—
Łódzka	{ liczba	54	16	29	—	—	9	—
	{ %	100 0	29 6	57 7	—	—	16 7	—
Kielecka	{ liczba	44	12	25	—	—	7	—
	{ %	100 0	27 3	56 8	—	—	15 9	—
Lubelska	{ liczba	49	17	22	1	2	2	5
	{ %	100 0	34 0	45 0	2 0	4 0	4 0	11 0
Białostocka	{ liczba	34	12	13	3	1	5	—
	{ %	100 0	35 3	38 2	8 8	2 9	14 7	—
Wileńska	{ liczba	52	20	11	12	—	9	—
	{ %	100 0	38 5	21 2	23 0	—	17 3	—
Poleska	{ liczba	25	8	9	3	2	2	1
	{ %	100 0	32 0	36 0	12 0	8 0	8 0	4 0
Wołyńska	{ liczba	47	11	14	14	—	8	—
	{ %	100 0	23 4	29 8	29 8	—	17 0	—
Poznańska	{ liczba	40	16	13	1	3	7	—
	{ %	100 0	40 0	32 5	2 5	7 5	17 5	—
Pomorska	{ liczba	45	14	15	7	6	—	3
	{ %	100 0	31 1	33 3	15 6	13 3	—	6 7
Krakowska	{ liczba	47	13	25	—	2	7	—
	{ %	100 0	27 7	53 2	—	4 3	14 8	—
Lwowska	{ liczba	97	34	26	5	5	27	—
	{ %	100 0	35 0	26 8	5 1	5 1	27 8	—

Najliczniej reprezentowani są w izbach właściciele gospodarstw rolnych. Liczba ich wynosi ogółem 450, t. j. 79 1%. Najliczniejszą grupę wśród nich stanowią przedstawiciele mniejszej własności rolnej. Do grupy tej należą radcowie, wykazani w rubryce „mniejsza własność” (217 osób) oraz w rubryce „osadnicy” (46 osób) — razem 263 osoby i 46 5% ogólnej liczby radców. Do grupy osadników zaliczeni zostali osadnicy wojskowi na ziemiach wschodnich i częściowo zachodnich oraz wszelkiego rodzaju osadnicy cywilni, t. j. nabywcy gruntów dworskich z parcelacji, przybywający z innych stron kraju. Liczebność reprezentacji drobnego rolnictwa w składzie rad izb rolniczych jest całkowicie uzasadniona, jeśli wziąć pod

uwagę faktyczne stosunki w zakresie stanu posiadania na terenie Państwa. Można raczej twierdzić, że liczebność tej grupy w stosunku do wszystkich innych jest zbyt mała, ale trzeba jednocześnie pamiętać, że drobni rolnicy nie wszędzie jeszcze stoją na tak wysokim poziomie wyrobienia społecznego i intelektualnego, aby móc podjąć ciężarowi pracy w izbie rolniczej, jaka wymagana jest od radcy.

Analizując skład rad izb rolniczych w poszczególnych okręgach, łatwo możemy zauważyć, że okręgi o znacznie większym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych (Łódź, Kielce, Lublin i inne) oraz o dawno prowadzonych (często jeszcze w okresie przedwojennym) pracach włościańskich kółek rolniczych — mają

naogół liczniejszą reprezentację drobnego rolnictwa aniżeli pozostałe okręgi. Potwierdza to w całości pogląd, że od samych drobnych rolników we wszystkich okręgach przedewszystkiem zależy, czy potrafią oni wydać w przyszłości ze swego grona dostateczną liczbę przodowników, zdolnych do zajęcia w radach izb takiej liczby miejsc, jaka odpowiadałaby faktycznemu stosunkowi liczbowemu mniejszej własności rolnej do większej. Pod tym względem patrzymy w przyszłość optymistycznie, boć wszak i same izby i współdziałające z izbami społeczno-rolnicze organizacje zawodowe przedewszystkiem mają na celu wychowanie drobnego rolnika-obywatela i poprawę ogólnej jego sytuacji.

Przytoczona powyżej klasyfikacja radców pod względem stanu posiadania nie posiada dla pracy izb rolniczych poważniejszego znaczenia. Na podstawie bowiem dotychczasowej praktyki stwierdzić się dało, że naogół czynnik stanu posiadania nie odgrywa roli w pracy radców, i wzajemna współpraca ze sobą większej własności, mniejszej własności i inteligencji rolniczej daje jaknajkorzystniejsze rezultaty dla całego rolnictwa. Nigdzie również nie dało się zauważyć, aby czynniki natury politycznej zakłóciły normalny tok prac izb rolniczych. W dużej mierze zawdzięczać to można samemu społeczeństwu rolniczemu, reprezentowanemu przez wyborców, które obdarzyło swem zaufaniem ludzi o bardzo różnorodnych poglądach społecznych i politycznych, pozbawionych jednakowoż taniej wiecowej demagogii, a stojących na gruncie pozytywnej gospodarczej pracy. To samo da się powiedzieć również o radcach, obdarzonych zaufaniem Pana Ministra Rolnictwa i Ref. Roln.

Oddzielne zagadnienie stanowi sprawa przynależności narodowej radców izb na terenach mieszanych, t. j. przedewszystkiem na wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej. Liczne mamy do zanotowania wypadki, gdy wyborcy bez względu na przynależność narodową obdarzali swem zaufaniem najlepszych ze swego okręgu bez względu na to, czy kandydat był Polakiem, Ukraińcem, Polaszukiem lub Białorusinem. Do rad izb należą następujący przedstawiciele mniejszości:

1) do Rady Wileńskiej Izby Rolniczej wchodzi 3 Białorusinów, z tego 2 wybranych w okręgach wyborczych, 1 — z nominacji Ministra Rolnictwa i Ref. Roln.;

2) na Polesiu w skład Rady wchodzi 8 radców, używających w domu języka miejscowego (pośredni między białoruskim i ukraińskim) i wyznaniowo przynależnych do kościoła prawosławnego; z liczby tej 7 osób wybranych zostało z okręgów wyborczych, a 1 — z organizacji społeczno-rolniczych;

3) na Wołyniu w skład Rady weszło 13 Ukraińców, w czym 8 z okręgów wyborczych (przeważnie ze wspólnych list z Polakami), 4 — z powiatowych towarzystw rolniczych i 1 — z nominacji Pana Ministra Rolnictwa i Ref. Roln.;

4) w Lwowskiej Izbie Rolniczej zasiada 29 przedstawicieli mniejszości narodowych, a mianowicie: 16 Ukraińców, 10 Starorusinów i 3 Żydów, którzy na terenie Małopolski Wschodniej stanowią poważną grupę producentów rolnych; z okręgów wyborczych weszło: 7 Ukraińców i 6 Starorusinów, z organizacji rolniczych — 5 Ukraińców, 3 Starorusinów i 2 Żydów, z nominacji — 4 Ukraińców, 1 Starorusin i 1 Żyd.

Tarć na tle narodowościowym lub wyznaniowym w radach izb rolniczych, jak dotąd, nie było. Radcowie w przemówieniach używają niekiedy swego ojczystego języka, pomimo że obrady toczą się w urzędowym języku polskim, są jednak przez wszystkich doskonale rozumiani i nawzajem rozumieją cały przebieg obrad.

Tak oto w głównych zarysach przedstawia się oficjalna reprezentacja zawodu rolniczego w Polsce. W stanie obecnym skład rad izb rolniczych utrzymany będzie do 1936 r. i 1937 r., poczem nastąpią prawdopodobnie uzupełniające wybory połowy radców i wyznaczenie nowych nominatów. W terminie wczesniejszym mógłby skład rad poszczególnych izb rolniczych ulec zmianie tylko w wypadku skorzystania przez Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z jego prawa do rozwiązywania rady.

Inż. Szczęsny Miklaszewski

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

POROZUMIENIE POLSKO-AUSTRYACKIE. — W dn. 11/X paraflowany został przez Pana Podsekretarza Stanu w Min. Przemysłu i Handlu, Dr. Franciszka Doleżala, oraz Posła Rzeczypospolitej Austriackiej w Warszawie, Dr. Hoffingera, dodatkowy układ, regulujący wysokość kontyngentu na wywóz trzody chlewnej z Polski do Austrii w okresie od dn. 15/X do końca marca 1935 r.

Porozumieniem z kwietnia r. b. ustalono, mianowicie, iż — wobec trudnej sytuacji na austriackim rynku trzody chlewnej — Austria nie powiększy jeszcze przez czas pewien kontyngentu przywozowego na polską trzodę chlewną, mimo że jest traktatowo do tego zobowiązana. Ten okres „ulgowy” miał zasadniczo trwać do dn. 15/VIII r. b., poczem miał wejść w życie kontyngent normalny. Jednakże, gdyby warunki rynkowe w Austrii się nie poprawiły, miał Rząd wiedeński prawo ograniczyć w pewnej mierze ów powiększony kontyngent na okres do dn. 15/X r. b., poczem miał już ostatecznie wejść w życie kontyngent powiększony.

Ponieważ jednak mimo przewidywań warunki rynkowe w dziedzinie trzody chlewnej w Austrii nie poprawiły się do chwili obecnej, wystąpiła ona z prośbą o dalsze odłożenie wejścia w życie kontyngentu normalnego, t. j. o stosowanie w dalszym ciągu liczb kontyngentów ulgowych. Przedmiotem ostatnich rokowań była sprawa rekompensaty za to ustępstwo ze strony Polski. Zostało ono pokryte dodatkowym wywozem żyta do Austrii, od-

powiadającym wartościowo zarówno niedoborowi kontyngentu na trzodę w okresie 15/VIII ÷ 15/X, jak i na przyszłość — do końca marca 1935 r.

a. b.

HANDEL ZAGRANICZNY

W SPRAWIE WYWOZU OBUWIA — p. str. 1239.

HANDEL WEWNĘTRZNY

SYTUACJA RYNKU WEWNĘTRZNEGO W I PÓŁROCZU 1934 R. — Obróty towarowe na rynku wewnętrznym wykazywały przez okres recesji i depresji koniunkturalnej stały i to silny spadek. Kurczyło się samo zużycie towarów — czyli w procesach inwestycyjnych, które szczególnie silnie wiązały się z wahaniami koniunkturalnymi, czyli w procesach spożycia, a pozatem likwidowały się nadmierne zapasy. Ale gdy te procesy przystosowawczo-likwidacyjne miały się ku końcowi, spadek zbytu został zahamowany. Już w połowie 1933 r. nastąpił pewien wzrost produkcji, a I półrocze r. b. wykazało wyraźne znamiona poprawy koniunkturalnej, wiążącej się ze zwiększeniem produkcji. Jak gwałtowny spadek inwestycji był przedtem główną przyczyną, a zarazem najostrejszym wyrazem spadku produkcji i cofania się koniunktury, tak obecnie wznowienie i ożywienie inwestycji stało się impulsem do poprawy, do wzrostu produkcji i zbytu. W dalszym ciągu wzrost produkcji i obrotów przenosi się już z dóbr inwestycyjnych (względnie

dóbr trwałej konsumpcji) na dobra spożycia; w dalszym ciągu następuje rozszerzanie nadmiernie już zredukowanych zapasów. Spożycie rośnie w związku ze zwiększeniem: produkcją i zatrudnieniem — tak, iż te dwa procesy podtrzymują się i uzupełniają.

W I półroczu r. b. ruch inwestycyjny uległ jeszcze nasileniu. Ruch inwestycyjny wzmógł się już w 1933 r., zwłaszcza w II połowie, przyczem głównym jego źródłem były i są w coraz większym stopniu procesy deteżauryzacyjne. Spadek i ciągle wahania dolara i funta wywołały niechęć do teżauryzacji walutowej, co przy wzmagającym się wciąż zaufaniu do złotego i sytuacji gospodarczej oraz polityki gospodarczej Polski wpływało na wzrost lokat rzeczowych, a przedewszystkiem w budownictwie. Dlatego też na pierwszy plan we wzroście inwestycji wysunęły się inwestycje budowlane, zwłaszcza w budownictwie mieszkaniowym (trwała konsumpcja), przy usunięciu w cień inwestycji kolejowych, a także maszynowych, choć w I półroczu r. b. i inwestycje maszynowe również już wzrosły, co wskazuje, że rozpoczęły się procesy inwestycyjno-renowacyjne w przemyśle, powodujące zwyżkę zbytu dóbr wytwórczych na rynku wewnętrznym.

Wzrost ruchu inwestycyjnego w I półroczu r. b. w porównaniu z latami poprzednimi ilustrują następujące wskaźniki Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen (przy podstawie 1928 r. = 100 i z usunięciem sezonowości), przyczem zaznaczyć należy, że ruch inwestycyjny w I półroczu r. b. podniósł się mniej więcej do poziomu z II półrocza 1931 r.:

		Budownictwo:				Inwestycje maszyn.:			
		Wskaźnik ogólny	ogółem	mieszkaln. i biurowe	inne	Inwestycje kolejowe	ogółem	maszyn. przemysł.	maszyn. rolnicze
1931	I kwartał	48.4	44.7	53.0	36.3	60.2	43.9	48.3	26.4
	II "	49.9	49.0	61.2	36.7	60.0	41.4	45.5	25.3
1932	I kwartał	31.6	26.7	32.8	20.5	47.6	25.4	29.3	10.0
	II "	35.2	35.8	49.3	22.2	42.6	26.6	31.1	8.8
1933	I kwartał	33.8	34.0	41.0	27.0	44.3	22.7	25.9	10.2
	II "	34.2	39.1	47.0	31.2	36.9	21.8	25.0	9.3
	III kwartał	33.5	42.8	53.3	32.3	27.8	20.4	23.2	9.0
	IV "	33.0	39.9	46.6	33.2	26.3	25.8	29.1	12.5
1934	I kwartał	37.8	49.5	58.6	40.5	26.5	25.8	29.1	12.5
	II "	40.0	53.0				27.4	31.7	10.1

Jeśli chodzi o obroty, związane ze spożyciem, to doznały one w I półroczu r. b. lekkiej poprawy w związku z nieznacznym podniesieniem się siły nabywczej ludności.

Ten wzrost siły nabywczej — zresztą bardzo jeszcze nieznaczny — dotyczy tylko ludności miejskiej. Wzrost zatrudnienia, który rozpoczął się już w połowie 1933 r., wykazał w I półroczu r. b. większe jeszcze nawet nasilenie — tak, że wzrosły nieco dochody pracowników w miastach, przedewszystkiem zaś pracowników w przemyśle. Coprawda, jeśli chodzi o płace, to tu ożywienie produkcji nie dało impulsu do wyżek — przeciwnie, utrzymywał się jeszcze lekki ruch zniżkowy płac, choć zniżki nie dotyczyły umów zbiorowych, ale raczej poszczególnych zakładów. W każdym razie zniżki te z nadwyżką zostały skompensowane przez spadek kosztów utrzymania — tak, że płace realne niewątpliwie nieco wzrosły. Dzięki temu więc nastąpiła zwyżka nie tylko nominalnej sumy dochodów, ale i realnej (nawet nieco zwiększona), tem bardziej, że płace nominalne pracowników państwowych i innych instytucji publicznych nie uległy zmianie. Jeśli chodzi o drobnomieszczaństwo, to wobec lekkiej poprawy sytuacji pracy najmniej (choć ciężar bezrobocia uległ minimalnemu tylko zmniejszeniu) wykazało i ono drobną poprawę swej sytuacji dochodowej i swej siły nabywczej — z racji zwiększonych nieco (zwłaszcza w zakresie artykułów koniecznej potrzeby) obrotów i rzemiosła i kupiectwa.

Natomiast jeśli chodzi o ludność wiejską, to jej sytuacja gospodarcza i finansowa, a — co za tem idzie — i siła nabywcza — uległy w I połowie r. b. osłabieniu spowodu spadku cen artykułów rolnych, a więc i dochodów. Coprawda spadkowi cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, towarzyszył spadek cen artykułów, nabywanych przez rolnika (w związku z postępującą zniżką cen artykułów przemysłowych), ale był znacznie powolniejszy.

Liczbowo sytuację dochodów ludności ilustrują orientacyjnie następujące dane (według Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen):

	Zatrudnieni w przemyśle z usun. sezonow.	Koszty utrzymania:			Wartość realna wyplatu z usun. sezonow.	Płace realne urzędników państwowych	Ceny artykułów przez rolników.
		rodzin. robotniczych	rodzin. pracown. umysłow.	rodzin. umysłow.			
1933							
Styczeń	418.6			55.1		75.3	39.9
Marzec	443.8	73.0	77.0	54.4	103.9	73.2	44.8
Kwiecień	447.5	73.0	76.9	40.7	104.1	72.9	45.3
Czerwiec	459.7	71.8	77.4	65.9	103.5	72.7	44.9
1934							
Styczeń	468.9	68.7	73.9	64.7	108.4	72.3	38.4
Marzec	492.0	68.3	73.7	68.4	107.5	72.5	38.9
Kwiecień	498.7	68.5	73.0	71.7	108.5	72.0	37.4
Czerwiec	498.1	65.8	70.5		112.4	71.4	36.2

Jeśli chodzi o zmiany w samych rozmiarach spożycia, to należy sądzić, że ostatnio mniej więcej odpowiadają one zmianom dochodów względnie siły nabywczej. Rola, jaką odgrywają często w spożyciu czy to rezerwy pieniężne, czy to zapasy (rzemiosła, kupiectwa) — wobec wyczerpania się tych wartości — jest już obecnie znikoma.

Spożycie miejskie naogół zwyżkowało w I półroczu r. b. Zwyżce ulegało głównie spożycie robotnicze, a częściowo i związanych gospodarczo sfer drobnomieszczańskich — w związku z poprawą siły nabywczej przez wzrost zatrudnienia, natomiast spożycie pracowników umysłowych pozostawało ustabilizowane. może nawet z lekką tendencją zniżkową. Na to wskazuje wzrost wskaźnika spożycia pieczywa pszennego a spadek wskaźnika frekwencji w kinematografach, co do którego jednak trzeba zaznaczyć, że reprezentuje on potrzebę znacznie bardziej elastyczną. Trzeba jeszcze zaznaczyć, że wskaźniki spożycia cukru, tytoniu i naczyni, reprezentujące zarówno spożycie miejskie jak i wiejskie, podniosły się w I połowie r. b., co także wskazuje na wzrost spożycia miejskiego, bowiem spożycie wiejskie zmalało — równoległe ze spadkiem siły nabywczej z racji zniżki cen artykułów rolnych — na co wskazuje silnie zniżkujący wskaźnik spożycia nafty.

Zestawienie liczb wskaźnikowych Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen, przedstawia się następująco:

	Wskaźniki spożycia:				
	pieczywo (zbyt drożdży)	kinematografy (liczba biletów)	cukier (zbyt)	tytoń (obróć)	naczynia (zbyt)
I kwartał 1933	80.0	82.9	79.0		85.0
II " 1933	76.2	89.1	83.5	75.0	49.8 72.0
IV " 1933	82.6	85.5	79.2	72.0	50.9 83.8
I " 1934	87.0	84.8	83.4	74.6	57.2 85.0
II " 1934	83.6	79.8	93.0	75.0	59.8 67.2

Nawiasowo wspomnieć należy, że na wahania ilościowe spożycia oddziaływać mogą i przesunięcia w gatunkach spożywanym artykułów. Może здаć się, że — zwłaszcza w początkach kryzysu — za spadkiem cen następuje przechodzenie na lepsze gatunki, a później — w miarę kurczenia się siły nabywczej — coraz częstsze są wypadki przechodzenia na konsumpcję gatunków tańszych, gorszych. O tem pamiętać należy i przy rozpatrywaniu poniższego zestawienia. W zestawieniu tem przedstawiamy dane co do zbytu szeregu artykułów — i to zarówno artykułów spożycia, jak i artykułów wytwórczych:

	I półrocze:	
	1933	1934
Artykuły spożywcze i używki		
Cukier — tonn	149 979	158 736
Sól jadalna — tys. tonn	128	126
Drożdże — tonn	3 480	3 765
Ryż — tonn	15 916	15 095
Spirytus konsumpcyjny — tys. litrów	12 080	12 282
Piwo — tys. hektolitrow	482	517
Kwas octowy — tonn	209	216
Tytoń — tys. skrzyń	238 256	237 285
Zapałki — tys. skrzyń	38	37
Wytwory górniczo-hutnicze		
Węgiel — tys. tonn	8 110	8 486
w tem:		
na cele opałowe	798	628
Koks — tys. tonn	394	494
Sól warzona i kamienna — tys. tonn	186	233
Surówka — tys. tonn	38	38
Żelazo walcowane — tys. tonn	56	
Stal — tys. tonn	80	102

Rury ciągnięte i spawane — tys. tonn	7.7	8.2
Cynk — tys. tonn	7.1	(6.6) ²⁾
Ołów — tys. tonn	1.7	(1.6) ²⁾
Nawozy sztuczne		
Sole potasowe — tys. tonn	66	85
Nawozy azotowe { tys. tonn	66.4	56.6
{ tys. zł	12 332	12 326
Artykuły chemiczne		
Soda { tonn	33 926	37 742
{ tys. zł	10 749	11 186
Barwniki { tonn	569	757
{ tys. zł	6 663	8 583
Przędza jedwabiu sztucznego { tonn	2 045	2 457
{ tys. zł	19 975	25 835
Kwas solny { tonn	(4 691) ¹⁾	4 882
{ tys. zł	(379) ¹⁾	460
Nafta — tys. tonn	48	48
Benzyna — tys. tonn	31	32
Oleje gazowe i opałowe — tys. tonn	21	25
Oleje smarowe — tys. tonn	16	18
Skóry i obuwie		
Skóry podeszwowe { tonn	4 592	5 408
{ tys. zł	17 327	19 067
Skóry cielęce, bukaty, lakiery { tys. m ²	458	433
{ tys. zł	5 965	6 379
Obuwie skórzane mechaniczne — tys. par	1 068	954
Obuwie gumowe, kalosze { tys. par	(3 706) ¹⁾	4 441
{ tys. zł	(10 379) ¹⁾	8 727
Artykuły włókiennicze		
Przędza bawełniana cienkoprzędna — tonn	21 087	26 319
" wełniana czesankowa { tonn	3 828	3 231
{ tys. zł	43 582	40 579
Tkaniny i worki jutowe { tonn	3 262	3 830
{ tys. zł	7 468	7 754
Nici { tonn	181	244
{ tys. zł	3 494	3 469
Artykuły mineralne		
Fajans stołowy { tonn	3 247	3 383
{ tys. zł	2 368	2 230
Porcelana stołowa { tonn	941	1 026
{ tys. zł	2 186	2 510
Szkło stołowo - galant. { tonn	2 414	4 674
{ tys. zł	2 889	4 655
Szkło butelkowe { tonn	13 551	15 628
{ tys. zł	7 544	7 839
Szkło tafłowe { tonn	6 165	7 028
{ tys. zł	2 725	3 470
Rury i płytki kamionkowe { tonn	1 315	3 578
{ tys. zł	534	1 292
Cegła, płytki i kształtki szamotowe { tonn	21 323	25 684
{ tys. zł	2 665	2 981
Cement — tonn	163 783	363 669
Artykuły metalowe		
Drut żelazny ciągnięty { tonn	6 420	8 469
{ tys. zł	2 625	3 729
Gwoździe druciane żelazne { tonn	13 444	14 287
{ tys. zł	6 709	6 469
Wyroby śrubowe żelazne { tonn	2 368	4 564
{ tys. zł	2 741	5 394
Blacha żel. cynkowana { tonn	7 350	6 949
{ tys. zł	5 701	5 374
Naczynia blaszane cynk. i emalj. { tonn	2 632	3 599
{ tys. zł	5 356	6 374
Artykuły elektrotechniczne		
Maszyny, przetwornice i transform. — tys. zł	1 788	2 844
Akumulatory — tys. zł	1 708	1 672
Żarówki { tys. sztuk	1 977	2 906
{ tys. zł	4 134	3 489
Przewodniki izolowane — tys. zł	3 560	6 579
Radiosprzęt — tys. zł	1 320	2 027

Jak widzimy, w I półroczu r. b. nastąpił generalny wzrost zbytu towarów, a więc zarówno w zakresie inwestycyjnym, jak renowacyjnym, jak konsumpcyjnym. Zniżki należą do zupełnych wyjątków, przyczem niektóre z nich mają specjalne przyczyny, niektóre zaś dotyczą tylko wartości, wykazując albo przestawienia w rodzaju i gatunku, albo że wzrost zbytu nie nadążył za spadkiem cen.

Silną wyżkę wykazuje zbył artykułów inwestycyjnych, np. hutniczych, metalowych, materiałów budowlanych (olbrzymi wzrost spożycia cementu) i t. p. To samo dotyczy materiałów

instalacyjno-renowacyjnych. Ze ruch inwestycyjno-renowacyjny dotyczy już nie tylko budownictwa, ale i przemysłu — świadczy o tem poniekąd silny wzrost zbytu maszyn elektrycznych i t. p.

Wzrósł zbył surowców i artykułów pomocniczych dla produkcji (w tych ostatnich np. silny wzrost zbytu barwników). To samo można powiedzieć o artykułach napędowych.

Wyraźny już wzrost zbytu wykazują artykuły spożycia, zwłaszcza spożycia miejskiego. Wskazać można na wzrost zbytu cukru, drożdży, nici i t. p. Jeżeli trafiają się tu zniżki — to minimalne spożycie nafty (wieś) pozostało ustabilizowane. Podkreślić należy silny wzrost zbytu artykułów inwestycyjno-domowych, jak: porcelany, szkła, naczyń i t. d., a także wyżkę zbytu radiosprzętu.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 23/IX ÷ 6/X r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	23 ÷ 29/IX	30/IX ÷ 6/X	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Warszawa	20.00	20.25	+ 1.2
Poznań	18.25	18.25	—
Lwów	18.12½	—	—
Przeciętna	18.79	19.25	—
Zyto			
Warszawa	17.00	17.00	—
Poznań	17.67	17.12½	- 3.2
Lwów	16.62½	—	—
Przeciętna	17.09½	17.06	—
Owies			
Warszawa	16.45	17.07	+ 3.7
Poznań	18.23	18.00	- 1.3
Lwów	13.87½	—	—
Przeciętna	16.18	17.53½	—
Jęczmień browarowy			
Warszawa	21.25	18.95	- 10.9
Poznań	21.25	20.50	- 3.6
Lwów	—	—	—
Przeciętna	21.25	19.72½	- 7.2
Jęczmień zwykły			
Warszawa	17.25	17.00	- 1.4
Poznań	18.19	18.12½	- 0.4
Lwów	14.12½	—	—
Przeciętna	16.52	17.56	—

— Najpoważniejszym wydarzeniem w tygodniu sprawozdawczym (od 1 do 6 października) na rynku zbóż i przetworów było wstrzymanie zakupów interwencyjnych przez P. Z. P. Z., spowodowane nagromadzeniem w chwili obecnej bardzo poważnych zapasów zboża. Poza giełdą gdańską, na której nie odnotowano wyżki cen żadnego produktu — na giełdzie warszawskiej wyżkowały: oba gatunki owsa (I standart — o zł 1.00, drugi — o zł 0.50 na 100 kg) i jęczmień 689 g/l o zł 1.00, zniżkowały natomiast 2 gatunki pszenicy: jednolita 742 g/l i zbierana 731 g/l — oba o zł 0.50. Na giełdzie poznańskiej zanotowano jedną tylko zmianę w porównaniu z okresem poprzedzającym — mianowicie zniżkę owsa o zł 0.75 na 100 kg. Na giełdzie gdańskiej zniżki były następujące (w guld. gd. na 100 kg): jęczmień średni 0.25, — 111 ÷ 115 funt. hol. 0.55, — 110 ÷ 111 funt. hol. 0.30, — 105 ÷ 106 funt. hol. 0.70, otręby pszenne grube 0.25 i otręby żytnie 0.10.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w tygodniu sprawozdawczym wyniósł 18 955 t, w tem 8 177 t zysa (dla okresu uśrednionego odpowiednio liczby wynosiły: 23 091 i 15 402).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 764 g/l 20.50 ÷ 21.50 (bez obrotów), — jednolita 742 g/l stara i nowa 19.50 ÷ 20.50 (20.00 ÷ 21.00), — zbierana 731 g/l stara i nowa 18.50 ÷ 19.50 (19.00 ÷ 20.00), żyto I standart 17.00 ÷ 17.50, — II standart 16.50 ÷

¹⁾ Przeciętnie półrocznie w 1933 r.

²⁾ Za 5 miesięcy 1934 r.

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln., sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

17:00, jęczmień browarowy 689 g/l 21:50 ÷ 23:00 (20:50 ÷ 22:00), — o wadze 678/673 g/l 18:50 ÷ 20:00 (17:00 ÷ 17:50), — o wadze 649 g/l 17:00 ÷ 17:50, — o wadze 620:5 g/l 16:50 ÷ 17:00, owies I stand. (niezadeszczony) 17:50 ÷ 18:00 (16:50 ÷ 17:50), — II stand. (lekko zadeszczony) 16:50 ÷ 17:50 (16:00 ÷ 16:50), owies zadeszczony 16:00 ÷ 16:50, mąka pszenna I B 0 ÷ 45% 34:00 ÷ 36:00, — I C 0 ÷ 55% 32:00 ÷ 34:00, — I D 0 ÷ 60% 30:00 ÷ 32:00, — I E 0 ÷ 65% 28:00 ÷ 30:00, — II B 20 ÷ 65% 26:00 ÷ 28:00, — II D 45 ÷ 65% 25:00 ÷ 26:00, — II F 60 ÷ 65% 24:00 ÷ 25:00, — II G 65 ÷ 70% 23:00 ÷ 24:00, — III A 65 ÷ 70% 16:00 ÷ 18:00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 25:00 ÷ 26:00, — I gat. 0 ÷ 65% 24:00 ÷ 25:00, — II gat. 19:00 ÷ 20:00, — razowa 19:00 ÷ 20:00, — „poslednia” 15:50 ÷ 16:50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 11:50 ÷ 12:00, — średnie z przemiału standartowego 11:00 ÷ 11:50, — mialkie z przemiału standartowego 11:00 ÷ 11:50, otręby żytnie z przemiału standartowego 10:00 ÷ 10:50.

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w \mathcal{Z} za 100 kg parytet Poznań, dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica stara i nowa, zdalna do przemiału, 18:00 ÷ 18:50, tyto stare i nowe, zdalne do przemiału, bez notowań (17:50 ÷ 17:75), jęczmień 710 ÷ 725 g 19:50 ÷ 20:00, — 680 ÷ 690 g 18:00 ÷ 18:25, — browarowy 21:00 ÷ 21:50, owies 17:50 ÷ 18:00 (18:25 ÷ 18:50), mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 20% 33:00 ÷ 36:00, — I gat. B 45% 31:00 ÷ 31:50, — I gat. C 55% 30:00 ÷ 35:00, — I gat. D 60% 29:00 ÷ 29:50, — I gat. E 65% 28:00 ÷ 28:50, — II gat. A 20 ÷ 55% 27:00 ÷ 27:50, — II gat. B 20 ÷ 65% 26:50 ÷ 27:00, — II gat. D 45 ÷ 65% 24:00 ÷ 24:50, — II gat. F 55 ÷ 65% 20:50 ÷ 21:00, — III gat. A 65 ÷ 70% 18:50 ÷ 19:00, — III gat. B 70 ÷ 75% 15:50 ÷ 16:00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% bez notowań (23:50 ÷ 24:50), — I gat. 0 ÷ 65% bez notowań (22:00 ÷ 23:00), — II gat. 55 ÷ 70% bez notowań (17:50 ÷ 18:50), — „poslednia” ponad 70% bez notowań (15:50 ÷ 16:50), — razowa 0 ÷ 95% bez notowań (19:50 ÷ 20:50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 10:50 ÷ 11:00, — grube z przemiału standartowego 11:25 ÷ 11:75, otręby żytnie z przemiału standartowego bez notowań (11:75 ÷ 12:50), otręby jęczmienne 13:00 ÷ 14:50.

Gdańsk. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w guld. gd. za 100 kg (w nawiasach podane są notowania końcowe z poprzedniego okresu, o ile różnią się od obecnych): pszenica konsumpcyjna o wadze 128 funt. hol. 10:75 ÷ 11:00 (bez notowań), — czerwona o wadze 125 hfl. bez notowań, — eksportowa o wadze 128 funt. hol. bez notowań, żyto eksportowe o wadze 120 funt. hol. 10:60, — nowe konsumpcyjne o wadze 120 funt. hol. 10:70 (10:60 ÷ 10:75), jęczmień wyborowy na eksport 12:75 ÷ 13:25 (12:75 ÷ 13:55), — wyborowy bez notowań, — średni 11:60 ÷ 12:20 (11:85 ÷ 12:45), — o wadze 114 ÷ 115 funt. hol. 11:15 (11:70), — o wadze 110 ÷ 111 funt. hol. 10:85 (11:15), — o wadze 105 ÷ 106 funt. hol. 9:25 (9:95), owies eksportowy 9:90 ÷ 10:70 (bez notowań), — konsumpcyjny bez notowań (10:90), otręby pszenne grube 7:50 (7:75), otręby żytnie 7:40 (7:50).

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynkach krajowych utrzymywała się we wrześniu w dalszym ciągu niekorzystna sytuacja w odniesieniu do trzody chlewnej, której zbyt utrudniany jest przez stałą niżkę cen. Depresja na tym rynku spowodowana została w głównej mierze niepomyślnym stanem rynków zagranicznych, na które kierowane były nadwyżki w stanie żywym bądź przerobionym. Bardziej utrzymana tendencja panowała na rynku bydła rogatego, który przejawia większą odporność na fluktuacje cen, głównie dzięki ograniczonej podaży.

Warszawa. — Notowania w/g Giełdy Mięśnej z dn. 1/X r. b. — w \mathcal{Z} za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły młode mięsne 62 ÷ 70, starsze tłuste 55 ÷ 62, karmne 50 ÷ 55, krowy odwołane 50 ÷ 59, młodzież karmna 40 ÷ 50, cielęta odżywione 60 ÷ 65, mięsiste 60 ÷ 70, świnię słoninowe powyżej 150 kg 78 ÷ 86, — o wadze 130 ÷ 150 kg 70 ÷ 78, mięsne 110 kg 60 ÷ 70.

Poznań. — Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowań Cen z dn. 1/X r. b. — w \mathcal{Z} za 100 kg żywej wagi loco: woły pełnom. wytucz. nieopręg. 70 ÷ 74, mięsiste tucz. do lat 3 62 ÷ 66, — starsze 52 ÷ 56, miernie odzyw. 40 ÷ 44, buhaje wytucz. pełnom. 60 ÷ 64, tucz. mięsiste 54 ÷ 56, nietucz. dobrze odzyw. 42 ÷ 46, — miernie odzyw. 40 ÷ 42, krowy i jałowice wytucz. pełnom. 64 ÷ 74, tucz. mięsiste 46 ÷ 66, nietucz. dobrze odzyw. 42 ÷ 56, — miernie odzyw. 20 ÷ 44, młodzież dobrze

odzyw. 40 ÷ 44, — miernie odzyw. 36 ÷ 38, cielęta najprzedn. wytucz. 86 ÷ 94, — tuczone 78 ÷ 84, dobrze odzyw. 72 ÷ 76, miernie odzyw. 60 ÷ 70, owce wytucz. pełnom. jagnięta i młode skopy 74 ÷ 80, tuczone starsze skopy i maciorki 64 ÷ 70, dobrze odzyw. 52 ÷ 56, świnię tuczniaki pełnom. 120 ÷ 150 kg żywej wagi 68 ÷ 72, — 100 ÷ 120 kg 64 ÷ 66, — 80 ÷ 100 kg 58 ÷ 62, mięsiste świnię ponad 80 kg 50 ÷ 54, maciory i późne kastraty 56 ÷ 64. Przebieg targu normalny.

MASŁO

— Zniżkowa tendencja na krajowym rynku nabiału, która się ujawniła w sierpniu — trwała w dalszym ciągu prawie przez cały wrzesień na skutek wysokiego stosunkowo poziomu częściowego produkcji oraz słabego sezonowego wzrostu spożycia. W końcu okresu sprawozdawczego położenie rynku krajowego doznało poprawy pod wpływem wiadomości o wzroście możliwości zawarcia porozumienia gospodarczego polsko-niemieckiego, które przewidywałyby wznowienie eksportu masła, oraz zwiększania się spożycia masła w kraju.

Należy podkreślić, że w celu podniesienia jakości wywozowego zagranicę masła wyposażono funkcjonującą w Gdyni nadkontrolę w szerokie atrybucje. Poczynając od dn. 1/IX r. b. eksporterzy, ubiegający się o pomoc państwową, muszą przedstawiać do oceny nadkontroli transporty wywozowego masła i dopiero dodatni wynik tej oceny uprawnia ich do otrzymania premii wywozowej. Powyższe uprawnienia nadkontroli należy traktować jako wstęp do zapowiedzianej pełnej standaryzacji masła.

Warszawa. — Notowania urzędowe masła w/g Komisji Notowań Cen z dn. 29/IX r. b. — w \mathcal{Z} za 1 kg w hurcie: wyborowe I gat. 2:40, mleczarskie deserowe II gat. 2:10, solone 2:20, osekłowe 1:70. Tendencja lekko zwyżkowa.

Lwów. — Hurtowe notowania masła w/g Izby Przemysłowo-Handlowej z końca września r. b. — w \mathcal{Z} za 1 kg w hurcie: deserowe 2:10, stołowe 1:90, kuchenne 1:70. Tendencja utrzymana.

Katowice. — Notowania masła z dn. 2/X — w \mathcal{Z} za 1 kg w hurcie: I gat. 2:35 ÷ 2:40, — II gat. 2:10 ÷ 2:20. Tendencja spokojna.

JAJA

— Na rynku krajowym przez cały wrzesień panowała utrzymana i stała tendencja z małymi naogół wahaniami. W połowie miesiąca nastąpiło wzmocnienie rynku, wynikające z łatwego zbytu jaj, zwłaszcza świeżych I gatunku, nie znalazło to jednak odpowiednika w wyższych cen. Z momentów organizacyjnych handlu eksportowego jajami na uwagę zasługuje rozporządzenie, mocą którego począwszy od dn. 12/IX r. b. jaja, przeznaczone na eksport, mogą być wywożone tylko przez określone punkty odprawy celnej, co ma na celu, podobnie jak i przy eksporcie masła — usprawnienie kontroli wszystkich transportów, do których badania wyznaczeni stali inspektorzy wywozu jaj.

Warszawa. — W/g ostatnich notowań Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich płacono za jaja świeże \mathcal{Z} 80 ÷ 85 za skrzynię à 1 440 szt. przy tendencji lekko zwyżkowej.

Lwów. — Notowania jaj z ostatniego tygodnia września — w \mathcal{Z} za skrzynię à 1 440 szt.: eksportowe wagi 53 ÷ 54 kg 82 ÷ 88, — 51 ÷ 52 kg 80 ÷ 81 i 49 ÷ 50 kg 78 ÷ 79 franco granica. Tendencja mocniejsza, spowodowana stosunkowo małymi dowozar i.

Bielsko. — Notowania jaj z końca miesiąca — w \mathcal{Z} za skrzynię à 1 440 szt.: świeże normalnej wielkości 78 ÷ 90, — większe 95 ÷ 100. Tendencja nadal mocna, podaż mała.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 1 do 6 października 1934 r.

Zwyżkowa tendencja, jaka panowała w ostatnich kilku okresach sprawozdawczych, utrzymała się również i w sprawozdawczym, zapewniając wszystkim — z wyjątkiem jednej — akcjom wyższy kursowie w następującej wysokości (w \mathcal{Z}): Bank Polski 0:25, Warsz. Tow. Fabryk Cukru 1:50, Ostrowiec 0:20 i Starachowice 0:35. Zniżykował nieznacznie Lilpop — o \mathcal{Z} 0:15, utrzymał ostatnio notowany kurs — Norblin.

Na giełdach prowincjonalnych obracano wyłącznie Bankiem Polskim: na giełdzie krakowskiej — po kursie o \mathcal{Z} 2:40 niższym niż w tygodniu poprzedzającym, a na poznańskiej — również niższym o \mathcal{Z} 1:00, przyczem na tej ostatniej w początku okresu płacono za Bank Polski po \mathcal{Z} 93:00, a pod koniec okresu po tymże kursie poszukiwano go — bez oddawców. Giełda lwowska — bez notowań.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	95'00	93'50	93'50-94'25
Warsz. T-wo Fabr. Cukru	zł 100	28'50	26'75	28'50
Lilpop	zł 25	10'20	10'00	10'15
Norblin	zł 100	"	"	31'50
Ostrowiec	zł 50	21'25	21'00	21'00
Rudzki	zł 50	"	"	3'00
Starachowice	zł 50	13'00	12'65	13'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 94'60 — 93'50 (97'00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 93'00 — 92'00 (94'00 — 93'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

NOWE WYDANIE TARYFY CELNEJ. — Nakładem tygodnika „Polska Gospodarcza” (Sp. Wyd. z ogr. odp. „Przemysł i Handel”) ukazało się nowe wydanie taryfy celnej, o której recenzję podajemy w niniejszym zeszycie w dziale „Bibliografia”.

Taryfa zawiera całokształt stawek i przepisów celnych, łącznie z objaśnieniami taryfikacyjnymi i skorowidzem celnym i statystycznym.

Taryfa wydana została w formie kartkowej, umożliwiającej utrzymywanie taryfy w stanie stałej aktualności.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

OTWARCIE LINJI KOLEJOWEJ PORZECZE-DRUSKINIENIKI. — W da. 6/X r. b. odbyło się uroczyste otwarcie nowozbudowanej linii kolejowej Porzecze (dawna stacja kolejowa Druskieniki) — Druskieniki w obecności przybyłych z Warszawy: Pana Ministra Komunikacji, Inż. M. Butkiewicza, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli P. Gen. Krzemieńskiego, Panów Wiceministrów: Inż. Piaseckiego i Dr. Piestrzyńskiego, Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego P. Gen. Góreckiego, wyższych urzędników Ministerstwa Komunikacji i Dyrekcji Kolejowej w Warszawie, oraz przybyłych z Wilna przedstawicieli Dyrekcji Kolejowej z P. Dyrektorem Inż. K. Falkowskim na czele oraz b. Premjera P. Aleksandra Prystora.

Przybyłego Pana Ministra powitał Dyrektor uzdrowiska Druskieniki P. Abramowicz oraz delegacja miasta Druskienik. Po Mszy świętej i przemówieniu Arcybiskupa Jałbrzykowskiego — zabrał głos Dyrektor Kolei Państwowych w Wilnie, Inż. K. Falkowski, który zobrazował przebieg budowy oddawanej do użytku publicznego linii kolejowej.

Po przemówieniach, Pan Minister — przez przecięcie wstęgi — dokonał otwarcia linii, poczem wraz z gośćmi odjechał specjalnym pociągiem do Druskienik.

Uzdrowisko Druskieniki leży w odległości 18 km od st. kolejowej Druskieniki (obecnie — Porzecze), linii kolejowej Warszawa—Wilno. Do chwili obecnej miejscowości te były połączone tylko szosą, a komunikację między stacją a uzdrowiskiem utrzymywały autobusy i samochody. Dostawa towarów odbywała się przeważnie z Grodna samochodami ciężarowymi, trakcja więc w porze zimowej była bardzo utrudniona. Wobec braku dogodnej komunikacji uzdrowisko Druskieniki nie mogło dotychczas należycie wyzyskać swych urządzeń kąpielowych, zakrojonych — po przeprowadzeniu kosztownych inwestycji — na europejską miarę, i korzystanie z tego uzdrowiska ograniczone było prawie wyłącznie do sezonu letniego.

W uwzględnieniu powyższych potrzeb uzdrowiska — Min. Komunikacji w kwietniu r. b. poleciło Dyrekcji Kolei w Wilnie przystąpić do budowy bocznic, łączącej uzdrowisko Druskieniki ze stacją tejże nazwy. Dyrekcja w niespełna 6 miesięcy wykonała budowę tej bocznicę sposobem gospodarczym t. j. bez udziału przedsiębiorców.

Wszystkie roboty, za wyjątkiem robót, związanych z układaniem i balastowaniem torów, wymagających pracy wykwalifikowanych robotników, były wykonane: 1) przez miejscowych bezrobotnych, którzy częściowo w liczbie ok. 300 byli wynajęci do robót przez Biuro Pośrednictwa Pracy w Grodnie, częściowo w liczbie ok. 170 wynajęci bezpośrednio z miejscowej ludności i ze zredukowanych robotników kolejowych, i 2) przez zespoły pracy z przedpoborowej młodzieży (junaków), których — na skutek zarządzenia Ministra Opieki Społecznej — Towarzystwo Opieki nad Niezatrudnioną Młodzieżą przydzieliło na cały okres robót w liczbie ok. 300. Układanie i balastowanie torów zostało wykonane przez formacje saperów i częściowo przez Kolejowe Przystosowanie Wojskowe.

Koszt budowy linii wyniósł ok. zł 1 300 tys.

VII MIĘDZYNARODOWY KONGRES DROGOWY. — W końcu września r. b. odbył się w Monachjum VII Międzynarodowy Kongres Drogowy z udziałem ok. 2 tys. uczestników z oficjalnymi przedstawicielami 50 państw świata. Przewodniczącym delegacji oficjalnej polskiej był ś. p. Ryszard Minchejmer.

Międzynarodowe kongresy drogowe odbywają się periodycznie co 4 lata w różnych krajach i mają za zadanie badanie postępu techniki drogowej oraz ustalanie najodpowiedniejszych metod budowy dróg w różnych warunkach. Kongres obecny posiadał tem większe znaczenie, gdyż w roku bieżącym przypadało 25-lecie istnienia Międzynarodowego Stowarzyszenia Członków Kongresów Drogowych.

Obrady Kongresu prowadzone były w 2 sekcjach: technicznej i eksploatacji. Sekcja techniczna badała zagadnienia budowy i utrzymania dróg, sekcja eksploatacji obradowała nad zagadnieniami bezpieczeństwa ruchu na drogach i kosztów ruchu. Przedmiotem obrad obydwóch sekcji było 6 zgóry ustalonych zagadnień. Zagadnienia te zostały oświetlone wszechstronnie w kilkudziesięciu referatach z różnych krajów. Z Polski zostały zgłoszone 3 referaty.

W wyniku obrad — Kongres uchwalił kilkadziesiąt wniosków, reasumujących obecny stan techniki drogowej i wskazania techniczne na przyszłość. Uchwalone wnioski idą po myśli tez referatów polskich.

Oficjalne zakończenie Kongresu nastąpi w Berlinie z tem, że następny kongres międzynarodowy, na zaproszenie Rządu holenderskiego, odbędzie się w Hadze w 1938 r.

WYKONANIE PLANU FINANSOWO-GOSPODARCZEGO PRZEDSIĘBIORSTWA P. K. P. ZA 1933 R. — Mi-

nisterstwo Komunikacji ogłosiło sprawozdanie z wyników eksploatacji P. K. P. za 1933 r. w zestawieniu z wynikami eksploatacyjnymi za lata poprzednie oraz przewidywanym planem finansowo-gospodarczym. Podajemy poniżej najbardziej charakterystyczne liczby, obrazujące gospodarkę naszych kolei, oraz zmiany, jakimi ulegała ona w okresie lat ostatnich:

	Przewidywany plan na 1933 r.		Wyniki rzeczywiste:	
	1933 r.	1932 r.	1932 r.	1931/32 r.
A. — Koleje normalnotorowe:				
Przewieziono osób — tys.	—	138 170'7	113 521'5	130 481'6
Wykonano osobo-km — miljn.	4 900'0	4 753'8	4 694'8	5 375'8
Przewieziono bagażu i przesył. ekspres. — tys. tonn	—	153'2	187'3	316'8
Wykonano tonno km — miljn.	22'0	18'9	21'7	24'2
Przewieziono towarów — tys. tonn	48 530'0	48 824'5	48 717'9	60 300'4
Wykonano tonno-km — miljn.	15 832'0	15 494'2	14 928'4	18 914'9
Wpływy z przewozu osób —	269 500'0	210 740'3	242 992'2	292 131'6
„ „ bagażu i przew. ekspres.	12 810'0	8 944'1	11 891'7	13 948'7
„ „ towarów	708 470'0	552 825'2	640 803'2	793 238'2
„ „ poczty	13 660'0	13 193'7	16 639'3	17 175'6
„ z innych źródeł	115 845'0	95 544'7	88 414'9	96 364'7
Ogółem wpływy eksploatacyjne	1 120 285'0	881 248'0	1 000 741'3	1 212 858'8
Ogółem rozchody eksploatacyjne	901 421'0	810 568'8	923 684'4	1 108 006'6
w tem:				
na służbę dyrekcyjną	35 192'0	32 787'3	34 985'4	37 533'2
„ „ drogową	139 028'0	120 795'7	132 975'0	167 649'7
„ „ stacyjną	109 448'0	103 195'1	112 717'9	126 087'7
„ „ handlową	35 618'0	32 020'9	35 346'2	40 686'4
„ „ konduktorską	56 955'0	50 046'4	56 013'7	68 105'2
„ ajencje celne	3 264'0	2 268'9	2 721'6	4 051'0
„ służbę trakcji	19 334'0	17 972'9	19 571'5	22 270'5
„ „ parowozową	136 083'0	123 787'0	139 192'8	169 697'3
„ „ wagonową	14 134'0	13 474'9	14 424'9	15 397'0
„ „ warsztatową	162 855'0	131 470'0	187 977'8	241 379'0
„ „ elektrotechniczną	11 881'0	10 016'4	11 599'2	13 186'4
„ „ sanitarną	14 395'0	11 483'4	13 027'9	14 035'8
„ „ zasobów	8 786'0	7 352'3	8 370'0	9 777'8
„ wydatki wspólne	57 713'0	56 797'4	55 839'0	78 926'3
„ urzędnia humanitarne	96 735'0	97 100'4	98 921'5	98 223'4
B. — Koleje wąskotorowe:				
Ogółem wpływy eksploatacyjne — tys. zł	10 571'0	7 387'0	8 385'5	11 824'6
Ogółem rozchody eksploatacyjne — tys. zł	12 742'0	10 140'3	12 330'1	14 766'5
C. — Długi i gwarancje:				
Ogółem wpływy — tys. zł	4 707'0	4 651'3	—	3 225'0
Ogółem rozchody — tys. zł	48 446'0	33 286'6	—	2 751'8
D. — Lotnictwo cywilne:				
Ogółem wpływy — tys. zł	67'0	14'4	—	75'9
Ogółem rozchody — tys. zł	8 116'0	7 892'2	—	6 173'4
E. — Wpływy i wydatki nadzwyczajne:				
Ogółem wpływy — tys. zł	703'0	600'7	—	—
Ogółem rozchody — tys. zł	3 608'0	3 329'3	—	91 345'8
Razem { wpływy — tys. zł	1 136 333'0	893 901'5	—	1 248 046'4
{ rozchody — tys. zł	974 333'0	865 217'1	—	1 223 044'2

Z zestawienia powyższego widać przedewszystkiem, że wyniki przewozowe i finansowe w 1933 r. odbiegają znacznie od przewidzianych planem finansowo-gospodarczym. Tłumaczy się to oarciem tych przewidywań na wynikach eksploatacji w 1931/32 r., które — pomimo zmniejszenia ich o 12% — okazały się jeszcze zbyt optymistycznymi wobec poważnego pogorszenia się konjunktury gospodarczej w 1932 r.

Dopiero od połowy 1933 r. nastąpiła poprawa w życiu gospodarczym kraju, a w konsekwencji i w przewozach, co znalazło wyraz w zwiększeniu liczby przewiezionych osób i towarów w 1933 r. w porównaniu do 1932 r. Pomimo wzrostu przewozów wpływy z nich spadły znacznie. W ruchu osobowym wzrost liczby podróży wyniósł 21,7%, ale ponieważ równocześnie zmniejszył się przebieg średni (z 41,4 km do 34,4 km), ilość przejeżdżanych osobo-km wzrosła w porównaniu do 1932 r. zaledwie o 1,3%. Pomimo to wpływ z przewozu osób spadł o zł 32 miljn. na skutek znacznego rozszerzenia w 1933 r. ulg taryfowych. Dzięki zarządzeniom taryfowym wpływ z pasażero-km obniżył się z gr 5'18 do gr 4'43.

Podobne zjawisko widzimy w zakresie przewozu towarów. Ilość przewozów wzrosła w porównaniu do 1932 r. o 1,4%, wpływy zaś spadły o zł 88 miljn. dzięki niższym taryfom, wskutek których średnia opłata za tonno-km obniżona została z gr 4'73 do gr 3'91. Razem przeto na rzecz podtrzymania ruchu przewozowego P. K. P. złożyły ofiarę z wpływów w kwocie zł 120 miljn., co stanowi 10,6% całego dochodu P. K. P. w 1932 r. O ten więc, co najmniej, odsetek niższe zostały taryfy P. K. P. w porównaniu do obowiązujących w 1932 r.

Eksploatacja sieci kolei normalnotorowych dała w roku sprawozdawczym przeszło zł 70 miljn. nadwyżki dochodów nad wydatkami, mimo że wpływy zmniejszyły się w porównaniu z rokiem poprzednim o zł 120 miln., co osiągnięto dzięki dalszej kompresji wydatków — o zł 113 miljn. Prawie 2/3 tej nadwyżki pochłonięte zostało przez: niedobór z eksploatacji kolei wąskotorowych (zł 3 miljn.), spłatę długów i zobowiązań kolei prywatnych, eksploatowanych przez Skarb (29 miljn.), i zasitek na rzecz lotnictwa cywilnego (zł 11 miljn.). Zysk czysty w kwocie zł 28 miljn. przelany został w całości na rzecz funduszu inwestycyjnego P. K. P. bez jakichkolwiek wpłat do Skarbu Państwa.

Natomiast z funduszu inwestycyjnego, stanowiącego kwotę zł 75,4 miljn., użyto w roku sprawozdawczym: zł 6,4 miljn. na budowę nowych linii (Kraków—Miechów, Warszawa—Radom, Płock—Sierpc), zł 23,6 miljn. na inwestycje na kolejach istniejących (przebudowa węzłów kolejowych, urządzenia do zabezpieczenia ruchu pociągów, wznoszenie nowych budynków), zł 40,5 miljn. na zakup nowego taboru z dawniejszych zamówień, zł 3,7 miljn. na odbudowę zniszczeń wojennych, i t. p. Ogółem wydano całą kwotę rozrządzonego funduszu inwestycyjnego.

Dla całości charakterystyki gospodarki P. K. P. wskazać jeszcze należy, jak wygląda zestawienie wpływów i rozchodów kolei prywatnych, eksploatowanych przez P. K. P. na rachunek właścicieli. Otóż, w 1933 r. niedobór z eksploatacji niektórych kolei prywatnych wynosił zł 4 160'2 tys., nadwyżka zaś dochodów z innych zł 1 067'8 tys., co dało w wyniku zł 3 301'3 tys.

niedoboru, pokrytego z dochodów eksploatacyjnych kolei państwowych. Do kolei, które dały przewyżkę dochodu nad wydatkami, należały koleje: Kraków — Kocmyrzów, Piła — Jaworzno, Sierza — Trzebinia — Skawce, Tarnopol — Zbaraż, Dolina — Wygoda, do kolei zaś deficytowych: Tarnów — Szczucin, Lwów — Jaworów, Łupków — Cisna, Delatyn — Kołomyja — Stefanówka,

Połahicze — Tlumacz, Kołomyjskie Koleje Lokalne, Chelmska — Mełno, Toruń — Czarnowo, Toruń — Lubicz, Puck — Krokowo, Wejherowo — Zamostne, Zajęczkowo — Nowe Miasto i Herby — Kielce.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

ZAGADNIENIE NIESIENIA POMOCY I RATUNKU ZAGROŻONYM STATKOM I ŁADUNKOM. — Liczne niebezpieczeństwa, na które statek i ładunek narażone są w żegludze morskiej, skłoniły ustawodawcę do wprowadzenia przepisów, które — z jednej strony — zachęcają do udzielania ratunku i pomocy, zapewniając wynagrodzenie za świadczone usługi ratownicze, a z drugiej — zmuszają w niektórych wypadkach do wzięcia udziału w akcji ratowniczej na wezwanie właściwej władzy. Akcja ta może mieć dwojaki charakter, mianowicie ocalenia (*sauvetage*), t. j. akcji, mającej na celu uratowanie statku lub ładunku z katastrofy, która już nastąpiła, i pomocy (*assistance*), t. j. akcji, zmierzającej do uratowania statku lub ładunku z grożącego dopiero niebezpieczeństwa. W obu wypadkach działanie zmierza do osiągnięcia określonego celu, mianowicie wyratowania statku lub ładunku, dlatego niema racji traktować każdą z tych akcji jako odrębne normy. Temu zapatrywaniu daje też wyraz konwencja międzynarodowa z dn. 23/IX 1910 r., podpisana w Brukseli, o ustaleniu jednolitych reguł, dotyczących pomocy i ocalenia w niebezpieczeństwie morskim¹⁾. Art. 1 tej konwencji postanawia, że świadczenia, mające na celu pomoc i ocalenie w stosunku do statku morskiego, będącego w niebezpieczeństwie morskim, przedmiotów, znajdujących się na statku, frachtu i przewoźnego pasażerskiego, jak również świadczenia tego rodzaju pomiędzy statkami morskimi i statkami żeglugi śródlądowej — podlegają postanowieniom konwencji bez względu na to, czy zachodzi pomoc czy też ocalenie i na których wodach świadczenia mają miejsce. Konwencja usuwa w znacznym stopniu możliwość kolizji norm w żegludze międzynarodowej, o ile chodzi o omawianą dziedzinę. Wszystkie państwa morskie do konwencji przystąpiły i wprowadziły jej zasady do swych ustawodawstw. Stosowane u nas normy prawne IV księgi niemieckiego Kodeksu Handlowego z dn. 16/V 1897 r. (w skrócie: KHn) zostały uzgodnione z zasadami konwencji na mocy ustawy z dn. 7/I 1913 r. Coprawda KHn przeciwstawia pomocą: ocalenie i pomoc, definiując każde pojęcie z osobna, ale zgodnie z powołaną konwencją traktuje obydwa rodzaje świadczeń pod względem skutków narówni, z wyjątkiem tylko kwestji wysokości wynagrodzenia.

Według § 740 KHn zachodzi ocalenie (*Bergung*) wtedy, jeżeli statek morski lub znajdujące się na nim przedmioty znalazły się tak dalece w niebezpieczeństwie morskim (*Seenot*), czyli w niebezpieczeństwie, związanem z uprawianiem żeglugi morskiej, że załoga przestała niemi władać, i, znajdując się w takim niebezpieczeństwie, zostały przez postronnych osoby wyratowane i zabezpieczone, a pomoc (*Hilfsleistung*) — wtedy, jeżeli w innych wypadkach statek handlowy morski lub znajdujące się na nim przedmioty zostały z niebezpieczeństwa morskiego przez osoby postronne wyratowane. Niebezpieczeństwo morskie, w powyżej określonym znaczeniu, — może powstać nie tylko na pełnym morzu, wodach terytorjalnych i w porcie, ale także w ujściach rzek i wodach śródlądowych, przez które statek morski przechodzi.

Postanowienia §§ 740 ÷ 753 KHn, traktujące o ocaleniu i pomocy, mają zasadniczo zastosowanie tylko wtedy, jeżeli

statek handlowy morski lub znajdujące się na nim przedmioty zostaną ocalone, lub jeżeli udzieli się im pomocy, gdyż cała IV księga KHn dotyczy — z małemi wyjątkami — tylko statków handlowych morskich. W wykonaniu wspomnianej konwencji z dn. 23/XI 1910 r. rozciągnięto postanowienia IV księgi także na przypadki, gdy statek żeglugi śródlądowej zostanie wyratowany przez statek handlowy morski (ostatnie zdanie § 740 KHn).

Świadczenia, związane z ocaleniem i pomocą, dają osobie świadczącej, a w razie świadczenia ze strony statku, armatorowi¹⁾ tegoż statku ustawowe prawo do wynagrodzenia w stosunku do statku lub ładunku, na rzecz których świadczone. Przyznając to prawo świadczącemu, ustawodawca kierował się względami słuszności, wychodząc z założenia, że nikt nie może korzystać darmo ze świadczeń, przynoszących mu korzyści materialne, a połączonych z narażeniem życia drugiej strony. Do uzyskania prawa do wynagrodzenia wymagany jest jednak warunek, że świadczenie odniesie skutek i dany przedmiot zostanie rzeczywiście uratowany. Osoba, przystępująca do akcji ratowniczej, ponosi pewne, ryzyko co do wynagrodzenia, gdyż nie może być pewna czy jej akcja odniesie skutek i tem samym jej wysiłek zostanie wynagrodzony, dlatego nie bez słuszności mówią w literaturze o aleatoryjnym charakterze ofiarowanego świadczenia. Wszelkie ryzyko co do wynagrodzenia odpada, jeżeli strony zawarły umowę o wynagrodzenie. Oczywiście, wbrew woli kapitana statku nie może być akcja ratownicza narzucona. Jeżeli kapitan wyraźnie sprzeciwił się akcji ratowniczej, wynagrodzenie za świadczone usługi nie należy się (§ 741 ust. 1, § 742 KHn).

Osobliwe konsekwencje wynikają z postanowienia § 743 KHn, że roszczenie o wynagrodzenie za ocalenie i pomoc należy się także, jeżeli akcja ratownicza miała miejsce pomiędzy statkami tego samego armatora. W takim przypadku armator posiada roszczenie o wynagrodzenie właściwie w stosunku do siebie. W konsekwencji posiadania takiego roszczenia uzyskuje on — w myśl § 751 KHn — ustawowe prawo zastawu na uratowanym własnym statku do wysokości należnego wynagrodzenia, podobne w swej konstrukcji prawnej do hipoteki własnej (*Eigentümerhypothek* § 1163 niem. Kod. Cyw.) i na ładunku tego statku. Wprowadzenie postanowienia nastąpiło w związku z art. 5 konwencji z dn. 23/XI 1910 r. i ma przede wszystkim to praktyczne znaczenie, że załoga statku ratującego partycypująca w wynagrodzeniu, które się należy armatorowi ratującego statku (§ 749 KHn, art. 6 ust. 3 konwencji), otrzymuje zabezpieczenie przysługującej jej w stosunku do armatora części wynagrodzenia pośrednio przez to, że armator uzyskuje ustawowe prawo zastawu na uratowanym statku i ładunku tego statku do wysokości całego wynagrodzenia.

Wynagrodzenie za ocalenie i pomoc może być tylko ustalone w pieniądzu. Wysokość jego powinna odpowiadać słuszności i nie może przekraczać wartości uratowanych przedmiotów. Określenie kwoty zależy w pierwszej linii od umowy stron, przyczem umowa, zawarta w czasie trwania i pod bezpośrednim wpływem grożącego niebezpieczeństwa i na zbyt uciążliwych warunkach lub na skutek postępu jednej ze stron, może być

¹⁾ Polska i Gdańsk do tej konwencji dotychczas nie przystąpiły.

¹⁾ Niekoniecznie właścicielowi, może być t. zw. *Ausrüster* (§ 510 KHn).

drogą procesu przez sąd zmieniona lub unieważniona. W szczególności, może strona wytoczyć powództwo celem obniżenia wynagrodzenia, jeżeli wysokość umówionego wynagrodzenia stoi w rażącym stosunku do rzeczywistej wartości wyświadczonych usług. Dopuszczalne jest określenie wynagrodzenia według ułamka wartości uratowanych przedmiotów, jeżeli wszyscy uczestnicy akcji ratowniczej się na to zgodzą (§§ 741, 744, 747 KHn).

Do wynagrodzenia za ocalenie i pomoc nie wlicza się opłat publicznych i należności celnych od wyratowanych przedmiotów oraz kosztów, powstałych w związku z zabezpieczeniem, szacowaniem i ew. sprzedażą uratowanych przedmiotów. Wszystkie te należności należy traktować osobno (§ 746 KHn).

W braku porozumienia stron co do wysokości wynagrodzenia, może strona, o ile chodzi o wypadki na wodach terytorjalnych i w portach polskich, odnieść się o ustalenie wynagrodzenia do Urzędu Morskiego (art. 4 p. 13 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz marynarki handlowej — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 36) w postępowaniu, przewidzianem w § 36 i następnych ustawy o rozbitkach morskich z dn. 17/V 1874 r.¹⁾ Przeciwko decyzji Urzędu Morskiego służy — według § 39 te same ustawy — skarga do sądu powszechnego, właściwego dla miejsca siedziby Urzędu Morskiego w okresie 14 dni od ogłoszenia lub doręczenia decyzji.

Obok powyższych praw, które przysługują stronom, ustawa przewiduje, że na wniosek strony zainteresowanej sąd może odmówić drugiej stronie wynagrodzenia lub je obniżyć, jeżeli strona ratująca własną swą winą spowodowała konieczność ratowania lub też przy wykonywaniu swej czynności ratowniczej popełniła kradzież, zaniechała zawiadomić policję, komisarza brzegowego²⁾ lub zarząd najbliższej gminy o statku, który na brzegu znalazł się w niebezpieczeństwie, albo zataiła wyratowanie przedmiotów, albo też popełniła inny nieuczciwy czyn w związku z akcją ratowniczą (§ 748 KHn, art. 8 ust. 3 konwencji z dn. 23/IX 1910 r., § 4 ustawy o rozbitkach morskich).

Poza omówionymi sposobami ustalania wynagrodzenia, t. j. drogą umowy, przez Urząd Morski albo sąd powszechny istnieje także możliwość poddawania sporu o wynagrodzenie arbitrażowi, co jest często praktykowane. Tak, jak roszczenia z tytułu kolizji statków, tak i roszczenie o wynagrodzenie za ocalenie i pomoc nadają się do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu³⁾.

Często aktualny jest podział wynagrodzenia za ocalenie i pomoc pomiędzy większą liczbę osób, która brała udział w akcji ratowniczej. KHn wypowiada ogólną zasadę, że podział wynagrodzenia pomiędzy kilka osób powinien odpowiadać słuszności (§ 744 KHn). Ponadto KHn zawiera specjalne normy co do podziału wynagrodzenia w przypadku wyratowania jednego statku handlowego morskiego przez drugi, mianowicie postanawia w sposób wiążący, że wynagrodzenie powinno być podzielone pomiędzy armatora, kapitana i załogę statku ratującego w ten sposób, że najpierw zostaną pokryte uszkodzenia oraz koszty administracyjne i eksploatacyjne statku ratującego, powstałe w związku z akcją ratowniczą, a z pozostałej reszty otrzymają: armator statku parowego (motorowego) $\frac{2}{3}$, żaglowca $\frac{1}{2}$, kapitan zaś i załoga statku parowego (motorowego) po $\frac{1}{6}$, żaglowca po $\frac{1}{4}$. Przy podziale wynagrodzenia poszczególnych członków załogi należy uwzględnić indywidualne zasługi. Plan podziału sporządza kapitan. Jeżeli członek załogi czuje się pokrzywdzonym, może wnieść sprzeciw przeciwko planowi podziału do naj-

bliższego urzędu żeglarskiego¹⁾, który ustala ostatecznie podział wynagrodzenia.

Powyższy sposób podziału wynagrodzenia pomiędzy armatora, kapitana i załogę nie dotyczy ocalenia i pomocy ze strony statków ratowniczych i holowniczych (§ 749 ust. 5).

Zgodnie z art. 9 ust. 2 konwencji z dn. 23/XI 1910 r. przyznaje § 750 KHn osobie, która w toku akcji ratowniczej podjęła się ratowania człowieka, narażając się na niebezpieczeństwo, prawo do partycypowania w wynagrodzeniu, które uczestnikom akcji ratowniczej przypada z tytułu ratowania statku lub ładunku, i to bez względu na to, czy ratowanie człowieka uda się, czy nie. Interesowany (t zw. Menschenreter) może żądać od nich odstąpienia części wynagrodzenia, odpowiadającej słuszności.

Charakterystyczne dla prawa morskiego IV księgi KHn zjawisko odpowiedzialności, ograniczonej do pewnych przedmiotów majątkowych, spotykamy także w dziedzinie ocalenia i pomocy. Strona, na rzecz której akcją ratowniczą przeprowadzono, odpowiada, o ile chodzi o wynagrodzenie i koszty, związane z akcją ratowniczą, wyratowanym przedmiotem, a więc armator tylko swoją fortunę de mer (statkiem wraz z przynależnościami i frachtem), a właściciel ładunku tylko ładunkiem. Na tych przedmiotach posiada wierzyciel uprzywilejowane ustawowe prawo zastawu z tytułu wynagrodzenia i kosztów. Nadto służy mu w odniesieniu do ocalonego ładunku prawo zatrzymania, dopóki dłużnik nie złoży odpowiedniej kaucji (§§ 751, 753 ust. 1, 754 p. 4, 755, 756, 777 KHn).

Dopóki kapitan statku jest w posiadaniu wyratowanego ładunku, ma on w stosunku do odbiorcy ładunku obowiązek niewydawania ładunku tak długo, aż wynagrodzenie za ocalenie i pomoc zostanie zapłacone lub zabezpieczone. Kapitan, który wyda ładunek, obciążony zastawem, przed zaspokojeniem wierzyciela lub zabezpieczeniem jego pretensji — odpowiada wobec niego za straty i szkody, stąd wynika, w szczególności udaremnienie wierzycielowi zaspokojenia się z wydanych przedmiotów. Ustawa idzie w ochronie wierzyciela jeszcze dalej, przewidując osobistą odpowiedzialność odbiorcy ładunku za ewentualne straty wierzyciela, powstałe wskutek wydania ładunku, mianowicie w tym wypadku, gdy się odbiorcy udowodni, że odbierając ładunek wiedział o należnościach z tytułu ocalenia i pomocy, ciążyących na ładunku... Odpowiedzialność osobista odbiorcy w razie wyratowania kilku przedmiotów, a więc statku i ładunków albo samych ładunków, ogranicza się do tej kwoty, która przypada na wydany ładunek w stosunku do innych wyratowanych przedmiotów (§§ 752, 753 ust. 2 i 3 KHn).

Wszelkie roszczenia o wynagrodzenie i koszty z tytułu ocalenia i pomocy przedawniają się w okresie 2 lat (§ 901 p. 2 KHn).

Dr. Wł. Sowiński

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO WE WRZEŚNIU 1934 R. — Wyniki pracy portu gdyńskiego w miesiącu sprawozdawczym są bardzo dobre liczbowo, mimo że są niższe od rekordowego poziomu, osiągniętego w sierpniu r. b. Należy jednak zaznaczyć, że stopień zatrudnienia poszczególnych części portu uległ pewnym przesunięciom na niekorzyść basenów, w których ześrodkowywany jest ruch t. zw. drobnicowy, na korzyść zaś basenu węglowego, w którym przeładowywane są sypkie artykuły masowe: węgiel, fosforyty, piryty i t. p. Trudno byłoby już dziś wysnuwać z tego daleko idące wnioski o ucieczce niektórych towarów z Gdyni; byłoby to conajmniej przedwczesne, aczkolwiek sytuacja wymaga poświęcenia jej bacznej uwagi.

Dość znacznie zmalał ruch statków w miesiącu sprawozdawczym. Przyszło, mianowicie, statków 376 (w sierpniu—430) o ogólnym tonnażu 365 142 nrt (w sierpniu — 391 358), wyszło statków 367 o tonnażu 342 122 nrt (w sierpniu 432 statki — 389 396 nrt). Kolejność bander ukształtowała się w sposób następujący: Szwecja, Niemcy, Norwegia, Polska, Włochy, Danja, Anglia i Grecja. Zwraca uwagę przesunięcie się Polski z dru-

¹⁾ Ustawa ta (Seestrangungsordnung) została znowelizowana ustawami: z dn. 30/XII 1901 r i 7/I 1913 r.

²⁾ Komisarze (wójtowie) brzegowi są funkcjonariuszami urzędów dla rozbitków morskich, których kompetencja przeszła do Urzędu Morskiego.

³⁾ W Niemczech rozstrzyga takie spory głównie Seeschiedsgericht w Hamburgu.

¹⁾ W kraju zawsze urząd morski, zagranicą — konsul.

giego miejsca na czwarte, co jest wynikiem poważnego spadku zarówno ilości polskich statków, jak i ich ogólnego tonnażu we wrześniu. W miesiącu sprawozdawczym zawinęły do Gdyni 33 polskie statki (w sierpniu—44) o tonnażu 33 259 nrt (w sierpniu—55 702); w podobnym stosunku pozostają też liczby polskich statków na wyjściu (35—46 i 37 840—54 397). Średni tonaż statku, zawijającego do Gdyni, wzrósł we wrześniu znacznie—do 971,1 nrt (w sierpniu 710 nrt); średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie—43 (w sierpniu 44); średni postój statku był we wrześniu o wiele dłuższy (70,4 godz. wobec 56,8 godz. w sierpniu).

Ogólny obrót towarowy we wrześniu osiągnął w porcie gdyńskim liczbę 649 853 t (w sierpniu 662 056 t), z czego 639 960 t przypada na obrót zamorski. Wywieziono w obrocie zamorskim przez Gdynię we wrześniu 552 515 t (w sierpniu 574 336 t), przywieziono zaś 87 445 t (w sierpniu 80 942 t). Powyższe liczby składają się z następujących pozycji (w tonnach):

Przywóz		Wywóz	
Ryż	45	Ryż	—
Owoce świeże	1 101	Mąka ryżowa i pa-	
„ suszone	19	stewna	510
Orzechy i migdały	10	Cukier	4 402
Korzenie	157	Napoje alkoholowe	7
Kawa, kakao i her-		Sól	275
bata	728	Bekony	1 521
Tytoń	395	Wędliny	138
Napoje alkoholowe		Ptactwo bite	146
(prócz wina)	5	Masło	158
Śledzie	3 567	Jaja	1 790
Fosforyty	12 622	Makuchy	1 332
Żużle Thomasa	7 802	Melasy	—
Sadze	55	Skóry	72
Tłuszcze zwierz. sur.	713	Deski i łąty	13 781
Skóry	2 351	Bele i słupy	18
Nasiona oleiste różne	9 680	Wyroby z drzewa	549
Oleje	133	Klepki	17
Żywica	802	Dykty	513
Kauczuk	481	Meble gięte	293
Wyroby gumowe	43	Wyroby koszykarskie	70
Tłuszcze i oleje roślin.	367	Węgiel eksportowy	454 596
Asfalt	232	„ bunkrowy	19 080
Garbniki	489	Koks	25 662
Farby	17	Saletra	2
Ruda żelazna	2 301	Nawozy azotowe	3 300
Piryty	9 485	Soda	1 468
Złom żelazny	22 435	Karbid	302
Miedź	622	Salmiak	30
Cyna	47	Biel cynkowa	208
Cynk	—	Szyny kolejowe	6 454
Metale różne	223	Metale różne (gl. żel.	
Wyroby żelazne i stal.	185	okr. i kw.)	4 631
Maszyny, aparaty		Rury żeliwne	1 417
i części	116	Wyroby żelazn. i stal.	2 430
Samoch. i motocykle	28	Cynk	722
Szmaty	631	Błacha cynkowa	326
Celuloza	189	Ruda manganowa	—
Papa, tektura, papier	155	Celuloza	276
Bawełna i odpadki	5 000	Papa, tektura, papier	644
Juta	903	Bawełna	24
Len, konopie, sisal		Materiały i wyr.	
i t. p.	41	włókiennicze	552
Włna i odpadki	614	Różne	4 799
Różne	2 656		
Razem: 87 445		Razem: 552 515	

O wzroście ogólnej liczby przywozu zdecydowały przede wszystkim 3 pozycje, związane z dziedziną nawozów sztucznych, a mianowicie: fosforyty (we wrześniu 12 622 t—w sierpniu brak zupełnie), żużle Thomasa (7 802 t wobec 6 814 t w sierpniu) i piryty (9 485 t wobec 1 785 t w sierpniu). Dość znaczny wzrost wykazują ponadto pozycje: owoców świeżych (1 101 t wobec 702 t), śledzi (3 567 t wobec 1 346 t), nasion oleistych (9 680 t wobec 8 305 t), rudy żelaznej (2 301 t wobec 2 t). Nadszpedzanie poważnie obniżył się natomiast we wrześniu przywóz przez Gdynię złomu żelaznego, który osiągnął liczbę 22 435 t (w sierpniu—32 432 t); bardzo poważnie zmniejszenie obserwujemy również przy pozycji ryżu surowego (45 t we wrześniu wobec 6 452 t w sierpniu). Z innych artykułów zmalały jeszcze pozycje: skór (2 351 t wobec 2 535 t), garbników (489 t wobec 1 563 t), tłuszczów zwierzęcych (713 t wobec 1 376 t), miedzi (622 t wobec 1 044 t) oraz zbiorowa pozycja: różne (2 656 t wobec 4 384 t). Z surowców włókienniczych przywieziono nieco więcej bawełny (5 tys. t we wrześniu wobec

4 824 t w sierpniu), natomiast mniej juty (903 t we wrześniu—1 137 t w sierpniu).

Spadek ogólnej liczby wywozu jest zupełnie niezależny od głównej ilościowo pozycji w eksporcie portu gdyńskiego—węgla, którego liczby utrzymały się niemal na poziomie sierpniowym. Węgla eksportowego wywieziono we wrześniu przez Gdynię 454 596 t (w sierpniu 458 295 t), węgla bunkrowego zaś 19 080 t (w sierpniu 17 519 t). Pozycja koksu natomiast dość wydatnie zmalała—do 25 662 t (w sierpniu 31 558 t). Z pozostałych pozycji wzrost wykazują: nawozy azotowe (we wrześniu 3 300 t wobec 2 940 t w sierpniu), soda (1 468 t wobec 763 t), szyny kolejowe (6 454 t wobec 1 002 t), metale różne (4 631 t wobec 1 868 t), rury żeliwne (1 417 t wobec 839 t), wyroby żelazne i stalowe (2 430 t wobec 2 094 t) i wreszcie pozycja: różne (4 799 t wobec 3 086 t). Dość wiele pozycji wywozu wykazuje jednak w miesiącu sprawozdawczym spadek, a przede wszystkim: deski i łąty, których we wrześniu wywieziono zaledwie 13 781 t (w sierpniu 32 322 t). Zjawisko to wywołane zostało przez pewne terminy, ustalone w umowach o sprzedaży naszego drzewa do Anglii. Należy się liczyć z tem, iż jeszcze w październiku sytuacja nie ulegnie zmianie, pewnej poprawy zaś oczekiwać można w listopadzie i w grudniu. Zmniejszenie liczb wywozu wykazują również we wrześniu: ryż łuszczyony, którego brak zupełnie w wywozie (w sierpniu 1 256 t), cukier (4 402 t we wrześniu wobec 6 863 t w sierpniu), bekony (1 521 t wobec 1 891 t), jaja (1 790 t wobec 2 509 t), makuchy (1 332 t wobec 1 884 t) i celuloza (276 t wobec 1 121 t).

Dość znacznie wzrósł w miesiącu sprawozdawczym obrót z wnętrzem kraju drogą wodną. Przywóz w tym rodzaju obrotu osiągnął we wrześniu 3 720 t (w sierpniu 1 438 t), wywóz zaś—5 838 t (w sierpniu 3 422 t). Z ważniejszych pozycji należy wymienić po stronie przywozu: cukier—1 872 t (w sierpniu 441 t) i sodę—1 224 t (469 t); po stronie wywozu: ryż łuszczyony—2 043 t (w sierpniu 978 t), tłuszcze roślinne—830 t (179 t), tłuszcze zwierzęce—556 t (473 t), skóry i wyroby skórzane—337 t (281 t) i różne drobne ładunki—487 t (327 t).

Obrót przybrzeżny prawie nie istniał we wrześniu, wyrażając się ogólną liczbą 335 t (w sierpniu 1 918 t). O tak znacznym stosunkowo spadku stanowi brak we wrześniu pozycji ryżu łuszczonego, która w sierpniu wynosiła 1 273 t.

Ruch pasażerów w związku z zakończeniem sezonu turystycznego na Bałtyku zmalał bardzo wydatnie: przyjechało 191 osób (w sierpniu—3 197), wyjechało—323 (w sierpniu 2 604).

O.

RYNEK FRACHTOWY.—Sytuacja rynków frachtowych nie wykazywała w ubiegłym tygodniu sprawozdawczym większych zmian i ilość dokonanych zafrachtowań była dość znikoma.

Dzięki rezerwie właścicieli tonnażu stawki na rynku La Platy miały mocną tendencję pomimo dość ograniczonego zapotrzebowania. Ogółem zakontraktowano pod zboże 14 statków o łącznym tonnażu 101 tys. t. Z portu Rosario do Anglii, Antwerpii lub Rotterdamu płacono za większe statki sh 16/6 ÷ 16/9 na październik i listopad, a na listopad/grudzień sh 17/3 z San Lorenzo do rejonu Havre-Hamburg. Stawka za średnie statki z portów północnego biegu rzeki wynosiła ok. sh 17/6 do Anglii, Antwerpii lub Rotterdamu po styczniu.

Na rynku północno-amerykańskim frachtowano głównie złom, pozatem ruch był bardzo ograniczony. Na rynku kanadyjskim—wobec nadmiernej podaży wolnego tonnażu—stawki miały tendencją zniżkową i wynosiły sh 1/7½ za qr do portów Anglii na październik i listopad, a 10 cts za 100 lbs do portów skandynawskich. Również w wywozie cukru z Kuby ruch był minimalny, stawka proponowana wynosiła sh 13/6 do Anglii i Kontynentu, a z San Domingo sh 12/6.

Na rynkach Dalekiego Wschodu notowano wzmoczenie ruchu w eksporcie owoców strączkowych przy stawkach zniżkowych, które ostatnio wynosiły sh 26/- z portu Dalny do Rotterdamu lub Hamburgi, obecnie zaś sh 25/3 na listopad i grudzień, a sh 25/- na grudzień/styczeń. Z Sajgonu frachtowano ryż do Francji po sh 26/6 na listopad, 6 d mniej na późniejsze terminy.

Silne zapotrzebowanie tonnażu notowano w wywozie kukurydzy z Afryki Poł., co wpłynęło na wyższe stawki; płacono z portu Durban sh 22/- do Montreal lub Quebec, a sh 23/- z Capetown, do Londynu lub Rotterdamu sh 16/3 na październik-listopad.

W wywozie rudy z portów morza Śródziemnego ruch był dość ożywiony przy stawkach bez zmian. Frachtowania z portów południowych Z. S. R. R. dotyczyły głównie ładunków węgla do Stanów Zjedn. po sh 11/1½ ÷ 11/3 z Mariupola oraz rudy do Japonii po stawkach zasadniczych fio sh 14/6 Poti/Szanghaj lub Dalny, a sh 15/- do Władywostoku. Rynek dunajski wykazywał ruch bardzo słaby.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

ZNIŻKA TARYFY POCZTY LOTNICZEJ.—Obowiązująca od dn. 1/X r. b. nowa taryfa pocztowa, wprowadza wydatnie obniżone stawki za lotnicze przesyłki pocztowe.

W obrocie krajowym i z W. M. Gdańskiem opłaty te, mianowicie, obecnie wynoszą (w nawiasach — opłaty dawne): za kartkę pocztową gr 20 (gr 30), za list wagi do 20 g gr 35 (gr 45). W obrocie zagranicznym: do Austrii, Czechosłowacji, Rumunii i Węgier: za kartkę pocztową gr 45 (gr 45), za list wagi do 20 g gr 70 (gr 80), do innych krajów europejskich (z wyjątkiem Z. S. R. R.): za kartkę pocztową gr 50 (gr 60), za list wagi do 20 g gr 80 (gr 90 ÷ 100).

Poczta lotnicza przyjmowana jest do przewozu przez wszystkie urzędy pocztowe na terytorjum całego Państwa, dzięki czemu nadawać ją można nawet w miejscowościach i do miejscowości, które nie posiadają komunikacji powietrznej. W tych wypadkach poczta lotnicza przewożona jest koleją i samolotem. W miastach, które posiadają komunikację powietrzną, umieszczone są specjalne skrzynki poczty lotniczej.

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W SIERPNIU 1934 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje poczt i telegrafów	2 771'53	368 461'50
Urzędy pocztowe, telegraf. i telef.	14 910 265'53	10 343 302'46
Radjotelegraf	185 098'03	116 256'36
Państwowy Instytut Telekom.	—	56 123'88
Główny Skład Materj. Pocz.	21'83	10 705'00
Główny Skład Materj. Teletechn.	64'37	9 518'07
Izba Kontroli Rachunkowej P.i.T.	115'10	61 435'42
Emerytury	8 914'09	1 394 261'54
Przelew z tytułu państw. podatku doch. oraz wpłata na rzecz Funduszu Pracy	—	105 416'00
Razem:	15 107 250'48	12 465 480'13

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w sierpniu 1934 r. wynosiła zł 2 641 770'35.

Niezależnie od tego, dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów, stanowiły zł 84'94 w dochodach i zł 183 690'05 w wydatkach.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

PROCES ŻYRARDOWSKI. — Na posiedzeniu Sądu Okręgowego w Warszawie (Wydział Handlowy) w dn. 6 października r. b. rozegrał się drugi akt sprawy, powstałej na tle pokrzywdzenia mniejszości akcjonariuszów Zakładów Żyrardowskich. Na posiedzeniu tem zapadło postanowienie Sądu, pozostawiające bez uwzględnienia wnioski o umorzenie sprawy i uchylenie sekwestru. Na tle tego postanowienia wypada bliżej oświetlić sprawę żyrardowską pod względem prawnym.

I. — Punktem wyjścia sprawy było, jak wiadomo, powództwo, wytoczone przez grupę akcjonariuszów, o unieważnienie uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 22 I 1934 r., dotyczących zatwierdzenia bilansu i udzielenia absolutorium władzom Spółki.

Podstawą prawną rzeczonoego powództwa był art. 74 prawa o spółkach akcyjnych (obecnie — od 1 lipca r. b. — analogiczny art. 413 Kodeksu Handlowego). Brzmienie art. 74 prawa o sp. akc. (ust. 1 i 2) było następujące:

„Uchwała walnego zgromadzenia, powzięta wbrew prawu lub statutowi, może być zaskarżona w drodze skargi wytoczonej przeciwko spółce o unieważnienie uchwały.

Prawo do wytoczenia skargi służy: 2) każdemu obecnemu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszowi, który głosił przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokółowania sprzeciwu;”

Ponadto art. 76 prawa o spółkach akcyjnych (obecnie — analogiczny art. 414 K. H.), który również był podstawą prawną rzeczonoego powództwa, głosił: „Uchwała walnego zgromadzenia, przeciwna dobremu obyczajom kupieckim, może być zaskarżona przez akcjonariusza nawet w przypadku formalnej jej zgodności z postanowieniami prawa i statutu, jeżeli godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariuszów¹⁾”.

Akcjonariusze, którzy wytoczyli powództwo przeciwko władzom Spółki, prosili w pozwie, by Sąd zabezpieczył ich roszczenie przez ustanowienie sekwestru sądowego do czasu rozstrzygnięcia sprawy. Wniosek ten oparty był na następujących przepisach Kodeksu Postępowania Cywilnego:

„Art. 837. — Celem zabezpieczenia roszczenia sąd powszechny może na wniosek wierzyciela wydać zarządzenie tymczasowe, jeżeli roszczenie jest wiarogodne, a niezabezpieczenie mogłoby wierzyciela pozbawić zaspokojenia”.

„Art. 838. — Zarządzenie tymczasowe wydaje się w drodze zabezpieczenia powództwa przy samem jego wytoczeniu, bądź w dalszym toku sprawy.”

„Art. 859 § 1. — Celem zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych sąd wydaje zarządzenie, jakie stosownie do okoliczności uważa za odpowiednie.”

„Art. 862 § 1. — W sprawach o prawo własności lub o inne prawo rzeczowe można ustanowić w drodze zabezpieczenia sekwestr”.

„Art. 862 § 2. — Sekwestr będzie wykonywany według przepisów o zarządzie przymusowym ze zmianami poniższemi.

I. — dłużnik nie może być ustanowiony zarządcą.”

Sąd Okręgowy w Warszawie przychylił się, jak wiadomo, do wniosku powodów i udzielił zabezpieczenia powództwa przez ustanowienie sekwestru nad Zakładami Żyrardowskimi. Odwołania od tego postanowienia Sąd Apelacyjny w Warszawie nie uwzględnił.

II. — Po pewnym czasie do Sądu Okręgowego wpłynęło podanie, podpisane przez pełnomocników obu stron, w którym zawiadamiają, że strony postanowiły poddać spór sądowi polubownemu, wobec czego powodowie cofają pozew i proszą o umorzenie sprawy, oczywiście z uchyleniem sekwestru, jako zabezpieczenia powództwa, które ulega wycofaniu, a więc i zabezpieczenie staje się bezprzedmiotowe.

Zanim jednakże Sąd Okręgowy przystąpił do rozpoznania tego podania, niektórzy akcjonariusze, w których imieniu pozew był wytoczony, zgłosili swoje sprzeciwy, a jeden z nich w podaniu, złożonym do Sądu Okręgowego, wręcz stwierdził, że cofa udzielone adwokatowi pełnomocnictwo, które, jak wyjaśnia, nie obejmowało zapisu na sąd polubowny, i że wobec tego prosi o nieumorzenie sprawy i rozpoznanie roszczeń, objętych pozewem.

Wyloniło się wobec tego pytanie prawne, czy w danym wypadku podanie o umorzenie sprawy, podpisane przez pełnomocnika-adwokata, jest miarodajne i obowiązujące, skoro w na-

¹⁾ W cytowanych tekstach podkreślenia autora.

stępstwie powód-mocodawca odwołał pełnomocnictwo i żąda rozpoznania sprawy?

Sąd Okręgowy w Warszawie w postanowieniu, zapadłym na posiedzeniu w dn. 6 października r. b., odpowiedział na powyższe pytanie w sensie przeczącym, a w wyniku postanowił wniosek o umorzenie sprawy pozostawić bez uwzględnienia w stosunku do wszystkich powodów (a więc także tych, którzy sprzeciwów nie zgłaszali), wychodząc z następujących założeń prawnych:

1. — Oświadczenie pełnomocników powodów, zawarte we wniosku o umorzenie sprawy, powinno być uznane za oświadczenie faktyczne, ponieważ żądanie umorzenia postępowania oparte jest na fakcie zapisu na sąd polubowny, wobec czego wniosek ten może być skutecznie cofnięty przez mocodawców, a to na podstawie art. 94 Kodeksu Postępowania Cywilnego, który głosi:

„Czynności procesowe pełnomocnika obowiązują mocodawcę w toczącej się sprawie, chyba że chodzi o przyznanie lub inne oświadczenie faktyczne pełnomocnika, które mocodawca, jednocześnie stawający, niezwłocznie sprostował lub odwołał”¹⁾.

Czy w danej sprawie odwołanie oświadczenia pełnomocnika przez mocodawcę nastąpiło niezwłocznie? Sąd uznał, że skoro oświadczenie pełnomocnika złożone zostało na piśmie, to cofnięcie tego oświadczenia przez mocodawcę na pierwszej rozprawie poczytywać należy za bezzwłoczne w rozumieniu przytoczonego art. 94 Kod. Post. Cyw., jak to zresztą wyjaśniają komentatorzy.

2. — W tym stanie rzeczy ewentualne postanowienie o umorzeniu sprawy zależne jest od stwierdzenia, czy sporządzony przez pełnomocników zapis na sąd polubowny wiąże ich mocodawców.

Otóż w każdym razie w stosunku do powoda, który oświadczył, że nie udzielał swemu pełnomocnikowi upoważnienia do zapisu na sąd polubowny, należy uznać, jak wywodzi Sąd Okręgowy, że dokonany zapis go nie obowiązuje.

Wypada w tem miejscu wyjaśnić, jaki jest obowiązujący w tej dziedzinie stan prawny. Art. 91 Kodeksu Postępowania Cywilnego stanowi:

„§ 1. — Pełnomocnictwo procesowe upoważnia z samej ustawy: . . . 4) do zawarcia ugody, zrzeczenia się albo uznania o ile czynności te nie zostały wyłączone w samym pełnomocnictwie”.

„§ 2. — W sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim pełnomocnictwo procesowe nie może być ograniczone poza przypadkami, oznaczonymi w p. 4”.

W danym wypadku wydane zostało adwokatowi pełnomocnictwo procesowe, natomiast nie było udzielone szczególnie upoważnienie do zapisu na sąd polubowny. Otóż, jak stwierdza Sąd Okręgowy, zwykle pełnomocnictwo procesowe, które obejmuje zawarcie ugody (w braku odmiennego zastrzeżenia, jak to przewiduje cytowany art. 91 Kod. Post. Cyw.), nie obejmuje jednak zapisu na sąd polubowny. Ugody nie można bowiem uważać za równoznaczną z zapisem na sąd polubowny, stanowiącym zrzeczenie się drogi procesu cywilnego (Art. 479 Kod. Post. Cyw. stanowi, że dopóki strony obowiązują zapis na sąd polubowny, nie można żądać rozpoznania sporu przez sąd państwowy).

Sąd Okręgowy powołał się dodatkowo na obowiązujący do dn. 1 lipca r. b. przepis art. 189 Kodeksu Napoleona, który opiewa: „. upoważnienie do zawierania układów pojednawczych nie obejmuje upoważnienia do zapisania się na sąd polubowny” (obecnie — art. 95 § 1 Kodeksu Zobowiązań, który stanowi, że pełnomocnictwo ogólne nie obejmuje m. in. również zawierania ugód oraz czynienia zapisów na sąd polu-

bowny; zawieranie ugód wchodzi jednak w skład ustawowy pełnomocnictwa procesowego, o ile nie zostało z niego wyraźnie wyłączone¹⁾, natomiast, jak uznał Sąd Okręgowy w zgodzie z komentatorami, zapisanie się na sąd polubowny nie jest objęte pełnomocnictwem procesowym).

3. — Skoro więc chociażby tylko jeden z akcjonariuszów nie zgadza się na umorzenie sprawy, a zapis na sąd polubowny jest względem niego bezskuteczny, sprawa nie może być umorzona w stosunku do wszystkich akcjonariuszów-powodów, a to na podstawie art. 70 Kodeksu Postępowania Cywilnego, który głosi:

„§ 1. — Każdy z spółuczestników sporu działa w imieniu własnym”.

„§ 2. — W przypadkach jednak, gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich spółuczestników (spółuczestnictwo jednolite), czynności procesowe spółuczestników działających skuteczne są wobec niedziałających. Do zawarcia ugody, zrzeczenia się i uznania potrzeba zgody wszystkich spółuczestników”²⁾.

W danym wypadku jeden z powodów nie zgadza się na umorzenie sprawy, a więc brak jest zgody wszystkich spółuczestników sporu. A zachodzi właśnie po stronie powodów spółuczestnictwo jednolite, gdyż z istoty spornego stosunku prawnego wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich spółuczestników: unieważnienie zaskarżonych uchwał Walnego Zgromadzenia spowoduje ich nieważność w stosunku do wszystkich akcjonariuszów, jak to stanowił art. 77 prawa o sp. akc., a obecnie art. 417 § 1 Kodeksu Handlowego: wyrok, uchylający uchwałę (walnego zgromadzenia), ma moc obowiązującą w stosunkach między spółką (akcyjną) a wszystkimi akcjonariuszami.

W tym stanie rzeczy, jak to przewiduje cytowany art. 70 § 2 Kod. Post. Cyw., czynności procesowe spółuczestnika działającego (akcjonariusza, który sprzeciwia się umorzeniu i żąda rozpoznania sprawy) są skuteczne również wobec spółuczestników niedziałających (pozostałych akcjonariuszów-powodów), wobec czego skoro sprawa nie może być umorzona w stosunku do wszystkich powodów, nie może też ona być umorzona względem żadnego z nich.

III. — W świetle przytoczonych powyżej i objaśnionych pod względem prawnym przesłanek postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie żyrardowskiej widać, że sprawa toczyć się będzie nadal na drodze sądowej, bez względu na zapis na sąd polubowny, że do czasu rozpoznania sprawy zabezpieczenie powództwa w postaci sekwestru trwa bez zmiany, i że wyrok, jaki w sprawie zapadnie w przedmiocie zaskarżonych uchwał walnego zgromadzenia, będzie obowiązujący dla wszystkich akcjonariuszów Zakładów Żyrardowskich.

W. N.

POSTĘPOWANIE WYWŁASZCZENIOWE. — W „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr. 86 (poz. 976) zostało ogłoszone rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24/IX 1934 r., zawierające „prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym”.

Mamy przeto nowy stan prawny w odnośnej dziedzinie od dn. 29/X r. b., gdyż w myśl § 1 art. 61 rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Po wejściu w życie rozporządzenie wprowadzi dość istotne zmiany w zestawieniu z dotychczasowym stanem rzeczy. Pierwszym nowym momentem będzie unifikacja na całym obszarze Państwa przepisów proceduralno-wywłaszczeniowych. Drugim zaś momentem ogólnoprawnej natury, zasługującym na podkreślenie na wstępie, jest okoliczność, iż ustala się obecnie wyodrębnienie przepisów proceduralno-wywłaszczeniowych od materialno-prawnych norm, decydujących o wywłaszczeniu. Wówczas, gdy przepisy formalne o wywłaszczeniu są obecnie zunifikowane właśnie w danym rozporządzeniu, to z dotychczasowych przepisów niezunifikowanych proceduralne przepisy tracą

¹⁾ Podkreślenia autora.

¹⁾ P. cytowany wyżej art. 91 Kod. Post. Cyw.

²⁾ Podkreślenia autora.

moc obowiązującą z dniem 29/X, a natomiast materialno-prawne pozostaną nadal w mocy.

Rozporządzenie składa się z 13 rozdziałów i 61 artykułów, dzielących się na paragrafy.

Rozdział I, zawierający przepisy ogólne, stwierdza (art. 1), iż wywłaszczenie dopuszczalne jest wyłącznie ze względów wyższej użyteczności za odszkodowaniem, w przypadkach, gdy przepis prawa przewiduje możliwość wywłaszczenia.

Do orzekania o wywłaszczeniu i odszkodowaniu powołany jest wojewoda miejsca, gdzie się znajduje przedmiot wywłaszczenia. O ile zaś nieruchomości, które mają być wywłaszczone, leżą na obszarze kilku województw, to orzeka wojewoda, wyznaczony w tym celu przez Ministra Spraw Wewnętrznych (art. 3).

Do postępowania wywłaszczeniowego stosują się przepisy rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym z dn. 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 341). Sąd zaś, powołany do orzekania o odszkodowaniu, działa w trybie postępowania niespornego (art. 5).

Z rozdziału II (czynności wstępne) należy podkreślić szereg następujących norm. Ubiegający się o wywłaszczenie, za zezwoleniem władzy powiatowej administracji ogólnej, może dokonać prac pomiarowych na odnośnym gruncie wbrew woli właściciela (art. 6 § 1). Również za zezwoleniem władzy powiatowej administracji ogólnej ubiegający się o wywłaszczenie może w razie nieodzownej konieczności usuwać trwałe przeszkody i mieć wstęp do wnętrza budynków posiadacza nieruchomości (art. 7 § 1 i 2). Gdy odnośne zezwolenie dotyczy nieruchomości, administrowanych przez wojsko lub zajmowanych przez wojsko, to powiatowa władza administracji ogólnej może wydać zezwolenie po uzyskaniu aprobaty właściwej władzy wojskowej (art. 8 § 1). W art. 9 zawierają się szczegółowe przepisy o trybie zabezpieczenia odszkodowania, należnego wskutek prowadzenia prac pomiarowych.

Rozdział III (postępowanie przygotowawcze) w swych artykułach (10 ÷ 19) zawiera szczegółowe postanowienia, związane z wszczęciem postępowania wywłaszczeniowego. Zasluguje na podkreślenie przepis (art. 10 § 3), głoszący, iż w przypadkach gdy wywłaszczenie nie jest zamierzone na rzecz Skarbu Państwa, monopolów, przedsiębiorstw państwowych lub samorządu terytorjalnego, ubiegający się o wywłaszczenie obowiązany jest udowodnić posiadanie dostatecznych środków lub niezbędnych kredytów do odszkodowania za wywłaszczenie, jakoteż wykonania zamierzonych robót.

Rozdział IV (wywłaszczenie) dotyczy właściwego postępowania wywłaszczeniowego. Na omówienie zasługuje postanowienie (art. 20 łącznie z art. 19), iż strony mogą zawrzeć dobrowolnie umowę o wywłaszczeniu, w konsekwencji której wojewoda wydaje orzeczenie o wywłaszczeniu bez wszczynania postępowania wywłaszczeniowego i rozprawy. Natomiast umowa może zastrzec ustalenie odszkodowania w myśl przepisów omawianego rozporządzenia. Przepisy są tak skonstruowane ażeby orzeczenie wojewody odpowiadało zasadom celowości, słuszności i praworządności.

Rozdział V (zasady odszkodowania) ustala zasadnicze momenty, miarodajne przy stosowaniu odszkodowania. Między innymi odszkodowanie obejmuje tylko stratę, powstałą wskutek wywłaszczenia (art. 27 § 1). Natomiast nie uwzględnia się przy odszkodowaniu wzrostu wartości nieruchomości, wynikłej na skutek przeprowadzenia robót, budowli lub urządzeń, które spowodowały wywłaszczenie. Również odszkodowanie nie będzie wypłacone, gdy zostały umyślnie wzniesione budowle lub inne nowe urządzenia i meljoracje, co do których da się stwierdzić, że zostały wykonane specjalnie celem zwiększenia odszkodowania. Wywłaszczonemu jednak przysługuje prawo zniesienia takich urządzeń i zabrania tych przedmiotów aż do objęcia nieruchomości przez wywłaszczonego. Jednak po objęciu nieruchomości wywłaszczający ma prawo usunięcia takich przedmiotów na koszt i ryzyko wywłaszczonego (art. 28). Jeżeli sąd podwyższy wysokość odszkodowania, ustaloną przez wojewodę,

to wywłaszczonemu przysługują odsetki w wysokości stopy dyskontowej Banku Polskiego od nadwyżki, ustalonej przez sąd (art. 30 § 1).

Rozdział VI (ustalenie odszkodowania) ma na celu zabezpieczyć zarówno sprawiedliwe odszkodowanie wywłaszczonego, jak i interesy osób trzecich, na rzecz których jest obciążona nieruchomości.

Rozdział VII (wykonanie i skutki wywłaszczenia; prawo pierwokupu) zawiera następujące najistotniejsze postanowienia: 1) orzeczenie wojewody o wywłaszczeniu jest natychmiast wykonalne; 2) wydanie tego orzeczenia musi być poprzedzone złożeniem do depozytu sumy odszkodowania, ustalonej umową lub orzeczeniem wojewody; 3) wywłaszczonemu służby prawo pierwokupu co do wywłaszczonej nieruchomości.

Rozdziały VIII i IX są poświęcone wywłaszczeniu materiałów i czasowemu zajęciu nieruchomości.

Rozdział X ustala normy, związane z zajęciem, wywołaniem siłą wyższą lub nagłą potrzebą.

Rozdział XI poświęcony jest technicznej stronie wywłaszczenia i odszkodowania, związanych z celami obrony Państwa. W zestawieniu z rozdziałami ogólnymi, główne różnice danego rozdziału sprowadzają się do krótszych terminów, do okoliczności, iż wnioski wywłaszczeniowe władz wojskowych są wiążące dla wojewody, że ustalenie odszkodowania może być jednocześnie z rozprawą, dotyczącą wywłaszczenia.

Rozdział XII zawiera postanowienia karne. Sankcje karne dochodzą do kary aresztu 3-miesięcznego lub grzywny do zł 3 000. Orzekają władze administracyjne.

Rozdział XIII zawiera przepisy końcowe i przejściowe, z pomiędzy których podkreślić należy: 1) że wywłaszczenia, co do których postępowanie zostało wszczęte przed wejściem w życie nowego prawa, muszą być ukończone na zasadzie dotychczasowych przepisów; 2) natomiast, gdy niema ostatecznej decyzji w toku postępowania administracyjnego co do ustalenia odszkodowania, to będzie ono ustalone na zasadzie nowego prawa; 3) wykonanie prawa omawianego powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i innym Ministrom, wedle ich zakresu działania; 4) rozporządzeniem nie jest objęte postępowanie wywłaszczeniowe, związane z reformą rolną, ustawą wodną i ustawą w sprawie pomiarów Państwa; 5) zarówno formalne, jak i materialne przepisy prawa górniczego, dotyczącego wywłaszczenia, pozostają w mocy mimo wydania omawianego prawa.

Kończąc, nadmieniamy, że w tym samym „Dz. Ust. R. P.” Nr. 86 (poz. 777) ogłoszono rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 24/IX 1934 r., normujące materialno-prawną stronę wywłaszczenia na cele kolejowe. Treść tego rozporządzenia sprowadza się do 2 tez normatywnych: 1) że można wywłaszczać na cele budowy, rozwoju i utrzymania linii kolejowych oraz budowli i urządzeń, związanych z eksploatacją kolei; 2) prawo wywłaszczenia przysługuje Państwu, przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe” i każdemu przedsiębiorcy, który uzyskał odnośną koncesję. Wykonanie, rzecz prosta, należy do Ministra Komunikacji w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od ogłoszenia, t. j. w dn. 29/X r. b.

Cała zaś formalna strona, związana z wywłaszczeniem na cele kolejowe, odbywa się na zasadzie powyżej omówionych przepisów zunifikowanego prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym.

W odnośnej tedy dziedzinie przepisów o wywłaszczeniu istnieje obecnie następujący stan prawny:

- 1) zunifikowane normy o postępowaniu wywłaszczeniowym;
- 2) przeważnie niezunifikowane postanowienia materialno-prawne o wywłaszczeniu na cele użyteczności publicznej;
- 3) zunifikowane w niektórych dziedzinach materialno-prawne postanowienia o wywłaszczeniu (na cele reformy rolnej, na cele, ujęte w ustawie wodnej, w ustawie w sprawie pomiarów Państwa, w prawie górniczym, w nowych przepisach o wywłaszczeniu na cele kolejowe i t. p).

S. Boudouin de Courtenay

KRONIKA PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

KONWENCJA:

Konwencja o ujednostajnieniu znaków drogowych i oświadczenie Rządu w tej sprawie — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 87/1934, poz. 793 i 794.

BIEŻĄCA TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

27 października:

— „Henryka Francka Synowie” Fabryka Środków Kawowych, S. A. — o g. 15½ w lok. S-ki w Skawinie.

— „Austro-Daimler, Steyr, Puch”, T-wo Budowy i Sprzedaży Samochodów, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Książęca 9.

— Stalownia „Woźniak”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Sosnowcu, al. Montwiłła-Mireckiego.

— Cukrownia i Rafin. „Gostawice”, S. A. — o g. 18 w W-wie, Mokotowska 61 m. 33.

29 października:

— „Nowy-Dwór” P. Górski i E. Móravski, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Nowym Dworze.

— Cukrownia i Rafin. „Leśmierz”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Leśmierzu.

— Przemysł Cementowy „Wień”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Kredytowa 16

— Cukrownia „Opalenica”, S. A. — o g. 11 w kasynie urzędniczym S-ki w Opalenicy.

30 października:

— Zakł. Akumulatorowe syst. „Tudor”, S. A. — o g. 14 w kanc. Nol. Paszkowskiego w gmachu Hipoteki w W-wie.

— „Polska Żarówka Osram”, S. A. — o g. 12½ w lok. S-ki w W-wie, pl. Trzech Krzyżów 8.

— „Cukrownia Kościańska”, S. A. — o g. 17 na sali posiedzeń.

— „Albertyńska Fabr. Papieru i Tektury”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Albertynie.

— „Sandomiersko - Wielkopolska Hodowla Nasion”, S. A. — w lok. S-ki w W-wie, Żółwia 23 m. 6.

31 października:

— T-wo „Elektryczność”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Zgoda 10.

— „Powsz. Bank Depozytowy”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Długa 48.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE DO USTAWY O PODATKU PRZEMYSŁOWYM. — Ordynacja podatkowa, która weszła w życie w dn. 1 X r. b., uchyla cały szereg przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym, dotyczących postępowania formalnego w zakresie wymiaru i poboru podatku, w związku z czym został ogłoszony jednolity tekst tej ustawy, zawierający wyłącznie przepisy materialne, które wszedł w życie w dn. 1/X r. b. Spowodowało to w konsekwencji konieczność wydania rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z dn. 14/IX 1934 r., ogłoszonego w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 45/1934, poz. 770.

W nowym rozporządzeniu pominięto — z natury rzeczy — wszystkie te przepisy, które regulowały kwestje, związane z wymiarem i poborem podatku przemysłowego, i obecnie znalazły odpowiedni wyraz w ordynacji podatkowej oraz w rozporządzeniu wykonawczym do niej, a zamieszczono tylko te przepisy, które związane są ściśle z przepisami materialnymi ustawy. Ponadto uwzględniono w niem wyniki 2-letniego doświadczenia, nabytego przy stosowaniu ustawy i dawnego rozporządzenia, zamieszczając w nowym rozporządzeniu jako przepisy obowiązujące wydane w tym czasie nowe okólniki, interpretujące przepisy ustawy, tudzież nowe zasady prawne, ustalone w orzecznictwie Najwyższego Trybunału Administracyjnego oraz Sądu Najwyższego.

Dla uwydatnienia tych zmian, które powodują różnice między obecnie obowiązującym rozporządzeniem a dawnym, rozpatrzmy je w zależności od tego, czy dotyczą obowiązku podatkowego, czy też tylko podatku od obrotu, względnie świadectwa przemysłowego.

Ze zmian, które wprowadza nowe rozporządzenie, na specjalną uwagę zasługują następujące:

Właściciele, względnie dzierżawcy gospodarstw rolnych i leśnych zwolnieni są obecnie od obowiązku opłacania podatku przemysłowego z tytułu utrzymywania placów poza obrębem swych gospodarstw, służących wyłącznie dla celów przeładowania produktów własnych gospodarstw i kasowanych bezpośrednio po ukończeniu tego przeładowania (§ 5 — dawn. 6).

Wprowadzone zostało uzupełnienie, interpretujące pojęcie obrotu w tym kierunku, że wpływ, osiągnięty ze sprzedaży przedsiębiorstwa, nie uważa się za obrót, natomiast obrotem jest wpływ, osiągnięty ze sprzedaży zapasów towarów w okresie trwania likwidacji przedsiębiorstwa (§ 18 — dawn. 18).

Wprowadzono do obecnego rozporządzenia nowy przepis (§ 24), postanawiający, że za obrót w przedsiębiorstwach komisyjnych oraz w przedsiębiorstwach i zajęciach pośrednictwa

handlowego uważa się sumę, faktycznie otrzymaną w okresie miarodajnym, oraz wyjaśniający, że strata, poniesiona z tytułu „del credere”, nie podlega wyłączeniu z podstaw opodatkowania.

Utrzymywanie przez przedsiębiorstwo, występujące w charakterze pośrednika, zakładów handlowych dla sprzedaży towarów, przy których pośredniczy, względnie utrzymywanie składów dla tychże towarów — jest przeszkodą do uznania pośrednictwa (§ 25 — dawn. 24). §§ 27 i 28 dawnego rozporządzenia, wyjaśniające, że nie uważa się za obrót przychód, uzyskany ze sprzedaży przez przedsiębiorstwa przemysłowe nabytego surowca, jak i że wyłącza się z przychodu brutto kopalni wartości ropy i gazów, przypadających na udziały brutto — zostały pominięte.

Młyny gospodarcze opłacają podatek obrotowy nie od pełnej wartości przemielonych produktów, lecz tylko od wynagrodzenia w naturze, o ile klient otrzymał z oddanego zboża ½ do przemiału w gotowych produktach mniej, niż oddał, otrzymał wszystkie produkty, które z przemielenia powstały, i następnie w razie wydania produktu przemiału z posiadanych własnych zapasów młyna, produkt był tego samego gatunku co towar, oddany do przemiału, i znajdował się w tym samym stosunku, w jakimby go otrzymał klient po przemieleniu zboża własnego, w sposób przez niego żądany (§ 29 — dawn. 30). Realizacja wynagrodzenia za przerób (art. 5 p. 8 ustawy), otrzymanego w naturze w stanie niezmiennym, nie stanowi obrotu, natomiast w wypadku przerobienia tego wynagrodzenia i zrealizowania tegoż — obrót, uzyskany z tego rodzaju sprzedaży, podlega opodatkowaniu od pełnej wartości towaru.

W przedsiębiorstwach, trudniących się instalacją centralnego ogrzewania, kanalizacją, i t. d. należy stosować 1% stawkę, o ile zachodzą warunki, przewidziane w art. 7 lit. A ustawy (§ 38). Budynki, których 2/3 użytkowej powierzchni służy celom mieszkalnym, należy uważać za domy mieszkalne, a za pokoje mieszkalne — kuchnie, nisze, alkowy i t. p. pomieszczenia (§ 39).

Płatnicy, obowiązani do opłacania zaliczek kwartalnych, którzy jednak prowadzą prawidłowe księgi handlowe lub uproszczone księgi handlowe, mogą — za uprzednim zezwoleniem władzy skarbowej — korzystać z praw, przysługujących płatnikom, obowiązanych do opłacania zaliczek miesięcznych, począwszy od roku, bezpośrednio następującego po roku, w którym zaprowadzono księgi handlowe. Odnośnie zaś roku, w którym zaprowadzono te księgi, płatnicy ci mogą opłacać zaliczki kwartalnie, obliczone według obrotów z roku ubiegłego, przy zastosowaniu stawek podatkowych, obowiązujących w danym roku dla przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe (§ 75).

Nowe rozporządzenie sprecyzowało wymogi dla uznania skupu

zawodowego — a więc, że w przedsiębiorstwie skupu zawodowego może być prowadzona odsprzedaż towarów wyłącznie w stanie niezmiennym, oraz że przesuszanie, oczyszczanie, sortowanie i t. p., wypływające ze składowania (art. 22 ustawy), nie przeczy istocie skupu zawodowego, a nadto, że przedsiębiorstwo skupu zawodowego nie może utrzymywać zakładu handlowego (§ 88).

Za oddzielny zakład handlowy należy uważać samochód, z którego dokonywa się sprzedaż towarów, wskutek czego winien on być zaopatrzone w odpowiednie świadectwo przemysłowe, w zależności od rodzaju i znamion sprzedaży (cz. II lit. A taryfy). Postanowienie to przesądza, że tego rodzaju sprzedaż nie nosi charakteru przedsiębiorstwa rozwożnego (§ 53). Biur spółek handlowych, w których nie dokonywa się żadnych transakcji handlowych, a które służą wyłącznie dla biurowości (księgowość) przedsiębiorstwa, nie należy pociągać do obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego, względnie karty rejestracyjnej, natomiast należy pociągać do powyższego obowiązku, o ile w tych biurach dokonywane są chociażby sporadycznie transakcje handlowe (zawieranie umów sprzedaży, zakupu towarów i t. p. — § 65).

Operacje komisowe oraz pośrednictwa handlowego, dokonywane łącznie z przedsiębiorstwem handlu towarowego, nie wymagają nabycia odrębnego świadectwa przemysłowego, o ile odnośne przedsiębiorstwo zaopatrzone jest conajmniej w świadectwo przemysłowe II kat. przedsiębiorstw handlowych (§ 82).

Kwestja osób, zatrudnionych w przedsiębiorstwach, została w nowym rozporządzeniu uregulowana następująco:

a) w przedsiębiorstwach handlowych nie bierze się pod uwagę przy zaklasyfikowaniu przedsiębiorstw, wymienionych w rozdz. I kat. 3 i 4 (handel towarowy), VII (przedsiębiorstwa gastronomiczne), XII (księgarnie), XIV (apteki) cz. II lit. A taryfy, uczniów przemysłowych, trzymanych na podstawie pisemnej umowy, zawartej w myśl art. 116 prawa przemysłowego, oraz w rozdz. XIV (apteki), magistrów farmacji w pierwszym roku praktyki (§§ 83 i 91); podwyższono granicę wieku z 17 lat do 18 z uwagi na postanowienia ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet; określono pojęcie subiekta, w ten sposób, że za subjektów uważa się osoby, biorące udział w dokonywaniu transakcji handlowych, z nadmienieniem, iż chłopców do posyłek i posługaczy nie uważa się za subjektów (§ 84);

b) w przedsiębiorstwach przemysłowych (rozdz. XIV, XV, XVIII i XIX cz. II lit. C taryfy) uczniów przemysłowych oraz pracowników umysłowych, zajętych w biurach, nie zalicza się do ogólnej liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwie robotników (§ 100 — dawn. 124); przy zaklasyfikowaniu przedsiębiorstw, zaliczonych do rozdz. XVIII i XIX cz. II lit. C taryfy, bierze się w rachubę właściciela przedsiębiorstwa i członków jego rodziny tylko w odniesieniu do przedsiębiorstw kat. VIII; w wypadku, gdy w związku z powyższym przedsiębiorstwo nie będzie mogło być zaliczone do kat. VIII ani VII, należy zaklasyfikować je do VIII k. p.

Każdą sprzedaż, dokonaną przez przedsiębiorstwo handlowe (bez względu na to, czy udowodniona jest umowa) dla instytucji państwowych i komunalnych, należy uważać za dostawę, natomiast sprzedaż dla przedsiębiorstw państwowych i komunalnych podpada pod pojęcie sprzedaży hurtowej, o ile zachodzą warunki z art. 7 ust. 5 ustawy (§ 36).

Właściwym urzędem skarbowym do uskuteczniania wymiaru podatku, w razie zmiany miejsca prowadzenia przedsiębiorstwa, względnie zajęcia przemysłowego oraz samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego w okresie wymiarowym — jest ten urząd skarbowy, do którego przedsiębiorstwo zostało przeniesione (§ 72). Przedsiębiorstwa gastronomiczne mogą prowadzić handel towarowy artykułami, wchodzącymi w zakres przedsiębiorstwa gastronomicznego (§ 90).

Ponadto uległy pewnym drobnym zmianom niektóre inne pa-

ragrafy rozporządzenia, bądź to z przyczyny dokonanych zmian w ustawie o państwowym podatku przemysłowym, w związku z wejściem w życie ordynacji podatkowej, bądź też z przyczyny samej ordynacji.

J. O.

OPLATY NA RZECZ FUNDUSZU PRACY OD CZYN-SZU DZIERŻAWNEGO PRZY NAJMIE MIESZKAŃ. —

W związku z wyjaśnieniami, udzielonemi przez Biuro Ekonomiczne Prezydium Rady Ministrów, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 30/LX 1934 r. L. D. V 33861/1/34 wyjaśniło, że:

1) wpływy z czynszu dzierżawnego, osiągniętego z najmu mieszkań, stanowiących własność związków komunalnych — podlegają opłatom na rzecz Funduszu Pracy z mocy art. 26 ustawy o Funduszu Pracy;

2) właściciele nieruchomości oraz członkowie ich rodzin, zajmujący tytułem darmym mieszkania lub budynki, nie są obowiązani do uiszczenia opłat od wpływów z czynszu dzierżawnego;

3) za podstawę obliczenia powyższych opłat należy brać jedynie czysty czynsz dzierżawny, osiągnięty z najmu — bez doliczenia wynagrodzenia za dodatkowe świadczenia, jak np. opłata za urządzenie przy najmie willi, teatrów, kin i t. p., za światło, obsługę i t. d.

Podstawą wymiaru wymienionych opłat jest „kwota czynszu dzierżawnego, osiągniętego z najmu mieszkań lub budynków w całości lub części i t. d.”, i tylko to kryterjum winno być miarodajne przy rozstrzygnięciu nasuwających się wątpliwości; zatem brak tego warunku wyklucza możliwość wymierzania opłat, np. przy najmie pokoiów w hotelach.

10% DODATEK DO SCALONEGO PODATKU PRZEMYSŁOWEGO¹⁾. — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 4/X 1934 r. L. D. V 33514/4/34 wyjaśniło, że w przedsiębiorstwach przemysłowych, opłacających scalony podatek przemysłowy, należy obliczać 10% dodatek w zależności od każdorazowej stawki podatkowej, obowiązującej w danym roku podatkowym dla danego przedsiębiorstwa przemysłowego.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 1 do 6 października 1934 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym kształtował się niejednolicie, przy obrotach dużo poważniejszych w stosunku do okresu ubiegłego. Poza dewizami na: Paryż i Amsterdam, które utrzymały poziom swych notowań niezmiernie, następujące tylko dewizy zamknęły okres sprawozdawczy zyskiem (w zł na 100 jednostek walutowych): marki niemieckie 0'40 i korony czeskosłowackie 0'07. Wśród walut, które zmniejszyły, podkreślić należy przede wszystkim równoległy do waluty angielskiej, ale wysoce nieproporcjonalny spadek walut skandynawskich, a mianowicie: koron szwedzkich o zł 1'05 na 100 kor., duńskich zł 0'80 i norweskich zł 0'80, gdy niższa funta szterlinga wyniosła zł 0'24 na £ 1. Zniżki pozostałych walut były następujące: dolar o zł 0'00½ i telegraficzny o zł 0'00⁵/₈ na \$ 1, franki szwajcarskie o zł 0'02, belgi o zł 0'30 i guldeny gdańskie o zł 0'10 — na 100 jednostek walutowych.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5'24 ÷ 5'23½ za \$ 1 (wobec zł 5'29½ za \$ 1 w okresie poprzedzającym).

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Ostatni kurs w tygodn.
		w zł		
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'25½	5'24½	5'24½
" " " telegr.	\$ 1	5'26½	5'25½	5'25½
Funty szterlingi	£ 1	26'02	25'84	25'87
Franki francuskie	100 fr.	34'89½	34'89	34'89
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'68	172'65	172'67
Belgi	100 blg.	123'80	123'55	123'55
Marki niemieckie	100 RM	213'40	212'90	212'90
Korony czeskosłowackie	100 kor.	22'10	22'04	22'09
Liry włoskie	100 lir.	45'39	45'35	45'35

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 50/1933, str. 1560 — okólnik Min. Skarbu L. D. V 49432/4 33 z dn. 14/XI 1933 r.

Floreny holenderskie . . .	100 fl.	358'75	358'60	358'75
Guldenny gdańskie . . .	100 guld.	172'85	172'75	172'75
Korony szwedzkie . . .	100 kor.	133'70	133'45	134'45
Korony duńskie . . .	100 kor.	115'75	115'35	115'60
Korony norweskie . . .	100 kor.	130'10	130'00	130'10

Rynek papierów lokacyjnych państwowych cechowała w okresie sprawozdawczym duża częstotliwość zmian kursów, związana z akcją kulisy. Z pożyczek premijowych największym powodzeniem cieszyła się 3% Pożyczka Budowlana, która zamknęła okres zyskiem \mathcal{Z} 1'00, oraz w mniejszym stopniu — 4% Poż. Dolarowa (zysk \mathcal{Z} 0'25). 4% Pożyczka Inwestycyjna po odbytem ciągnięciu poniosła stratę w wysokości \mathcal{Z} 1'15 w sztukach oraz minimalną — w serjach. Z pozostałych pożyczek państwowych — najbardziej interesowano się 5% Poż. Konwersyjną Kolejową, która staje się coraz to bardziej „modnym” papierem lokacyjnym; w rezultacie tygodniowym zyskała ona 1% nominalu, gdy również poszukiwana 5% Poż. Konwersyjna utrzymała tylko poziom notowań. Obie pożyczki „dolarowe” — przy bardzo dużym popycie ze strony kulisy — zwykowały: 6% Poż. Dolarowa o 1'00 nom. i 7% Poż. Stabilizacyjna o 0'75% nom.

Wśród papierów lokacyjnych prywatnych największy popyt był na listy zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, obiegające po kursach znacznie wyższych; i tak: 4½% zwykowały o 1'00% nom., 8% — o 1'50% nom., 7% (w dolarach złotych) — o 0'37% nom. Z papierów towarzystw kredytowych miejskich interesowano się — jak zwykle — 5% listami zastawnymi m. Warszawy zarówno zwykłymi (po kursie utrzymanym), jak i skonwertowanymi (zwykującami o 0'25% nom.). Poza giełdą obracano 7% L. Z. Tow. Kred. Przemysłu Polskiego po kursach wyższych niż w okresie ubiegłym; na giełdzie 8%-owe listy tego towarzystwa spadły o 0'75% nom.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs Ostateczny
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Budowlana	\mathcal{Z} w zł. 50	47'75	46'50	47'50
4% „ Dolarowa	\mathcal{S} ¹⁾	53'50	53'25	53'45
4% „ Inwestycyjna	\mathcal{Z} w zł. 100	116'50	116'00	116'25
4% „ „ serje	\mathcal{Z} w zł. 100	119'50	117'75	119'50
	w % nominalu			
5% „ Konwersyjna	\mathcal{Z}	68'00	67'75	68'00
5% „ Konwers. Kol.	\mathcal{Z}	63'25	62'50	62'75
6% „ Dolarowa	\mathcal{S}	74'75	74'00	74'00
7% „ Stabilizacyjna ²⁾	\mathcal{S} ³⁾	78'00	74'88	76'50
				-77'00
				-76'88

Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „	\mathcal{Z} w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% „ Banku Gosp. Kraj.	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „	\mathcal{Z} w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „	\mathcal{Z} w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% „ Bud. „ „	\mathcal{Z} w zł. 1927	93'00	93'00	93'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
7% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁴⁾	\mathcal{Z}			71'00
	\mathcal{L}			-71'25
8% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁴⁾	\mathcal{L}			75'25
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk.	\mathcal{Z}	55'25	52'50	55'00
	\mathcal{Z}			-55'25
8% „ „ „	\mathcal{Z}			51'50
7% „ „ „	\mathcal{S} w zł.	50'25	49'75	50'25
4½% „ „ „	\mathcal{Z}			66'00
5% „ „ „	\mathcal{Z}	71'50	71'25	71'50
5% „ „ „	\mathcal{Z}	63'00	62'00	62'50
				-63'00
5% „ „ „	Częstochowy z 1933 r.			53'75
5% „ „ „	Kalisza			55'75
5% „ „ „	„ z 1933 r.			50'00
5% „ „ „	Kielc z 1933 r.			49'50

5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	\mathcal{Z}	55'00	54'00	54'75
				-55'00
5% „ „ „	Piotrkowa z 1933 r.			50'90
5% „ „ „	Siedlec z 1933 r.	\mathcal{Z}		42'50

Obligacje miast

VI 5½% Poż. Konw. m. Warszawy	\mathcal{Z}	63'00	61'50	63'00
VIII i IX 6% Poż. Konw. m. Warszawy	\mathcal{Z}	61'00	60'50	61'00

ZŁOTY ZAGRANICA

1934	New York ¹⁾	London ²⁾	Parыз ¹⁾	
1/X	19'08	26'00	—	
2 „	19'05	25'81	286'50	
3/ „	„	25'87	286'75	
4 „	„	„	—	
5/ „	19'06½	„	—	
6/ „	„	„	—	
1934	Zurych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	
1/X	57'92½	48'95 ÷ 49'05	453'00	
2/ „	„	47'05 ÷ 47'15	453'75	
3/ „	57'90	47'00 ÷ 47'10	„	
4/ „	„	„	454'00	
5/ „	57'92½	„	454'12	
6/ „	„	„	„	
1934	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
1/X	86'85	75'50	77'75	57'83 ÷ 57'95
2/ „	87'45	„	„	„
3/ „	87'25	„	„	„
4/ „	87'15	„	„	„
5/ „	87'25	„	77'50	„
6/ „	„	„	77'75	57'82 ÷ 57'93

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

	17/ ÷ 22/IX	24 ÷ 29/IX	1 ÷ 6/X
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa			
1920	73½—69½—73½ (8 000)	74¼—73¼—74¼ (16 000)	74½—74—74½ (10 000)
8% Dillon.			
1925	83½—82—83½ (99 000)	86—84¼—86 (88 000)	86½—86—86½ (59 000)
7% stabilizac.			
1927	126¼—123¼ —126¼ (116 000)	130—126¾— (86 000)	133—129¼— (105 000)
7% Warszawy			
1928	63½—60½—63½ (52 000)	65½—63—64½ (139 000)	66½—64½—66½ (33 000)
7% Śląska			
1928	68¼—64¼—68¼ (35 000)	68¼—67¼—67¼ (51 000)	70—67—69 (33 000)
London			
7% stabilizac.			
1927	90'21—89'21 —89'96	90'55—89'80— 89'80	90'67—89'92— 89'92
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	72—71—72	74—73—74	—
Parыз			
7% stabilizac.			
1927	67'49—67'49	71'64—71'44	75'43—75'23
Medjolan			
7% włoska			
1924	102'20—101'40 —102'20 (600)	102'30—102'00 —102'10 (1 675)	102'70—102'10— 102'60 (1 075)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 30 WRZEŚNIA 1934 R. — W III dekadzie września r. b. dokonano znacznych przekazów z tytułu obsługi pożyczek zagranicznych, stąd wzrosła poważnie sprzedaż dewiz urzędem, stąd

1) \mathcal{S} 5 = \mathcal{Z} 44'57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) \mathcal{S} 1 = 5'183 fr. szwajc. = Hfl. 2'488.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

1) Za \mathcal{Z} 100.

2) Za \mathcal{L} 1.

3) Kursy — w % ch nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

też zwyczajne obroty walutowe Banku zamknęły się deficytem. Jednocześnie obroty walutowe w III dekadzie września były większe niż w poprzednich dekadach, ale tylko w zakresie sprzedaży, gdyż skup walut i dewiz w ostatniej dekadzie miesiąca utrzymał się mniej więcej na poziomie dekady środkowej. Biorąc pod uwagę cały wrzesień, stwierdzamy, że obroty walutowe Banku kształtowały się korzystnie — znacznie korzystniej niż we wrześniu r. ub., choć mniej korzystnie niż w sierpniu r. b.

W związku ze zwiększonym odpływem dewiz w III dekadzie września nastąpiło skurczenie się rezerw walutowych Banku, mianowicie o zł 95 miljn. do zł 38'2 miljn. W ciągu całego września rezerwy te zmniejszyły się o zł 7'3 miljn.

Dopływ złota do Banku utrzymywał się wciąż na znacznie podniesionym poziomie. Skup złota przez oddziały Banku był we wrześniu co prawda nieco niższy niż w sierpniu, ale jednocześnie kilkakrotnie wyższy niż we wrześniu r. ub. Zapas złota wykazał w związku z tem w III dekadzie wzrost o zł 1'1 miljn., podnosząc się w ciągu całego miesiąca września z zł 492'9 miljn. do zł 495'2 miljn. i osiągając w ten sposób poziom o zł 21'7 miljn., t. j. blisko o 5%, wyższy niż przed rokiem.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań, a właściwie ich części, stanowiącej przewyżkę ponad zł 100 miljn., pokrycie złote wynosiło w końcu września 45'23%, zwiększając się silnie zarówno w ciągu ostatniej dekady, jak i w okresie całego miesiąca, a zwłaszcza silnie w okresie roku. Liczbowo stwierdza to następujące zestawienie:

	%
31/VIII 1934 . . .	44'94
20/IX " . . .	44'75
30/IX " . . .	45'23
30/IX 1933 . . .	43'42

Wzrost procentu pokrycia w III dekadzie września nastąpił przede wszystkim dzięki zwiększeniu się sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, ale przyczyniła się do tego także zmniejsza sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (względnie ich części, podlegającej pokryciu), mianowicie z zł 1 204'2 miljn. do zł 1 194'8 miljn. (względnie z zł 1 104'2 miljn. do zł 1 094'8 miljn.). Należy podkreślić względnie małe różnice, jakie suma obiegu i zobowiązań wykazuje w okresie miesięcznym, jak i rocznym, wynosząc w dn. 31/VIII r. b. zł 1 196'9 miljn., w dn. 30/IX r. b. zł 1 194'8 miljn. i w dn. 30/IX r. ub. zł 1 190'7 miljn.

Zniżka sumy obiegu banknotów i zobowiązań w dekadzie sprawozdawczej powstała dzięki temu, że obok normalnej na ultimo silnej zwężki obiegu biletów bankowych (z zł 924'4 miljn. do zł 974'8 miljn.) zjawiała się jeszcze silniejsza zniżka natychmiast płatnych zobowiązań. Spośród zobowiązań spadek wykazuje zarówno saldo pozycji „różne rachunki” (z zł 32'7 miljn. do zł 20'0 miljn.), jak i saldo rachunków żyrowych (z zł 247'1 miljn. do zł 200'0 miljn.).

Znaczny odpływ lokat żyrowych, doprowadzający je do poziomu z końca lipca i I dekady sierpnia — w bardzo małym stopniu dotyczy lokat kas państwowych, a skoncentrował się głównie na lokatach prywatnych. W ciągu całego sierpnia lokaty kas państwowych zmniejszyły się również bardzo nieznacznie, a zato spadły dość znacznie pozostałe lokaty. Natomiast okres roczny wykazuje bardzo poważny, bo o blisko $\frac{2}{5}$, przyrost lokat żyrowych — zarówno kas państwowych, jak na rachunkach prywatnych. Te zmiany w stanie lokat żyrowych ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
31/VIII 1934	34'5	186'8
20/IX "	34'8	212'3
30/IX "	32'5	167'5
30/IX 1933	23'2	122'3

Obieg biletów bankowych wykazał na ultimo września wzrost bardzo silny, mianowicie o zł 50'4 miljn., t. j. o ok. 5%. Silniejszy wzrost obiegu był w r. b. notowany tylko na ultimo marca (zł 55'4 miljn.) i czerwca (zł 57'7 miljn.). Dzięki tej zwężce obieg banknotów osiągnął poziom rekordowy — nienotowany w r. b., choć pozostawał jeszcze o ok. 5% niższy niż przed rokiem, t. j. na ultimo września 1933 r. Porównanie poziomów obiegu w okresie rocznym i ostatniego miesiąca daje nam następujące zestawienie (w miljn. zł):

31/VIII 1934	950'2
20/IX "	924'4
30/IX "	974'8
30/IX 1933	1 030'5

Wzrost obiegu w dekadzie sprawozdawczej znajdował odpowiednik w odpływie lokat żyrowych z Banku. Na spadek obiegu oddziaływał odpływ dewiz z Banku (w drobnym tylko stopniu zrekomensowany przez dopływ złota) oraz silny odpływ bilonu z rezerw, skupionych przez Bank. Natomiast znowu zwyczajowo oddziaływał na obieg dość znaczny wzrost kredytów bankowych.

Co się tyczy kredytów, to tu tendencja w III dekadzie września nie była jednolita. Wzrosły przedewszystkiem kredyty dyskontowe — o zł 12'7 miljn. (a więc znacznie słabiej niż na ultimo sierpnia — zł 32'8 miljn., lipca — 31'9 miljn., czerwca — zł 29'8 miljn. i t. d.), wzrosły także pożyczki zastawowe — o zł 15'6 miljn. (znacznie silniej niż na ultimo któregośkolwiek z poprzednich miesięcy), natomiast skup biletów skarbowych przez Bank uległ gwałtownej zniżce — o zł 17'8 miljn., t. j. prawie o połowę poprzedniej wysokości.

W okresie całego września r. b. portfel weksli minimalnie tylko wzrósł, silniej zwężowały pożyczki zastawowe, a dyskonto biletów skarbowych skurczyło się więcej niż o połowę. Liczbowo przedstawia się to w następujący sposób (w miljn. zł):

	Wzrost (+) lub zniżka (—)
Kredyty dyskontowe	+ 0'3
Pożyczki zastawowe	+ 3'9
Bilety skarbowe	— 21'9

W okresie rocznym, t. j. przez IV kwartał r. ub. i pierwsze 3 kwartały r. b., nastąpił ogólny silny spadek kredytów — najslabszy, jeśli chodzi o kredyty dyskontowe, bardzo poważny, jeśli chodzi o pożyczki zastawowe i dyskonto biletów skarbowych. Liczby spadku przedstawiają się następująco (w miljn. zł):

Kredyty dyskontowe	31'3
Pożyczki zastawowe	30'0
Bilety skarbowe	29'7

Co się tyczy innych operacji czynnych Banku — to wykazały one w III dekadzie września następujące zmiany: skup przez Bank części emisji skarbowej skurczył się silnie — tak, że zapas skupionych monet srebrnych i bilonu obniżył się o zł 9'5 miljn.; jednocześnie, ale już bardzo nieznacznie, bo tylko o zł 0'4 miljn., zmniejszył się zapas skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego; wreszcie kredyt bezprocentowy Skarbu Państwa pozostawał w dalszym ciągu wykorzystany w $\frac{9}{10}$ wysokości, dopuszczalnej w myśl statutu.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów Banku przedstawiało się — w związku z wyżej omawianymi zmianami — następująco (w miljn. zł):

	31/VIII	20/IX	30/IX
Waluty i dewizy	45 558	47 647	38 154
Weksle krajowe	647 814	635 396	648 136
Bilety skarbowe	40 267	36 166	18 345
Polskie monety srebrne i bilon	45 558	37 023	16 048
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	65 761	54 106	69 675
Papiery proc. własne	11 917	9 727	9 376
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	946 675	910 065	889 735

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł w III dekadzie września z zł 359'0 miljn. do zł 380'0 miljn., a więc nieznacznie tylko silniej niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski (ok. 6% wobec ok. 5%). Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	31/VIII	20/IX	30/IX
Monety srebrne (10-, 5-, 2- i 1-złotowe)	286'6	274'7	290'9
w tem:			
10-złotówki	122'4	119'2	123'5
5-złotówki	107'8	102'3	108'0
Bilon nikłowy i brązowy	87'0	84'3	89'1
Razem:	373'6	359'0	380'0

Cały obieg pieniężny wynosił na ultimo września zł 1 354'8 miljn., czyli wzrósł w III dekadzie o zł 71'4 miljn., a w ciągu całego miesiąca o zł 30'9 miljn., był jednak mniejszy niż przed rokiem, t. j. na ultimo września 1933 r., o zł 35'6 miljn.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIĘŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

KONFERENCJA EKONOMICZNA PAŃSTW BAŁTYCKICH.

— Sprawa zbliżenia ekonomicznego państw bałtyckich była przedmiotem wielu konferencji zarówno 3 państw bałtyckich, jak w szczególności lotewsko-estońskich. Do tej pory jednak konferencje te nie tylko nie zrealizowały swego najistotniejszego celu, t. j. nie doprowadziły do unii celnej, lecz nawet nie posunęły wykonania zawartych już traktatów estońsko-lotewskich w sprawie unii celnej. Z drugiej strony dążności do samowystarczalności i rozbudowy różnych gałęzi przemysłu w poszczególnych państwach nawet utrudniły warunki zawarcia takiej unii.

Konferencja która obradowała w Tallinie we wrześniu r. b., uchwaliła szereg wniosków, odnoszących się do poszczególnych zagadnień unifikacyjnych, jednak praktycznie — poza stworzeniem stałego biura — sprawy rychłego zrealizowania unii w szerokim tego słowa znaczeniu też nie załatwiła. Większość przyjętych wniosków zmierza do unifikowania prawodawstwa gospodarczego.

Według sprawozdań prasy estońskiej konferencja państw bałtyckich powzięła następujące rezolucje:

1.—Konferencja żąda natychmiastowego stworzenia stałego biura dla unifikacji życia gospodarczego państw bałtyckich, opracowania wspólnego planu elektryfikacji i rozbudowy przemysłu.

2.—Rozszerzenie wymiany towarów pomiędzy 3 państwami bałtyckimi powinno nastąpić przez rozbudowę systemu umów specjalnych.

3.—Zbliżenie gospodarcze powinno być przeprowadzone etapami, przyczem powołuje się stałe biuro konferencji dla zbadania możliwości rozszerzenia wymiany towarów.

4.—Konferencja uważa za wysoce pożądane ujednostajnienie nomenklatury taryfy celnej Estonii, Łotwy i Litwy.

5.—Należy zbadać, czy w powyższym celu nie byłoby możliwe przyjęcie i wprowadzenie w życie projektu międzynarodowej taryfy celnej, opracowanego przez Wydział Ligi Narodów z uzupełnieniami, koniecznymi z uwagi na szczególne interesy 3 państw. Ostateczny punkt widzenia na tę sprawę każdego z 3 państw bałtyckich powinien być do przyszłej konferencji wyjaśniony.

6.—Celem ułatwienia stosunków gospodarczych pomiędzy państwami bałtyckimi powinny być odnośne prawodawstwa państw tak ukształtowane, aby umowom kupieckim przyznać dobrodziejstwo klauzuli arbitrażowej, i aby wyroki sądów polubownych w każdym z 3 państw mogły być w razie potrzeby egzekwowane.

7.—Unifikacja prawa wekslowego i czekowego przynosi istotne poparcie handlu i powinna być w państwach bałtyckich przeprowadzona w sensie zidentyfikowania z ujednostajnieniem prawodawstwem innych państw w tej dziedzinie.

8.—Unifikacja obydwu powyższych ustaw w państwach bałtyckich powinna nastąpić

przez przyjęcie projektów prawa czekowego i wekslowego, opracowanych przy Lidze Narodów przez specjalistów w tej dziedzinie, tem bardziej, że tym sposobem jednocześnie osiągnie się zrównanie z prawodawstwami wekslowymi i czekowymi innych krajów.

9.—W celu osiągnięcia możliwie pełnej zgodności z państwami, które przyjęły genewskie ujednostajnione prawo wekslowe i czekowe, należy polecić, aby zastrzeżenia, wprowadzone w II załączniku pierwszej konwencji genewskiej, były użyte tylko w wypadkach nieodzownej konieczności, przyczem względem tych zastrzeżeń musi być wyrażona całkowita zgoda państw bałtyckich.

10.—Celem praktycznego wprowadzenia w państwach bałtyckich jednolitego prawa wekslowego i czekowego w sensie przystąpienia do konwencji genewskiej należy powołać komisję, złożoną z przedstawicieli 3 państw bałtyckich, którzy się zebrała w miarę możliwości niezwłocznie, aby ustalić dla państw bałtyckich jednolite teksty obu ustaw z uwzględnieniem koniecznych zastrzeżeń; teksty te po przełożeniu ich na język każdego państwa będą przedstawione odnośnym rządowi celem wprowadzenia ich w życie jako ustaw państwowych.

11.—W interesie szybkiego i biegłego sprawowania sądownictwa handlowego powinny powstać sądy handlowe.

12.—Warunkiem pomysłnego funkcjonowania sądów handlowych jest wprowadzenie w życie w Estonii, Łotwie i Litwie jednolitej procedury handlowej i nowego jednolitego prawa handlowego.

13.—Aby przyspieszyć wprowadzenie w państwach bałtyckich ustawy handlowej należałoby tymczasowo przerobić poprzednią rosyjską procedurę handlową z przystosowaniem jej do stosunków handlowych i przemysłowych 3 państw.

14.—Konferencja uznaje, że opracowanie wspólnej ustawy upadłościowej dla 3 państw bałtyckich miałyby wielkie znaczenie i zaleca wzięcie pod uwagę nast. wskazówek: a) upadłość nie jest częścią postępowania cywilnego i musi być traktowana jako postępowanie całkiem samoistne i odrębne od procedury cywilnej i karnej. b) oddzielne opracowanie upadłości kupieckiej i niekupieckiej nie jest pożądane. c) czynnik publiczno-prawny powinien zająć naczelne miejsce w przeciwieństwie do prywatno-prawnego. d) zebranie odpowiednio ułożonej statystyki niewypłacalności jest rzeczą konieczną.

Dr. R.

WŁOCHY

SYTUACJA GOSPODARSTWA WEWNĘTRZNEGO.

— Na uwagę zasługuje podkreślana ostatnio coraz częściej argumentacja, że całokształt sytuacji gospodarczej Włoch wykazuje symptomy stałej poprawy, i że jedynie ujemnie kształtujący się bilans handlowy na skutek ograniczeń na rynkach zagranicznych stanowi przedmiot istotnej troski. Wiceminister

Korporacji Asquini, otwierając „kontrakty” na Targach w Bari, wskazał na cały szereg objawów, świadczących o korzystnej linii rozwojowej rynku wewnętrznego. Przedwzrostkiem wspomniął o poprawie budżetu którego przypuszczalny deficyt zmniejszony został z 3766 miljn. lir. do 1630 miljn. lir. na rok 1934/35, oraz podkreślił znaczenie obniżenia oficjalnej stopy dyskontowej z 5½% do 3%. Wkłady oszczędnościowe wzrosły w ostatnim roku o dalszych 4 milj. Spadła poważnie liczba upadłości, gdyż ilość upadłości wynosząca w okresie 7 miesięcznym r. ub. 5942 z pasywami 802 mln. lir. — w r. b. wyniosła 4567 z kwotą 364 miljn. lir. Indeks produkcji przemysłowej, przyjąwszy za podstawę 1928 r., wynosiący na początku 1933 r. 71 — wzrósł w r. b. do 91. Szereg działów przemysłu, zwłaszcza przemysł stalowy i bawełniany, poddane zostały gruntownej sanacji, w poszczególnych zaś działach produkcji rolnej utrzymała się — zdaniem Ministra Asquinięgo — równowaga cen i kosztów produkcji. Również koszty utrzymania uległy pewnej redukcji — w stosunku do 1930 r. o 24%.

Uwzględniając pewien optymizm powyższej oceny Ministra Asquinięgo, trzeba jednak zwrócić uwagę na wyraźną dysproporcję między linią rozwojową rynku wewnętrznego oraz sytuacją włoskiego wywozu. O chłonności rynku wewnętrznego włoskiego świadczy m. in. wzrost importu, akcentujący się w ostatnich czasach pomimo stosowania ze strony włoskiej coraz nowych restrykcji importowych i pomimo gwałtownego spadania eksportu. Dalszym czynnikiem, korzystnie oddziałującym na procesy kształtowania się rynku wewnętrznego, jest wielka elastyczność polityki gospodarczej Rządu. W ostatnich czasach miało miejsce kilka interesujących faktów z tej dziedziny, jak: konwersja papierów hipotecyjnych i ostatnio kapitalnej doniosłości sanacja konsorcjum przemysłowego „Ansaldo”. Konsorcjum to, obejmujące większą część przemysłu hutniczego i metalurgicznego górnych Włoch, które w czasie wojny zaopatrywało armię włoską w materiał wojenny, znalazło się w ostatnich latach wobec trudności finansowych i poddane zostało nadzorowi Instytutu Rekonstrukcji Finansowej. Obecnie pod egidą tego Instytutu nastąpiła reorganizacja concernu „Ansaldo” przez wyłączenie z dotychczasowej firmy zakładów stalowych Cornigliano oraz sfuzjonowanie ich z takimiż zakładami oraz kopalniami rudy żelaznej towarzystwa Cogne. Nowopowstałe towarzystwo akcyjne (pod nazwą „Stalowne Cornigliano-Cogne”) z kapitałem zakładowym 175 miljn. lir. i z prawem emisji akcji na sumę 100 miljn. lir. nie będzie obciążone żadnymi pasywami, obie zaś firmy macierzyste będą tymczasem likwidowane.

O pewnej poprawie konjunktury świadczą też udzielone w ostatnich tygodniach masowo zezwolenia na zakładanie nowych przedsiębiorstw przemysłowych, podczas gdy w poprzednim okresie udzielanie tego rodzaju upoważnień zostało zawieszane.

względnie stosowane było w wyjątkowych okolicznościach wobec obawy przeciążenia rynku nadmierną ich ilością.

Virginio Gayda, analizując powyższą sytuację rynku wewnętrznego w jednym z ostatnich numerów „Il Giornale d'Italia” i przeciwstawiając jej stałe spadanie wywozu włoskiego, zauważa, że ze strony włoskiej uczyniony został szereg kroków celem poprawy swego bilansu handlowego w drodze porozumień z krajami zagranicznymi. Zawarto więc w ostatnim roku 17 nowych umów handlowych, drogą kompensat i clearingu zabezpieczono Włochom płatności w stosunku do szeregu krajów bałkańskich i południowo-amerykańskich i nie traci się nadziei, że ta polityka traktatowa wyda zamierzone rezultaty. Zarazem jednak nie mogą Włochy jedynie na tej nadziei budować swej polityki gospodarczej. Dla tego powziął Rząd szereg zarządzeń obronnych, i dalsze zarządzenia tego rodzaju, mające na celu zabezpieczenie Włochom niezbędnej równowagi, są w przygotowaniu. Równocześnie stosuje się konsekwentną i planową politykę w dziedzinie rozbudowy własnego rynku produkcyjnego oraz powoli i stopniowo przystępuje się do rewizji obecnego systemu plac i cen, zapowiedziane w ostatniej wielkiej mowie parlamentarnej przez Mussoliniego.

KONWERSJA LISTÓW ZASTAWNYCH. — Dalszy etap zapoczątkowanej konwersją pożyczek wewnętrznych akcji potaniania kredytu stanowi wydanie ostatnio przez Rząd włoski szeregu dekretów-ustaw, dotyczących konwersji listów zastawnych i obniżenia oprocentowania pożyczek hipotecznych.

Obniżka oprocentowania pożyczek w listach zastawnych została już wprawdzie zapoczątkowana dekretem z dn. 12/II r. b., przyznającego poważne ulgi w zakresie opłat przy zamianie pożyczek na niżejoprocentowane, jak również prawo do rozterminowania pożyczek do 40 i 50 lat, wyniki tej konwersji dobrowolnej nie były jednak zbyt poważne; do dn. 1/VIII r. b. bowiem dobrowolna konwersja objęła tylko 1 136 miljn. lirów. Tymczasem struktura obiegu listów zastawnych przedstawiała się w dniu tym, jak następuje:

Stopa %	Obieg miljn. lirów
3.50	354
3.75	20
4.00	1 386

4.50	55
5.00	2 036
5.50	368
6.00	1 846

W ten sposób kapitał nominalny w wysokości 4 305 miljn. lirów był oprocentowany powyżej 4% w stosunku rocznym, która to stopa uznana została przez Rząd za niewspółmierną z panującą na rynku po konwersji pożyczek państwowych.

Wydana ostatnio ustawa zarządza przymusową konwersję, z dniem 1/XI r. b., wszystkich powyższych listów zastawnych na listy 4%-owe, z prawem żądania zwrotu sumy nominalnej konwertowanych papierów przez tych, którzy oferowanych warunków nie przyjmą. W celu zapewnienia powodzenia operacji Rząd udzielił pochodzącym z konwersji papierom swej dodatkowej gwarancji za zapłatę procentów i spłatę kapitału, poza normalnym zabezpieczeniem całkowitym majątkiem towarzystw emitujących i ogólną masą hipotek, służących za podkład emisji. Gwarancja ta niewątpliwie podnosi wartość zunifikowanego pod względem oprocentowania papieru, który ukazuje się obecnie na rynku, emisje bowiem dotychczasowe, jako pochodzące z 30 towarzystw kredytu ziemskiego, nie licząc Państwowego Konsorcjum Kredytu Melioracyjnego, nie zawsze jednakowem cieszyły się zaufaniem.

Przeprowadzenia konwersji podjęło się specjalne konsorcjum bankowe, które dostarczy sum, potrzebnych na spłatę przedłożonych do zapłaty walorów. Konsorcjum to otrzyma wzamian spłaconych przez siebie papierów skonwertowane listy zastawne, które hędzie mogło być, efektywny zaś koszt całej operacji zostanie rozłożony, za pośrednictwem odnośnych instytucji, na wszystkich dłużników hipotecznych, którzy korzystają z odpowiedniej redukcji płaconych przez nich procentów.

Poza tą zniżką oprocentowania ustawa przewiduje ponadto na rzecz dłużników szereg innych ulg w zakresie różnych opłat, jak również wszelkich dodatkowych kosztów, pobieranych przez towarzystwa, udzielające pożyczek.

Według doniesień pism włoskich, konwersja ta odniosła całkowity sukces, zgłoszenia bowiem żądających spłaty kapitału wyniosły zaledwie 63.2 miljn. lirów, co stanowi zaledwie 1.47% ogólnej podlegającej konwersji sumy.

Jeżeli chodzi o pożyczki hipoteczne nieemisyjne, Rząd wydał drugi dekret, pozwalający dłużnikowi, analogicznie do zastosowanej ostatnio w Belgii praktyki,

na przedterminową spłatę kapitału w celu umożliwienia zaciągnięcia nowej pożyczki na dogodniejszych warunkach. Nie ulega wątpliwości, że wobec ogólnego potaniania kredytu większość wierzycieli zgodzi się poprosu na obniżkę oprocentowania do wskazanego przez Rząd poziomu 4%, a to tem bardziej, że zostały zapowiedziane możliwości uzyskiwania dogodnych kredytów przez tych, którzy chcieli by spłacić dawne uciążliwe zobowiązania.

M. R.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 23/IX + 6/X r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	23+29/IX	30/IX+6/X	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszonica:			
Berlin . . .	20.00	20.20	+ 1.0
Praga . . .	165.80	167.60	+ 1.0
Chicago . . .	4.04	3.92	- 3.0
Buenos Aires	2.12	2.05½	- 3.4
Liverpool . .	2.96½	2.99	+ 1.0
Wiedeń . . .	35.47	35.47	—
Hamburg . . .	5.03	5.24	+ 4.1
Zyto:			
Berlin . . .	16.00	16.20	+ 1.2
Praga . . .	129.75	131.25	+ 1.1
Chicago . . .	3.00	2.78	- 7.4
Wiedeń . . .	25.18	25.18	—
Hamburg . . .	4.02	3.85	- 4.3
Owies:			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	115.70	117.00	+ 1.1
Chicago . . .	3.94	3.75	- 4.9
Buenos Aires	1.94	1.87½	- 3.7
Liverpool . .	3.32	3.50	+ 5.4
Wiedeń . . .	23.25	23.25	—
Hamburg . . .	3.37	3.22½	- 4.5
Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	19.60	20.60	+ 5.1
Praga . . .	138.50	140.50	+ 1.4
Chicago . . .	4.63	4.59	- 0.9
Wiedeń . . .	30.12½	30.12½	—
Hamburg . . .	5.23	5.09	- 2.7
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	—	—	—

BIBLIOGRAFJA

NOWE WYDANIE TARYFY CELNEJ. — Nakładem tygodnika „Polska Gospodarcza” wyszło ostatnio z druku nowe wydanie taryfy celnej, pod redakcją na zelną P. Dyr. C. Pechego i przy współpracy wybitnych znawców spraw celnych z Min. Przemysłu i Handlu i Min. Skarbu.

Wydawnictwo to różni się całkowicie od dotychczasowych wydań taryfy celnej nie tylko pod względem ilości zawartego w niem materiału informacyjnego, ale również co do zasadniczo zmienionego układu tego materiału i formy zewnętrznej samego wydania.

Na całość składają się: 1) objaśnienia wstępne, ułatwiające orientowanie się przy korzystaniu z wydawnictwa, 2) skorowidz

treści taryfy celnej przywózowej, 3) taryfa celna przywózowa, 4) załączniki do taryfy celnej, obejmujące: opłaty manipulacyjne, przepisy o stosowaniu zniżek konwencyjnych i o świadectwach pochodzenia, spis państw, z którymi Polska zawarła umowy handlowe, opłaty statystyczne, opłaty za kontrolę celną, ograniczenia przywozu, weterynaryjne i t. d., 5) taryfa celna wywózowa, 6) wyjaśnienia do taryfy celnej wywózowej, wreszcie 7) skorowidz alfabetyczny towarów, objętych taryfą celną, wskazujący również odpowiednie pozycje statystyczne.

Do zasadniczych inowacji nowego wydania taryfy celnej należy pomieszczenie w tekście samej taryfy przywózowej szeregu informacji, która w poprzednich wydaniach bądź wcale nie były uwzględ-

niane, bądź też stanowiły przedruk odnośnych rozporządzeń. Tak więc np. zakazy przywozu uwidocznione są obecnie w taryfie przy pomocy specjalnych oznaczeń przy poszczególnych pozycjach.

Spośród nowych wiadomości, które wydawnictwo podaje wymienić należy na pierwszym miejscu wyjaśnienia taryfowe i orzeczenia taryfikacyjne Ministerstwa Skarbu, zamieszczone przy poszczególnych pozycjach. Są to bardzo cenne informacje, zwłaszcza dla deklarujących towary do odprawy celnej, szczególnie w tych wypadkach, gdy zachodzą wątpliwości, według jakiej pozycji taryfy towar podlega ocenie.

W podobnie przejrzysty sposób podane zostały w taryfie autonomiczne ulgi celne, ogłaszane, jak wiadomo, specjalnymi roz-

porządzeniami, dalej dane o tarze i t. p. Taryfa celna zawiera również stawki konwencyjne i tekst konwencyjny w tych wypadkach, w których różni się on od tekstu autonomicznego. Wreszcie liczne odnośniki przypominają o specjalnych przepisach, dotyczących danego towaru, zawartych bądź w odpowiednich uwagach do odnośnych pozycji taryfy, bądź w załącznikach. Tak praktycznie przeprowadzony układ wydawnictwa pozwala nawet czytelnikowi, mało obeznanemu z przepisami celnymi, na szybkie zorientowanie się w całości przepisów, dotyczących interesującego go towaru.

Całość wydana została, nie jak to było dotychczas, w formie książkowej, lecz na luźnych kartkach, złączonych grzbiem do specjalnej solidnej oprawy. Jest to system, przypominający praktyczne wydawnictwo taryfy celnej niemieckiej, który pozwala za pewną opłatą abonamentową utrzymywać taryfę celną stale w aktualności, wszelkie bowiem zmiany, jak głosi przedmowa, będą drukowane na oddzielnych kartkach, które będzie można wkladać na miejsce już nieaktualnych.

Nowe wydanie taryfy dzięki wyżej przedstawionym walorom staje się cennym nabytkiem zarówno dla życia gospodarczego, jak i dla zainteresowanych urzędów i instytucji.

S. Frankowski

NOWE PRAWO O BILANSACH. TADEUSZ BERNADZIKIEWICZ.

Niedostateczność dotychczasowego ustawodawstwa w dziedzinie prawa bilansowego otwierała możliwości umyślnego zaciemniania bilansów lub nawet fałszowania ich i umożliwiawała takie nadużycia, jakie miały miejsce w Banku Handlowym w Łodzi, Żyrardowie i t. p.

By uzupełnić te luki naszego prawa dawstwa, zostało ogłoszone ramowe roz-

porządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych, i rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 20/IV 1934 r. w sprawie wykonania poprzedniej ustawy. Autor, podawszy genezę i statystykę aktów prawodawczych w dziedzinie bilansów, przystępuje do ich scharakteryzowania, a następnie i oceny. Rozprawa napisana jest treściwie i rzeczowo. Do rozprawy dołączono teksty obu rozporządzeń oraz wykaz literatury, jaka zdążyła narosnąć około nich.

K.

OPŁACALNOŚĆ KIERUNKÓW W DROBNYCH GOSPODARSTWACH. CZĘŚĆ I. TRZECHLECIE DOBREJ KONJUNKTURY. DR. STANISŁAW ANTONIEWSKI.

Praca ta opiera się na materiale statystycznym, pochodzącym z zamknięć rachunkowych w 2542 gospodarstwach, przeprowadzonych w latach 1927 ÷ 1930 mniej więcej porównu w każdym roku przez Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Jak powiada autor, jest to materiał, niedostateczny do wyprowadzenia daleko idących wniosków, i dlatego trzeba było podnieść jego dobroć przez szereg wyłączeń nietypowych gospodarstw. Powstała więc próba (1829 gospodarstw), o charakterze do pewnego stopnia losowym, która jednak po przeprowadzeniu przez szereg sił krytycznych, mających na celu zapewnienie materiałowi współmierności — okazała się dostateczną do naszkicowania w grubszym zarysie wpływu stosunków organizacyjnych, istniejących wśród gospodarstw, na ich opłacalność. Autorowi, jak on sam powiada, „idzie o danie rolnikowi podstawy do porównania i osu-

dzenia swego warsztatu w zestawieniu z innymi" oraz „o zebranie i oświetlenie z różnych stron tak organizacji gospodarstw, aby rolnik, zależnie od stanu swej zamożności, innych źródeł dochodu, kredytów, ilości rodzinnych rąk do pracy, własnego przygotowania zawodowego, położenia gospodarstwa, dobroci gleby ect., był w stanie z korzyścią powziąć decyzję o orientacji i organizacji swojego warsztatu”.

Wartość pracy Dr. Antoniewskiego jest bardzo duża. Daje ona nieoceniony wszechstronnie oświetlony materiał rzeczowy do studiów i rozważań, dotyczących zagadnienia opłacalności drobnych gospodarstw.

S. K.

„PRACE Z ZAKRESU POLITYKI ZBOŻOWEJ W POLSCE”.

— Jest to wydawnictwo zbiorowe, wydane nakładem Związku Eksporterów Zboża R. P. Autorami prac, pomieszczonych w niem, są osoby, stykające się blisko z polityką zbożową w Państwie Polskim, albo też teoretycznie z nią bardzo dobrze obznajmione. Noszą one przeważnie charakter naukowych opracowań. Książka obejmuje następujące prace: 1) W. Piotrowski — System polityki zbożowej w krajach eksportujących, 2) S. Preibisz — Wpływ polityki zbożowej na ceny i produkcję zboża w Polsce w latach 1929/30 ÷ 1933/34, 3) Dr. S. Goldman — Wpływ taryf kolejowych na kształtowanie się cen rolniczych, 4) S. Skwarczyński — Wpływ cen zboża na produkcję zwierzęcą, 5) Dr. S. Antoniewski i Inż. W. Nowicki — Zainteresowanie różnych typów warsztatów rolnych w poziomie cen zbożowych, 6) J. Poniatowski — Produkcja zbóż a pojemność rynku, 7) B. Łączkowski — Możliwość polityki zbożowej, 8) L. Domański — Zasady polskiej polityki zbożowej.

J. W.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
Jerzy Lubowicki

Redaktor działu rolniczego:
Leonard Krawulski

Redaktor działu komunikacyjnego:
Josef Gieysztor

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Tuczno”, Sp. Akc. w Tucznie, pow. Inowrocław
zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 24 października 1934 r. o godz. 14.50
w Hotelu Basta w Inowrocławiu przy ul. Królowej Jadwigi
Nr. 15, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Przedłożenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1933/34;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie przyjęcia bilansu, rachunku strat i zysków oraz podziału zysku;
- 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 6) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej na 1934/35 r.;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków oraz uzupełniające wybory członków do Rady Nadzorczej;
- 8) Zatwierdzenie Zarządu;
- 9) Wybór rewizorów i zastępców;
- 10) Zamknięcie Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 Statutu — złożyć w Cukrowni Tuczno, Spółce Akcyjnej w Tucznie, powiat Inowrocław, przynajmniej na 7 dni przed Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniem, czyli do dn. 16 października r. b. włącznie, swoje akcje lub też kwity depozytowe na dowód złożenia tych akcji w polskiego notariusza lub w następujących instytucjach bankowych: w Banku Cukrownictwa, Sp. Akc. w Poznaniu, w Banku Ludowym w Inowrocławiu, w Poznańskim Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu wzgl. w filji Poznańskiego Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniu winno być wymienione: liczba akcji i zapewnienie, że akcje przed ukończeniem powyższego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Tuczno, dn. 21 września 1934 r.

Z a r z ą d

Zarząd Starzyckiej Fabryki WYROBÓW SUKLENNYCH Z. BORNSTEIN

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października r. b. o godz. 14 w lokalu biura Spółki Akcyjnej w Tomaszowie Maz. przy ul. Warszawskiej Szosa 59/71 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 28 lipca 1934 r. w sprawie zatwierdzenia bilansu i rachunku strat i zysków na rok operacyjny 1933/34; 3) Powzięcie uchwały w sprawie skorygowanego bilansu i rachunku strat i zysków za 1933/34 r.; 4) Zmiana § 5 Statutu Spółki; dotychczasowe brzmienie § 5: „Organami Spółki są Walne Zgromadzenie, Zarząd i Rada Nadzorcza”; proponowane brzmienie § 5 Statutu Spółki: „Organami są Walne Zgromadzenie, Zarząd, Rada Nadzorcza i Komisja Rewizyjna, składająca się z pięciu osób”; 5) Zmiana § 8 Statutu Spółki; dotychczasowe brzmienie § 8: „rok obrotowy Spółki trwa od 1 kwietnia do 31 marca”; proponowane brzmienie § 8 Statutu Spółki: „rok obrotowy Spółki trwa od 1 stycznia do 31 grudnia”; 6) Udział członków Zarządu w konkurencyjnych przedsiębiorstwach; 7) Wynagrodzenie Zarządu; 8) Wolne wnioski: usunięcie z Zarządu Spółki Prezesa Samuela Bornsteina oraz członka Zarządu i Dyrektora Izidora Goldstauba.

W myśl Statutu Spółki, Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni nie później niż (siedem) 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Zarządowi w Tomaszowie Maz. przy ul. Warszawskiej Szosa 59/71.

Wolne wnioski na piśmie winne być zgłoszone do Zarządu na 2 tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

W dn. 27 października 1934 r. o godz. 15.30 odbędzie się w Skawinie

JEDENASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY SPÓŁKI

p. f. „Henryka Francka Synowie” Fabryka Środków Kawowych, Spółka Akcyjna

W S K A W I N I E

w biurach tejże Spółki, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za ubiegły rok gospodarczy, badanie i zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego oraz rachunku zysków i strat i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Powzięcie uchwały co do użycia czystego zysku;
- 3) Ustalenie ilości i wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 4) Wnioski.

Celem wykonania prawa głosowania należy akcje, uzasadniające prawo głosowania, wraz z odnośnymi niepłatnymi kuponami złożyć najpóźniej na tydzień przed dniem Walnego Zgromadzenia w Kasie Spółki. Zamiast akcji złożone być mogą zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej lub też w „Bank für Industrie- und Anlagewerte Zürich” (Szwajcaria), a to w myśl zezwolenia Ministerstwa Skarbu z 17 kwietnia 1931 r. Nr. D. II. 2647/3. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłosić do Zarządu pisemne żądanie umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym tego Walnego Zgromadzenia ze wskazaniem powodów i konkretnych wniosków, oraz udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji. Zgłoszenie to winno nastąpić najpóźniej na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd

I OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w poniedziałek dn. 5 listopada 1934 r., o godz. 11 przed poł., w gmachu Zarządu, przy ul. Targowej Nr. 65 w Łodzi, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Wybory uzupełniające do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zastosować się do art. art. 394, 399, 405 Kodeksu Handlowego z dn. 27 czerwca 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” poz. 502).

Stosownie do § 13 Statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie conajmniej 1/2 kapitału akcyjnego.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe — na zasadzie § 14 statutu — odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem w dn. 19 listopada 1934 r., o godz. 11 rano w drugim terminie, a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na niem kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia na zasadzie § 15 statutu nie dokonywa się.

Żywieckiej Fabryki Papieru „Solali”, Sp. Akc.

w Zabłociu pod Żywcem

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że
34 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się we środę dn. 7 listopada 1934 r., o godz. 12, w biurze firmy Żywiecka Fabryka Papieru „Solali”, S. A., Warszawa, Długa 28, o następującym porządku dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły w związku z opinią Rady Nadzorczej;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku;
- 3) Skwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Sprawa wynagrodzenia władz nadzorczych;
- 5) Zmiana statutu.

Akcja zwykła daje na Walnym Zgromadzeniu prawo do jednego głosu. Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu może Akcjonariusz wykonywać osobiście albo przez swego pełnomocnika; jako pełnomocnicy dopuszczalni są zarówno akcjonariusze, jak i nieakcjonariusze. Pełnomocnictwa zostają przedłożone przewodniczącemu na Walnym Zgromadzeniu i dołączone do protokołu. Osoby niesamowolne mogą być zastąpione przez ustawowych lub statutowych zastępców bez osobnego pełnomocnictwa.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zdeponowali swoje akcje, dające im prawo głosowania, przy kasie firmy w Zabłociu ad Żywiec. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza. W zaświadczeniu należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariuszom, którzy w ten sposób swoje prawo do głosowania wykażą, będą wydawane karty legitymacyjne, opiewające na ich nazwisko z podaniem liczby zdeponowanych akcji i ilości przysługujących im na podstawie tych akcji głosów.

Akcjonariusze, reprezentujący conajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą zgłaszać dodatkowe sprawy na porządek dzienny pisemnie na ręce Zarządu nie później niż 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Zmiany statutu:

Zmienione zostaną §§ 21, 22, 23, 31, 32, 42.

W paragrafie 21 zostaną dodane słowa: „względnie nominowani (§ 19)”; w § 22 słowa: „chyba, że zostaną wcześniej odwołani przez Walne Zgromadzenie lub Radę Nadzorczą”; w § 23 słowa: „lub nominowani”; § 31 opiewać będzie: „Firma Spółki podpisywana będzie w ten sposób, że pod wypisaniem, wydrukowaniem, lub wyciśnięciem przy pomocy pieczęci brzmieniem firmy, umieszczone zostaną następujące podpisy: 1) w wypadku jednoosobowości Zarządu — jedynie podpis tejże osoby; 2) w wypadku wieloosobowości Zarządu — podpisy 2 członków Zarządu lub jednego członka Zarządu wraz z prokurystą; 3) podpisy 2 prokurystów. Prokuryści mają przy swych podpisach dodawać znak, wskazujący na prokurę. Członkowie Zarządu legitymują się protokołem wyboru względnie nominacji. Prokuryści zaś wyciągiem z rejestru handlowego”; w § 32 zostaną dodane słowa: „Przysługuje jej prawo nominowania członków Zarządu w wypadkach, przewidzianych w § 19, oraz prawo odwoływania tychże w każdym wypadku”; w § 42 w pierwszym ustępie zmienia się słowo: „rozwiązanie” na słowo „likwidacja” oraz uzupełnia się tenże ustęp liczbami „3 do 5” przed słowem „likwidatorów”. W drugim ustępie § 42 zmienia się również słowo „rozwiązanie” na likwidację”.

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Akumulatorowe systemu „Tudor”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1934 r., o godz. 14, odbędzie się w kancelarii Rejenta Paszkowskiego w Gmachu Hipoteki

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Powiększenie kapitału akcyjnego z zł 800 000 do zł 900 000;
- 3) Zmiana Statutu Spółki; Ustęp I § 3 ulegnie zmianie, jak następuje: Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 900 000 (zł dziewięćset tysięcy) podzielony na 9 000 szt. akcji po zł 100 nominalnie każda, przyczem akcje drukowane będą pojedynczo i zbiorowo;
- 4) Zatwierdzenie uchwalonych przez Zarząd wysokości wydatków i djet w podróży Zarządu i personelu;
- 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje, albo zaświadczenie depozytowe notariusza lub krajowej instytucji bankowej.

II OGŁOSZENIE

Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury, Spółka Akc. w Albertynie

powiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października r. b. o godz. 16 w I terminie, a w razie niedojścia Zebrania do skutku w tym samym dniu o godz. 17 w drugim terminie odbędzie się w Albertynie w biurze Zarządu Spółki

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r. i powzięcie w tym przedmiocie uchwał;
- 3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwał co do sposobu dalszego prowadzenia fabryki;
- 5) Wybór władz Spółki;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, przy zachowaniu ustawowego terminu.

Inż. J. Smolicz L. Korolkiewicz

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polska Nafta w Warszawie

podaje do wiadomości wierzycieli powołanej Spółki, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów uchwaliło w dn. 22 marca 1934 r.

obniżyć kapitał zakładowy

wynoszący zł 500 000, o sumę zł 250 000 do wysokości zł 250 000. W myśl art. 441 kodeksu handlowego Zarząd zawiadamia o powyższym wierzycieli Spółki celem ewent. wniesienia sprzeciwów do dn. 15 stycznia 1935 r.

Zarząd Zakładów Przemysłowych „Witulina”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 listopada 1934 r., o godz. 12, odbędzie się w Radomiu w kancelarii Rejenta Roguskiego

OGÓLNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933 — 1934; 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu netto, oraz rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy; 5) Wolne wnioski.

Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Polskich Zakładów Philips, Spółka Akcyjna

W dn. 28 września 1934 r. odbyło się w lokalu firmy Polskie Zakłady Philips, S. A. w Warszawie Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki.

Na Zebraniu tem przedłożono bilans za ubiegły okres operacyjny, t. j. od dn. 1/I do 30/IV 1934 r., obejmujący następujące pozycje:

STAN CZYNNY. — Grunty zł 934 769·09; Budynki zł 6 272 304·48; Urządzenia techniczne zł 1 929 663·40; Inwentarz zł 900 310·36; Gotówka w kasie i bankach zł 406 750·81; Papiery procentowe zł 62 400·00; Zapasy surowców i towarów zł 2 486 014·45; Dłużnicy zł 6 277 948·20; Sumy przechodnie zł 69 233·09; Straty i zyski z lat ubiegłych zł 1 318 966·31; Razem zł 20 658 360·19; Gwarancje zł 2 192 410·85.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 270 387·43; Banki zł 769 087·03; Wierzyciele zł 13 529 000·84; Sumy przechodnie zł 61 314·16; Zysk za okres operacyjny 1/I 1934 r.—30/IV 1934 zł 28 570·73; Razem zł 20 658 360·19; Gwarancje zł 2 192 410·85.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 2 156 582·71; Podatki i opłaty zł 231 759·54; Świadczenia socjalne zł 40 571·68; Amortyzacja zł 158 929·34; Zysk netto zł 28 570·73; Razem zł 2 616 414·00

MA. — Zysk brutto zł 2 616 414·00; Razem zł 2 616 414·00; Gwarancje zł 2 192 410·85.

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne nie są oprocentowane i wynoszą kwotę zł 13 218 958·23.

W swem sprawozdaniu z działalności Towarzystwa za ubiegły okres operacyjny, członek Zarządu, Naczelny Dyrektor P. Fred. W. Walterscheid, zakomunikował m. in. co następuje:

Obniżenie cen

Czyniąc zadość życzeniu czynników rządowych, obniżyliśmy poważnie ceny na następujące artykuły: żarówki, odbiorniki radiowe, armatury, rurki neonowe, baloniki szklane do żarówek, butelki izolacyjne. Spodziewamy się, że naskutek obniżki cen obrót w tych artykułach znacznie wzrośnie i że temsamem nasze koszty produkcji się odpowiednio zmniejszą.

Powiększenie produkcji

W ciągu ostatnich 4 miesięcy zatrudniono około 150 nowych robotników.

Dotychczasowe wyniki naszych ustawicznych usiłowań, zmierzających do rozszerzenia krajowej produkcji i zmniejszenia importu, mają niewątpliwie dodatni wpływ na bilans płatniczy Polski.

Zmniejszenie importu

Cyfry sprowadzonych z zagranicy przez naszą firmę wyrobów gotowych, półfabrykatów i surowców zmniejszyły się w ostatnim pięcioleciu z roku na rok, a mianowicie:

Import wynosił:

w roku 1929	zł 9 505 000·00
„ „ 1930	„ 7 625 000·00
„ „ 1931	„ 4 431 000·00
„ „ 1932	„ 2 933 000·00
„ „ 1933	„ 967 000·00

Eksport

Kontynuujemy nasze starania o uzyskanie dalszych zamówień na eksport.

Żarówki

Wskutek niedawno przeprowadzonej zniżki cen, różnica pomiędzy cenami żarówek Philipsa, a cenami tak zwanych „tańszych żarówek” jest już obecnie bardzo nieznaczna. Fakt ten tembardziej zasługuje na uwagę, że dla pewnej określonej ilości światła zużycie prądu przy żarówkach Philipsa jest przeciętnie o 20 — 30% mniejsze.

Dążąc do dalszego potaniania oświetlenia elektrycznego, wypuszczamy na rynek w przyszłym miesiącu nowe typy żarówek

pod nazwą „Philips-Super-Arlita” i „Philips-Super-Arga”, które dają do 20% więcej światła, względnie przy tejże ilości światła zużywają do 20% mniej prądu, niż żarówki Philipsa dotychczas produkowane. To znaczne zwiększenie wydajności światła osiągnięto dzięki zastosowaniu podwójnie spiralizowanego włókna.

Na nowej żarówce podane jest nie tylko zużycie prądu, lecz również i ilość światła, jaką otrzymuje konsument.

Lampy radiowe

Projektowane w ubiegłym roku powiększenie produkcji naszej warszawskiej fabryki zostało w międzyczasie również zrealizowane. Prawie 90% wszystkich sprzedawanych w Polsce lamp Philips Miniwatt stanowi już obecnie wyrób krajowy.

Lampy nadawcze

Urządzenia do fabrykacji lamp nadawczych zostały powiększone. Zainstalowanie nowych maszyn, które nastąpi w przyszłym tygodniu, umożliwi nam fabrykację wszystkich potrzebnych w Polsce typów lamp nadawczych, chłodzonych powietrzem. Zamierzamy w dalszym ciągu rozbudować istniejące instalacje, w celu podjęcia fabrykacji lamp nadawczych, chłodzonych wodą, które dotychczas są sprowadzane wyłącznie z zagranicy.

Radiodiodniarki i głośniki elektrodynamiczne

W tym dziale naszej fabrykacji wprowadzono w międzyczasie system fabrykacji na taśmie ruchomej, co umożliwiło nam wypuszczenie na rynek wysokowartościowego, lecz taniego odbiornika typu 33 A. Popyt na ten odbiornik jest znacznie większy, niż oczekiwaliśmy, co też dowodzi, że aparat ten pod względem jakości i ceny całkowicie odpowiada wymaganiom rynku.

Cewki Pupinowskie

Dla wykonania otrzymanych przez naszą firmę znacznych zamówień rządowych podejmiemy już w nadchodzącym miesiącu fabrykację i tego artykułu, dotychczas również sprowadzanego wyłącznie z zagranicy. To rozszerzenie naszego programu produkcji pociągnie za sobą zatrudnienie w naszej fabryce dalszej ilości robotników.

Huta szkła

Ilość istniejących pieców została w ubiegłym miesiącu powiększona przez wybudowanie nowego podwójnego pieca. Zdolność wytwórcza sięga obecnie około dwunastu milionów baloników do wyrobu żarówek i lamp radiowych. Poza tem wyrabiane są klosze armaturowe i szkła izolacyjne.

Pomoc techniczna i finansowa ze strony holenderskich Zakładów Philipsa

Przedsiębiorstwo nasze w dalszym ciągu korzysta z poważnej, daleko idącej pomocy technicznej i finansowej ze strony Zakładów Philipsa w Eindhoven (Holandia), dzięki czemu mamy możliwość stałego rozszerzania naszej produkcji i zmniejszania przywozu.

Co się tyczy pomocy technicznej, rozporządzamy nie tylko wartościowymi wynalazkami laboratorjów przy Zakładach Philipsa w Holandji, lecz korzystamy również w zakresie fabrykacji z pożytecznych doświadczeń concernu Philipsa, który jest dzisiaj największym producentem lamp radiowych w Europie. Dotychczasowa produkcja concernu Philipsa przekroczyła cyfrę stu milionów lamp radiowych.

Pod względem produkcji aparatów radiowych concern Philipsa jest obecnie największym producentem na świecie.

Z doświadczeń concernu Philipsa w dziedzinie fabrykacji korzystamy, delegując polskich inżynierów na praktykę w fabrykach firmy Philips w Holandji. Wysyłamy tam również od czasu do czasu polskich robotników w celu ich fachowego wyszkolenia.

Na zakończenie P. Dyrektor Walterscheid podziękował wszystkim swym współpracownikom, urzędnikom i robotnikom Polskich Zakładów Philips, S. A. za ich celową i ofiarną współpracę w ubiegłych ciężkich latach kryzysu i wyraził nadzieję, że bieżący rok operacyjny zapoczątkuje nowy okres rozwoju przedsiębiorstwa.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłu Cementowego „Wiek” w Ogródzieńcu

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — w myśl § 17 Statutu Spółki — zostaje zwołane

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

na dz. 29 października 1934 r. o godz. 17 w Warszawie, ul. Kredytowa Nr. 16 w lokalu Spółki przy mieszkaniu Radycy Prawnego P. Adw. Taubwurcla z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawa przerechowania długu, zhipotekowanego na nieruchomości Spółki w kwocie § w zł. 34843'84 jako też określenie warunków spłaty;
- 3) Wolne wnioski Akcjonariuszów i Zarządu.

W myśl § 19 Statutu, Akcjonariusze, chcący wnieść dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zawczasu powiadomić o tem Zarząd, celem umieszczenia zgłoszonych spraw w II ogłoszeniu.

W myśl § 21 Statutu, Akcjonariusze, chcący brać udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni przedstawić swe akcje lub świadectwa depozytowe z wyszczególnieniem Nr. Nr. akcji najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki w Łodzi, Al. Kościuszki Nr. 53, lub w którymkolwiek z banków akcyjnych w Polsce.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni i Rafinerji „Zbiersk”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 października 1934 r. o godz. 5 po poł., odbędzie się w Warszawie, w Biurze Zarządu przy ul. Mokotowskiej Nr. 25

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajanie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 6) Zatwierdzenie aktu sprzedaży nieruchomości w Opatówku; 7) Wybory do Zarządu; 8) Wybory do Rady Nadzorczej; 9) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska Nr. 25 akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerji „Wieluń”

odbędzie się w dn. 20 października 1934 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34, dokonanie podziału zysków, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie;
- 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Fabryki Cukro i Rafinerji „Józefów”

odbędzie się w dn. 20 października 1934 r. o godz. 17 m. 30 w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34, dokonanie podziału zysków, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie;
- 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Fabryki Cukro i Rafinerji „Michałów”

odbędzie się w dn. 20 października 1934 r. o godz. 18 m. 30 w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34 oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie;
- 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Teatrów SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 listopada 1934 r., o godz. 17, w gmachu Towarzystwa, przy ul. Słowackiego Nr. 2, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zebrania; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu, rachunku zysków i strat za 1933/34 r., budżetu na 1934/35 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 3) Uzupełniające wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w tem Zebraniu, winni złożyć swoje akcje najpóźniej na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia, t. j. do dn. 30 października 1934 r., do depozytu Spółki w gmachu Teatru Polskiego, ul. Słowackiego Nr. 2, codziennie od godz. 13 do 14.

W uzupełnieniu ogłoszenia z dn. 6 października r. b. o Zebraniu Akcjonariuszy

Sandomiersko Wielkopolskiej Hodowli Nasion, Sp. Akc.

dodaje się po słowach: „dn. 30 października 1934 r.” — „o godz. 11 rano”.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce“
SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 października 1934 r. (czwartek) o godz. 12 odbędzie się w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego, ul. Fredry 8

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie oraz wybór przewodniczącego;
- 2) Reasumpeja uchwały z dn. 30 maja 1934 r. w sprawie bilansu na dz. 31/XII 1933 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe notariusza lub depozytowe wzgl. zastawowe instytucji kredytowych w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr. 136 na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Sandomiersko-Wielkopolska Hodowla Nasion“, Sp. Akc.
w Warszawie

niniejszem zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 30 października 1934 r., o godz. 11 rano, w Warszawie, w lokalu Zarządu, przy ul. Żórawiej 23 m. 6, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1933/34; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązku; 4) Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej; 5) Powzięcie uchwał w przedmiocie dalszego prowadzenia Spółki; 6) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki; 7) Zmiana I ustępu § 3 Statutu Spółki przez nadanie nowego brzmienia treści następującej: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 960 000, i jest podzielony na 9600 akcji po zł 100 każda”; 8) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Polska Żarówka OSRAM, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Plac Trzech Krzyży Nr. 8, w dn. 30 października 1934 r., o godz. 12.30, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki w 1933/34 r.;
- 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1933/34; 5) Ustalenie sposobu pokrycia strat za 1933/34 r.; 6) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za ich czynności w 1933/34 r.; 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 8) Wybór członków Rady i członków Komisji Rewizyjnej stos. do art. 94 Prawa o Spółkach Akcyjnych; 9) Zmiana § 4 statutu Spółki: Proponuje się po słowie „wynosi” — zamiast „1 000 000” wstawić „1 250 000 (milion dwieście pięćdziesiąt tysięcy)”, po słowach zaś „podzielonych na” zamiast „10 000” wstawić „12 500 (dwanaście tysięcy pięćset)”; 10) Wolne wnioski.

Dodatkowe sprawy na porządek dzienny mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów do Zarządu Spółki do dn. 17 października r. b.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zgodnie z § 59 Ustawy o Spółkach Akcyjnych, winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje lub dowody ich posiadania w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Plac Trzech Krzyży Nr. 8.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Austro-Daimler, Steyr, Puch, Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów, Spółka Akc. w Warszawie, Książęca 9

zawiadamia, że w dn. 27 października 1934 r. o godz. 4 pp. w lokalu Spółki, ul. Książęca 9 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i rozpatrzenie bilansu z rachunkiem zysków i strat za rok operacyjny 1933; 3) Wybór Komisji Rewizyjnej; 4) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje albo zaświadczenia depozytowe notariusza lub krajowej instytucji kredytowej.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

Cukrowni „Młynów“ Spółki Akcyjnej

odbędzie się w dn. 20 października 1934 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie;
- 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Spółka Akcyjna Młyny Grudziądzkie „Cerealia“

w Grudziądzu

Bilans na dz. 30 czerwca 1934 r.

AKTYWA. — Nieruchomość zł 158 578·87; Ruchomości zł 21 716·52; Maszyny zł 496 566·05; Kasa zł 1 280·30; Banki zł 4 557·57; Dłużnicy zł 9 215·78; Weksle zł 2 358·50; Sumy przechodnie zł 3 480·88; Udziały zł 110·00; Kaucje zł 710·00; Remanent zł 2 072·00; Wątpliwi dłużnicy zł 5 846·42; Strata ubiegłych lat zł 248 544·89; Różni za żyro na wekslach zł 22 900·00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 440 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 252 561·12; Banki zł 5 823·20; Wierzyciele zł 5 937·12; Akcepty zł 254 942·01; Sumy przechodnie zł 9 942·76; Zysk zł 7 431·57; Zobowiązanie z tytułu żyra zł 22 900·00.

Rachunek strat i zysków

STRATY — Koszty handlowe zł 60 252·93; Koszty przemiału zł 39 305·40; Węgiel zł 37 986·89; Utrzymanie maszyn zł 7 204·04; Utrzymanie nieruchomości zł 407·89; Podatki zł 12 392·31; Ekspedycja i przewozy zł 1 826·64; Procenty zł 20 289·65; Materiały techniczne zł 6 181·98; Worki zł 1 272·16; Towary zł 2 485·51; Nadzwyczajne straty zł 6 788·05; Amortyzacja zł 54 999·84; Zysk zł 7 431·57.

ZYSKI. — Przemiał na obcy rachunek zł 218 863·39; Magazynowanie zł 13 651·66; Utrzymanie bocznicy zł 261·96; Nadzwyczajne zyski zł 26 027·85.

Cukrownia Wierchosławicka

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 30 kwietnia 1934 r.

AKTYWA

I. — Majątek stały. — Grunty: a) fabryczne zł 88 885·48, b) staw zł 1 501·00, c) majątność Latkowo zł 395 425·50; Razem zł 485 811·98; Budynki: a) fabryczne zł 1 153 421·42 b) gospodarcze Latkowo zł 378 400·00, c) mieszkalne zł 281 388·29; Razem zł 1 815 209·71; Urządzenia techniczne: Maszyny i aparaty zł 2 844 570·58; Przybory i narzędzia zł 38 670·82; Kolejka wąskotorowa zł 845 872·74; Tabor kolejki wąskotorowej zł 258 187·64; Bocznicia szerokotorowa zł 117 682·01; Tabor kolei szerokotorowej zł 56 646·67; Wagi zł 50 558·85; Studnie i wodociągi zł 52 275·27; Razem zł 4 264 464·58; Inwentarz zakładowy i biurowy: Urządzenie biur i laboratorium zł 22 895·86; Urządzenie koszar i mieszkań zł 15 703·97; Sprzężaj zł 410·00; Samochód zł 23 750·00; Urządzenie straży pożarnej zł 5 438·08; Inwentarz martwy Latkowo zł 65 173·00; Inwentarz martwy Balin zł 37 745·00; Razem zł 169 113·91; Razem majątek stały zł 6 732 600·18.

II. — Majątek płynny. — Gotówka w kasie zł 3 783·05; Gotówka w bankach zł 88 168·24; Razem zł 91 951·29; Papiery procentowe zł 67 176·90; Akcje i udziały zł 492 839·00; Razem zł 560 015·90; Materjały: Materjały magazynów zł 142 167·10; Węgiel zł 7 423·00; Kamień wapienny zł 1 388·80; Koks zł 374·40; Worki zł 8 180·50; Razem zł 159 533·80; Półfabrykaty: Wytloki zł 1 600·00; Melas zł 9 212·28; Razem zł 10 812·28; Gotowe wyroby i towary: Cukier zł 1 750 427·38; Nasiona buraczane zł 2 144·00; Ziemiopłody Latkowo zł 57 685·25; Inwentarz żywy Latkowo zł 54 165·00; Ziemiopłody Balin zł 18 268·56; Inwentarz żywy Balin zł 25 050·00; Razem zł 1 907 740·19; Dłużnicy: Należności z tytułu umów kartelowych: Z operacji finansowej zł 170 396·94; Odbiorcy zł 15 683·20; Różni zł 94 539·84; Dostawcy dominjalni zł 1 578 337·29; Dostawcy małorolni zł 277 242·14; Wątpliwe należności: Weksle protestowane zł 27 000·00; Razem zł 2 163 199·41; Sumy przechodnie: Wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 11 101·35; Razem majątek płynny zł 4 904 354·22; Razem majątek stały i płynny zł 11 636 954·40.

Kaucje zł 52 000·00; Dłużnicy za gwarancje zł 282 311·00; Razem zł 334 311·00; Ogółem zł 11 971 265·40.

PASYWA

I. — Kapitały własne. — Kapitał zakładowy zł 1 080 000·00; Kapitał zapasowy zł 4 292·67; Rezerwa specjalna zł 78 862·40; Fundusz amortyzacji długów zł 794 738·41; Fundusz wyrównania dywidendy zł 2 715·23; Razem zł 1 960 608·71.

II. — Kapitał amortyzacyjny. — a) Saldo z roku ubiegłego zł 3 495 222·62, b) Dopisano za 1933/34 r. zł 510 049·68; Razem zł 4 005 272·30.

III. — Zobowiązania. — Wierzyciele: a) Akcepty zł 608 500·00; b) Banki zł 2 255 303·44; c) Zobowiązania hipoteczne zł 138 182·47; d) Dostawcy dominjalni zł 102 983·77; Dostawcy małorolni zł 1 923·60; Dostawcy różni zł 5 640·60; e) Różni zł 4 787·99; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych: Z operacji handlowej zł 368 290·07; Z operacji finansowej zł 1 048 249·19; Razem zł 3 925 361·13; Sumy przechodnie: Dopłata do buraków zł 140 620·15; Tantjema Rady Nadzorczej zł 703·11; Koszty eksportowe od wywozu cukru kimp. 1923/24 r. zł 16 143·33; Razem zł 157 467·59; Razem zobowiązania zł 4 691 328·72; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 801 432·05; Zysk za 1933/34 r. zł 186 051·30; Mniej strata za 1932/33 r. zł 7 738·68; Razem zł 178 312·62; Razem kapitały własne: Kapitał amortyzacyjny i zobowiązania zł 11 636 954·40; Weksle kaucyjne zł 52 000·00; Weksle gwarancyjne zł 282 311·00; Razem 334 311·00; Ogółem zł 11 971 265·40.

Rachunek zysków i strat
na dz. 30 kwietnia 1934 r.

STRATY. — Koszty fabrykacji zł 1 976 195·98; Odpisy na amortyzację zł 510 049·68; Razem zł 2 486 245·66; Koszty administracji ogólnej zł 104 921·24; Podatki państwowe i komunalne zł 383 901·53; Razem koszty admin. ogóln. i podatki państwowe i komunalne zł 488 822·77; Koszty sprzedaży zł 283 438·19; Koszty kredytów zł 180 495·84; Różnice kursowe na papierach i udziałach zł 261 188·78; Różne odpisy straconych dłużników zł 338 117·53; Odpisy nadzwyczajne zł 6 377·11;

Strata na majątku Balin zł 3 986·56; Razem zł 348 481·20; Zysk zł 186 051·30; Ogółem zł 4 234 723·74.

ZYSKI. — Cukier zł 4 171 593·75; Melas zł 25 895·78; Wytloki zł 12 203·36; Razem zł 4 209 692·89; Różnice kursowe na walutach zł 11 361·36; Zysk z majątku Latkowo zł 13 669·49; Ogółem zł 4 234 723·74.

Poświadczamy zgodność bilansu, oraz rachunku strat i zysków per 30.IV.1934 r. z książkami handlowymi i inwenturami firmy „Cukrownia Wierchosławicka”, Sp. Akc.

„POWIERNIK”

Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel i Marciniak
(—) Marciniak, dypl. i przys. rzecz. książk.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Kujawy”, Spółka Akcyjna w Janikowie, powiat Inowrocław

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 24 października 1934 r. o godz. 15,30 w Hotelu Basta w Inowrocławiu przy ul. Królowej Jadwigi Nr. 15, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Przedłożenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1933/34;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Uchwała odnośnie przyjęcia bilansu, rachunku strat i zysków oraz podziału zysku;
- 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 6) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej na rok 1934/35;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej stosownie do wniosku, stawionego w myśl art. 379 K. H. grupami, ewentualnie wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków;
- 8) Zatwierdzenie Zarządu;
- 9) Wybory rewizorów i zastępców grupami w myśl wniosku akcjonariuszów, ewentualnie wybory rewizorów i zastępców;
- 10) Zamknięcie Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 statutu — złożyć w Cukrowni Kujawy, Spółce Akcyjnej w Janikowie, powiat Inowrocław, przynajmniej na 7 dni przed Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniem, czyli do dn. 16 października r. b. włącznie, swoje akcje, przedstawiające nominalną wartość zł 120 każda, lub też przedłożyć kwity depozytowe na dowód złożenia tych akcji u polskiego notariusza względnie w następujących instytucjach bankowych: w Banku Cukrownictwa, Sp. Akc. w Poznaniu lub w Banku Cukrownictwa Sp. Akc. Oddział w Warszawie, w Banku Angielsko-Polskim, Sp. Akc. w Warszawie, w Banku Ludowym w Inowrocławiu, w Poznańskim Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu lub też w filii Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniu wymienione winno być: liczba akcji i zapewnienie, że akcje przed ukończeniem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Janikowo, dn. 10 września 1934 r.

Zarząd

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE

PLON, Spółka Akcyjna w Inowrocławiu

odbędzie się w środę dn. 31 października 1934 r., o godz. 15, w lokalu Spółki z następującym porządkiem obrad:

- 1) Przedłożenie bilansu za rok obrachunkowy 1933/34 i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Podział zysków;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze winni celem wzięcia udziału w głosowaniu złożyć akcje lub kwity depozytowe banków 7 dni przed Zwyczajnym Walnym Zebraniem, w lokalu Spółki w Inowrocławiu.

Inowrocław, dn. 10 października 1934 r.

Zarząd: (—) Tokarski

I OGŁOSZENIE

Fabryka Krzesel Gościńno, Spółka Akcyjna w Gościńcinie
pow. Morski

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 10 listopada 1934 r., o godz. 15, w lokalu Spółki w Gościńcinie, odbędzie się
**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

Porządek dzienny: 1) Przedłożenie bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za 1933/34 r. operacyjny. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 2) Przyjęcie bilansu; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybór pisma nieurzędowego, w którym umieszczane będą obowiązkowe ogłoszenia; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Wskazujemy zarazem na możliwość zgłoszenia przez Akcjonariuszów, nie później jednak, jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem, dodatkowych spraw na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w drugim ogłoszeniu.

Gościńno, powiat Morski, dn. 10 października 1934 r.

Zarząd: J. Mach, A. Jahnz

II OGŁOSZENIE.

Zarząd Hodowli Nasion Buraków Cukrowych „Motycz”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 października 1934 r., o godz. 5:ej po poł., odbędzie się w Warszawie — w lokalu własnym przy ul. Karowej Nr. 20 (Gmach Banku Cukrownictwa)

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933/34; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1933/34 i udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 5) Podział zysków i strat; 6) Ustalenie ilości członków Zarządu na najbliższe 3 lata i wybór wszystkich członków Zarządu wobec zrzeczenia się dotychczasowych; 7) Wybory pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla ustępujących władz Spółki; 9) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na rok 1934/35; 10) Upoważnienie Zarządu do obciążania i zbywania nieruchomości Spółki; 11) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrownia Środa

zaprasza wszystkich PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w czwartek dn. 25 października 1934 r. o godz. 17 w Hotelu „Bazar” w Poznaniu na sali Malinowej, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933/34;
3) Przyjęcie do wiadomości sprawozdania rewizora ksiąg za 1933/34 r.;
4) Zatwierdzenie bilansu i roku strat i zysków oraz podziału zysku za rok 1933/34 i uchwalenie terminu wypłaty dywidendy;
5) Udzielenie absolutorjum Radzie Nadzorczej i Zarządowi;
6) Wybory 6 członków Rady Nadzorczej;
7) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisowym terminie, zgodnie z art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem tegoż złożyć w Biurze Zarządu Cukrowni swoje akcje lub zaświadczenia zgodnie z art. 59 prawa o spółkach akcyjnych.

Zarząd

Samolot skracia podróż!!!

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiej Warrantowej Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 26 października 1934 r. o godz. 13 w siedzibie Spółki w Warszawie, Traugutta 6, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie, bilans, rach. zysków i strat za 1933 r. oraz udzielenie władzom Spółki absolutorjum; 2) Likwidacja Spółki; 3) Wybór likwidatorów Spółki i udzielenie im pełnomocnictw; 4) Wolne wnioski.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub kwity depozytowe w Zarządzie Spółki.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Gnaszyńska Fabryka Tapet i Papierów Kolorowych”, Sp. Akc.
w Gnaszynie pod Częstochową

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 listopada 1934 r., o godz. 15, odbędzie się w biurze zarządu Spółki w Gnaszynie

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Uchwała w przedmiocie ustalenia daty, od której akcje II emisji, uchwalonej na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów pomienionej Spółki z dn. 9/VII 1934 r., mają uczestniczyć w dywidendzie; 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w Spółce, przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia.

Kolej Elektryczna Warszawa — Młociny — Modlib
SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY

	zł	gr
1. Budowa:		
a) Budowa linii Warsza-		
wa—Łomianki	2 497 971	43
b) Tabor	236 277	66
c) Ruchomości	13 728	66
d) Umundurowanie i wy-		
ekwipowanie	1 740	22
2. Kasa		1 248 07
3. Dłużnicy		13 470 21
4. Kaucje		420 00
5. Strata z lat poprzednich		275 986 86
" za 1933 r.		25 247 11
		<u>3 066 090 22</u>

STAN BIERNY

	zł
1. Kapitał akcyjny	300 000 00
2. Wierzyciele	2 765 450 28
3. Sumy przechodnie	639 94
	<u>3 066 090 22</u>

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY

	zł
Koszty eksploatacji	115 514 27
	<u>115 514 27</u>

ZYSKI

	zł
Wpływy z eksploatacji	90 267 16
Strata za 1933 r.	25 247 11
	<u>115 514 27</u>

I OGŁOSZENIE

Przewodniczący Rady Nadzorczej
oraz Zarząd firmy

„PRZECHOWO” MŁYNY I TARTAKI, S. A.

w Przechowie, powiat świecie n/Wisła

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w poniedziałek dn. 5 listopada 1934 r., o godz. 15, w lokalu Spółki Akcyjnej w Przechowie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933/34 i odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34 oraz powzięcie odpowiednich uchwał;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej w Przechowie akcje, względnie świadectwa zastawowe lub depozyty w polskich instytucjach kredytowych.

Polska Składnica Pomocy Szkolnych, S. A.

Bilans na dz. 31/III 1932 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 1 568·87; Papiery % i udziały zł 1 688·60; Ruchomości zł 13 687·09; Towary zł 348 966·60; Nabyte prawa wydawnicze zł 40 959·62; Dłużnicy zł 83 887·20; Wydawnictwa wspólne zł 43 921·88; Depozytarjusze zł 95 922·00; Strata za 1931/2 i ub. lata zł 149 526·43; Razem zł 780 128·29.

STAN BIERNY. — Kapit. akc. zł 150 000·00; Kapit. amortyz. zł 3 383·80; Fundusz Przeworności zł 668·80; Wpłaty na nową emisję akcji zł 1 622·50; Wierzyciele zł 439 925·42; Akcepty zł 44 683·89; Komitenci zł 43 921·88; Deponenci zł 95 922·00; Razem zł 780 128·29.

R-ek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 114 167·11; % i prowizje zł 13 301·24; Strata na sortymencie i drukach zł 8 988·14; Amortyzacja ruchomości zł 684·35; Strata na przeszacowaniu remanentów zł 71 919·29; Razem zł 209 060·13.

ZYSKI. — Zysk na towarach zł 119 164·71; Strata na przeszacowaniu remanentów zł 71 919·29; Strata za 1931/32 zł 17 976·13; Razem zł 209 060·13.

Bilans na dz. 31/III 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 730·19; Papiery % i udziały zł 1 170·60; Ruchomości zł 13 687·09; Towary zł 312 085·69; Nabyte prawa wydawnicze zł 35 839·67; Dłużnicy zł 49 589·07; Wydawnictwa wspólne zł 41 334·84; Depozytarjusze zł 113 682·46; Strata za 1932/3 i ub. lata zł 215 895·13; Razem zł 784 014·74.

STAN BIERNY. — Kapit. akc. zł 150 000·00; Kapit. amortyzacyjny zł 4 068·15; Fundusz Przeworności zł 668·80; Wpłaty na nową emisję akcji zł 1 622·50; Wierzyciele zł 450 733·99; Akcepty zł 21 904·00; Komitenci zł 41 334·84; Deponenci zł 113 682·46; Razem zł 784 014·74.

R-ek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 83 753·90; % i prowizje zł 11 275·52; Straty na wydawn. własnych zł 3 324·58; Amortyzacja ruchomości zł 684·35; Razem zł 99 038·35.

ZYSKI. — Zyski na towarach zł 32 669·65; Strata za 1932/3 zł 66 368·70; Razem zł 99 038·35.

BANK NAFTOWY, S. A.

WE LWOWIE

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji: gotowizna w kasie, pozostałość w Banku Polskim, P. K. O. i w Banku Gospodarstwa Krajowego zł 17 642·13; Papiery wartościowe własne: papiery państwowe zł 9 857·94, Akcje zł 14 569·78, Razem zł 24 427·72; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorc. zł 62 258·30; Papiery wartość. ustaw. kapitału zapasowego zł 11 177·24; Banki nostro: krajowe zł 5 412·00; Weksle z dyskontowane: krajowe zł 169 905·60; Weksle protestowane zł 76 912·48; Rachunki bieżące: zabezpieczone zł 1 302 870·96, niezabezpieczone zł 129 470·27, Razem zł 1 432 341·23; Ruchomości zł 1 880·00; Nieruchomości zł 576 222·13; Sumy przechodnie zł 4 648·00; **Ogółem zł 2 382 826·83.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: zakładowy zł 1 500 000·00, Zapasowy zł 33 839·59; Inne rezerwy zł 21 685·49; Fundusz amortyzacyjny zł 109 721·17; Razem zł 1 665 246·25; Wkłady: terminowe zł 309 453·00, a vista zł 32 802·16, Razem zł 342 255·16; R-ki bieżące (saldo kredytowe) zł 193 735·47; Redyskonto weksli: w kraju zł 44 000·00; Wierzyciele hipoteczni zł 117 562·12; Sumy przechodnie: zł 18 695·06; Zyski z lat ubiegłych zł 1 332·77; **Ogółem zł 2 382 826·83.**

Gwarancje: zł 112 662·74; Inkaso zł 3 851·05.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY. — Procenty wypłacone zł 46 305·18; Koszty handlowe zł 93 410·21; Podatki zł 8 261·45; Amortyzacja nieruchomości zł 29 648·46; Różnice kursowe zł 6 852·18; Czysty zysk zł 1 332·77; **Ogółem: zł 185 810·25.**

ZYSKI. — Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 1 332·77; Procenty pobrane zł 107 416·25; Prowizje pobrane zł 15 852·76; Różnice kursowe: zyski na papierach wart. i udziałach zł 3 289·35; Dochody z nieruchomości zł 12 599·77; Dochód z przedsiębiorst. przemysłowych zł 45 319·35; **Ogółem: zł 185 810·25.**

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryk Metalowych pod firmą

Norblin, B-cia Buch i T. Werner

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października 1934 r. o godz. 17 w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie, przy ulicy Żelaznej Nr. 51, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1933/34 r.;
- 4) Rozpatrzenie budżetu Spółki na rok operacyjny 1934/35;
- 5) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Upoważnienie Rady Nadzorczej do kupna, sprzedaży, jako też do obciążania hipotecznego należących do Spółki nieruchomości;
- 7) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej i 5 członków Komisji Rewizyjnej w miejsce ustępujących;
- 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zebraniu, winni do dn. 13 października 1934 r. złożyć swe akcje, bądź też odnośne dowody depozytowe lub zastawowe: w biurze Zarządu Spółki, w Banku Handlowym w Warszawie, Traugutta 7/9, w Warszawskim Oddziale Banku Związku Spółek Zarobkowych, Jasna 8, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim, Fredry 8.

Bilety wejścia wydawane będą w biurze Spółki na 3 dni przed terminem Walnego Zebrania.

„Ropa” Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego we Lwowie
ulica Zadwórzeńska 25

Bilans z dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa		81'06
Papiery wartościowe i udziały w obcych przedsiębiorstwach		31 972'00
Tereny naftowe, szyby i inwent. kopalniane		440 700'00
Ruchomości biurowe		700'00
Dłużnicy		7 173'25
Koszty emisji akcji		110'00
Rachunek przechodni		1 646'99
Zapas ropy nettojowej		959'20
„ „ bruttojowej		2 623'76
		485 966'26
Dłużnicy w rachunkach depozytowych		153 300'00
STAN BIERNY		zł
Kapitał akcyjny		250 000'00
Fundusz rezerwowy		2 735'26
Akcepty własne		42 700'00
Wierzyciele		190 337'91
Rachunek przechodni		66'69
		485 839'86
Zysk za 1933 r.		126'40
		485 966'26
Depozyty		43 000'00
Kaucje		48 000'00
Zabezpieczenie hipoteczne		62 300'00
		153 300'00

Rachunek strat i zysków
za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1933 r.

STRATY		zł
Koszty administracji, podatki i odsetki		25 691'83
Koszty eksploatacji i czynsze		20 295'40
Amortyzacje		3 468'63
		49 455'86
Zysk za 1933 r.		126'40
		49 582'26
ZYSKI		zł
Sprzedaż ropy i gazów		49 402'26
Inne dochody		180'00
		49 582'26

SPÓŁKA AKCYJNA

Dom Książki Polskiej Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców
w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 marca 1934 r.

AKTYWA. — Kasa i banki zł 10 774'42; Papiery procentowe zł 3 131'48; Weksle w portfelu zł 16 545'41; Zaliczenia pocztowe zł 132'13; Ruchomości i samochody zł 49 765'40; Towary własne zł 707 404'88; Dłużnicy zł 271 364'26; Towary komisowe zł 2 958 269'82; Straty za 1933/34 r. zł 67 358'49; Weksle w redyskoncie zł 290 292'79; Razem zł 4 375 039'08.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał zasobowy zł 516'93; Kapitał amortyzacyjny zł 24 044'18; Akcepty zł 283 316'69; Wierzyciele zł 439 197'64; Różni za towary komisowe zł 3 059 351'33; Sumy przechodnie zł 28 319'52; Gwarancje za żyra zł 290 292'79; Razem zł 4 375 039'08.

Rachunek strat i zysków
za okres od 1/IV 1933 r. do 31/III 1934 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 241 811'34; Straty na dłużnikach zł 3 168'89; Razem zł 244 980'23.

MA. — Niepodniesiona dywidenda zł 1 099'75; Zysk brutto na towarach zł 176 521'99; Straty zł 67 358'49; Razem zł 244 980'23.

Spółka Akcyjna „Polskie Radio”

Bilans na dz. 31 marca 1934 r.

AKTYWA. — 1) Kasa: Centrali zł 1 419'38; Rozgłośni zł 9 287'10 = 10 706'48; 2) Gotowizna w bankach zł 346 185'76; 3) Papiery wartościowe w depozycje zł 9 539'24; 4) Pożyczka Narodowa zł 150 400'00; 5) Udziały zł 71 000'00; 6) Weksle w portfelu zł 78 062'56; 7) Weksle posłane do inkasa zł 1 222'82; 8) Nieruchomości zł 1 034 954'53; 9) Inwestycje; budynki na cudzych gruntach zł 455 714'93; Maszyny i instalacje techniczne zł 9 363 021'09 = 9 818 736'02; 10) Ruchomości techniczne zł 2 510 376'56, ogólne zł 544 744'66, programowe zł 246 056'31 = 3 501 177'53; 11) Roboty w toku zł 11 816'86; 12) Magazyn wraz z zapasowami lampami katodowymi zł 526 596'26; 13) Dłużnicy zł 921 453'52; 14) Należności pracowników za Pożyczkę Narodową zł 56 296'00; 15) Koszty okresu przyszłego zł 59 861'42 = 16 398 009'00; 16) Weksle gwarancyjne otrzymane zł 22 000'00; 17) Różni za gwarancje wydane zł 50 000'00; 18) Różni za wydane akcepty zł 593 101'00; Razem zł 17 063 110'00.

PASYWA. — 1) Kapitał zakładowy zł 1 250 000'00; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 2 333 313'06; 3) Kapitał zapasowy zł 142 200'00; 4) Kapitał obligacyjny zł 9 601 708'95; 5) Rezerwa na wątpliwe należności zł 119 000'38; 6) Specjalna rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 68 566'21; 7) Akcepty, wydane na pokrycie rat należnych za towary zł 866 849'00; 8) Wierzyciele zł 697 749'55; 9) Należności za Pożyczkę Narodową zł 116 020'00; 10) Należności Radju Poznańskiemu zł 755 749'63; 11) Należności Marconi's Wir. Tel. Co. Londyn zł 81 510'00; 12) Sumy przechodnie zł 53 653'54; 13) Niepodniesiona dywidenda zł 1 167'50; 14) Niepodniesione kupony od obligacji zł 27 522'00; 15) Zysk zł 282 999'20 = 16 398 009'00; 16) Różni za otrzymane gwarancje zł 22 000'00; 17) Weksle gwarancyjne wydane zł 50 000'00; 18) Akcepty wydane zł 593 101'00; Razem zł 17 063 110'00.

Rachunek strat i zysków

za czas od 1/IV 1933 r. do 31/III 1934 r.

STRATY. — 1) Koszty eksploatacyjno-handlowe zł 6 341 782'42; 2) Procenty od obligacji zł 539 126'00; 3) Świadczenia socjalne zł 207 561'71; 4) Podatki i stemple zł 538 878'54; 5) Amortyzacje: od inwestycji zł 404 223'32; od ruchomości technicznych zł 157 971'10, od ruchomości ogólnych i programowych zł 34 681'89, od nieruchomości zł 27 500'18, dodatkowa amortyzacja studjów i urzędów lokali przy Zielnej i Kredytowej zł 20 163'61 = 644 540'10; 6) Zysk zł 282 999'20; Razem zł 8 554 887'97.

ZYSKI. — 1) Abonamenty zł 8 328 201'78; 2) Ogłoszenia zł 142 914'75; 3) Prowizje komisowe zł 26 308'75; 4) Zysk na różnicach kursowych zł 40 683'25; 5) Zysk na sprzedaży sprzętu radiowego zł 608'77; 6) Wpływy z nal. ze spisanych abonamentów zł 15 876'67; 7) Niepodniesiona dywidenda z 1927 r. zł 294'00; Razem zł 8 554 887'97.

Spółka Akcyjna Przemysłowo-Leśna „Las”

w Warszawie

Bilans od 1 czerwca 1933 r. do 31 maja 1934 r.

AKTYWA. — Majątek Soszyczno zł 998 392'85; Kaucja zł 26 073'57; Kasa zł 20 455'72; Weksle zł 1 893'00; Pożyczka Narodowa zł 4 080'00; Dłużnicy zł 551 296'02; Sumy przechodnie zł 63 804'07; Drzewo zł 110 587'34; Strata 1931/32 i 1932/33 r. zł 83 986'28; Strata 1933/34 r. zł 46 751'66; Ogółem zł 1 907 320'51.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 325 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 34 154'00; Wierzyciel hipoteczny zł 197 060'52; Wierzyciele zł 1 126 605'99; Akcepty zł 224 500'00; Ogółem zł 1 907 320'51.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Pensje zł 16 299'19; Podatki, prowizja, podróże, wydatki handl. zł 23 683'51; Dłużnicy zł 53 049'84; Sumy przech. zł 8 899'01; Transport zł 2 631'84; Wózka zł 25 328'00; Świadczenia socjalne zł 4 265'56; Ogółem zł 184 319'41.

ZYSKI. — Różnica kursowa zł 50 987'77; Procenty zł 9 932'72; Drzewo zł 76 647'26; Strata zł 46 751'66; Ogółem zł 184 319'41.

„Modrzejów — Hantke“ Zjednoczone Zakłady Górniczo - Hutnicze

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
I. — Aktywa podstawowe:				I.—Kapitały:			
1. Grunty	2 331 588'44			1. Kapitał zakładowy	15 650 000'00		
2. Budynki	15 679 665'59			2. „ amortyzacyjny	18 467 482'26	34 117 482'26	
3. Prawa i nadania górnicze	1 382 463'70			II.—Zobowiązania długoterm.:			
4. Nowe inwestycje	113 381'04			1. Tow. Kred. Przem. Polsk.	7 699 710'15		
5. Maszyny i urządzenia techn.	36 234 481'50			2. Banki	21 415 523'63		
6. Narzędzia i zapasowe części maszyn	2 785 930'78			3. Akcepty dolarowe w Banku Handlowym, Warszawa	4 455 339'68	33 570 573'46	
7. Ruchomości	588 159'50	59 115 670'55		III.—Zobowiązania krótkoterm.:			
II.—Aktywa bieżące:				1. Tow. Kredyt. Przem. Polsk.	561 853 61		
1. Materiały i surowce	2 669 455 32			2. Banki	2 045 159'42		
2. Wyroby i półwyroby	4 105 474'06			3. Akcepty	3 878 422 05		
3. Dostawcy	873 148'19			4. Dostawcy	1 604 017'86		
4. Odbiorcy	4 353 388'79			5. Odbiorcy	1 722 553'90		
5. Różni	840 841'51			6. Różni	2 861 706'40		
6. Papiery wartościowe, akcje i udziały	1 628 616'54			7. Kaucje gotówk. otrzymane	1 110'00		
7. Obligacje Tow. Kred. Przem. Polsk.	7 287 500'00			8. Kasa Przechodności	571 725'02		
8. Kaucje gotówkowe wydane	25 310'56			9. Niepodniesiona dywidenda	715 509'93		
9. Sumy przechodnie	162 224'02	21 945 958'99		10. Sumy przechodnie	2 067 311'05	16 029 369'24	
III.—Aktywa płynne:				<hr/>			
1. Kasa	50 287'89			Kaucje, gwarancje i depozyty 18 527 626'96			
2. Weksle i dokumenty wartość.	742 164'86			Ministerstwo Przemysłu i Handlu 771 670'62			
3. Banki	251 074'36	1 043 527'11		<hr/>			
IV. — Straty:				83 717 424'96			
1. Straty za 1933 r.		1 612 268'31		<hr/>			
		83 717 424'96		<hr/>			
Kaucje, gwarancje i depozyty 18 527 626'96				<hr/>			
Majątek wydzierżawiony (h. „Błachownia”) 771 670'62				<hr/>			

Rachunek strat i zysków za okres od 1/I do 31/XII 1933 r.

WINIEN		zł	zł	MA		zł	zł
I. — Procenty 3 820 684'38				I. — Sprzedaż:			
II. Koszty handlowe:				Zysk brutto na sprzedaży 5 618 171'46			
1. Wynagrodzenie członków Rady i Komisji Rewizyjnej	43 277'32			II. — Zyski:			
2. Pensje Dyrekcji i pracown.	998 696'19			Różne zyski 1 257 934'14			
3. Świadczenia społeczne	86 672'42			Różnice kursowe 7 394 699'98			
4. Podatki	1 139 291'43			<hr/>			
5. Różne koszty handlowe	581 668'41	2 849 605'77		14 270 805'58			
III.—Koszty administrac. (hut i fabryk):				III. — Strata:			
1. Pensje Dyrekcji i pracownik.	479 158 44			Strata za 1933 rok operacyjny 1 612 268'31			
2. Świadczenia społeczne	45 636'61			<hr/>			
3. Różne koszty administracyjne	514 635'60	1 039 430'65		<hr/>			
IV.—Amortyzacja:				<hr/>			
1. Amortyz. budynków	470 389'97			<hr/>			
2. „ maszyn i urządzeń technicznych	3 623 448'15			<hr/>			
3. „ ruchomości	29 407'98	4 123 246'10		<hr/>			
V. — Straty:				<hr/>			
1. Różne straty	3 745 168'47			<hr/>			
2. Różnice kursowe	304 938'52	4 050 106'99		<hr/>			
		15 883 073'89		<hr/>			
<hr/>				15 883 073'89			

Cukrownia we Wrześni, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 kwietnia 1934 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł	zł
I. — Majątek stały:					I. — Kapitały własne:				
Grunty				147 864'26	Kapitał zakładowy		1 350 000'00		
Budynki: fabryczne	824 877'74				Kapitał zapasowy:				
gospodarcze	438 075'80				stan początkowy	653 153'95			
mieszkalne	126 355'16				dopisano w roku				
"	9 511'60	1 398 820'30			sprawozdawczym	108 000'00	761 153'95		
Urządzenia techniczne:					fundusz rezerwowy		148 932'49		
maszyny i aparaty	3 661 396'10				fundusz zapomogowy		70 366'15		
suszarnia wycieków	584 354'54				rezerwa podatkowa		280 000'00	2 610 452'59	
studnie	103 212'98				II. — Rachunek amortyzacyjny:				
urządzenie pola irygacyjnego	97 524'00	4 446 487'62			Stan początkowy		2 643 135'15		
Inwentarz:					Dopis. w roku sprawozd.		492 069'64	3 135 204'79	
martwy	57 944'66				III. — Zobowiązania:				
żywy	5 300'00	63 244'66	6 056 416'84		Akcepty		785 000'00		
II. — Majątek płynny:					Bank Cukrownictwa				
Gotówka w kasie	35 239'14				r-k bieżący	442 913'73			
Gotówka w bankach	7 891'18	43 130'32			Bank Gosp. Krajow. —				
Papiery wartościowe	816 648'00				długoterm.	307 989'50			
Udziały „Cukroport”	4 400'00	821 048'00				750 903'23			
Zapasy:					Skarb Państwa — dłu-				
Materiały:					gotermin.	142 452'40			
materiały i części					Wierzyciele	129 522'14			
zapasowe	97 288'65				plantatorzy	1 002 096'63			
worki	75 234'46				Zaległe podatki	41 334'84			
plótno filtracyjne	4 175'23				Dywidenda nieodebr.	23 414'08			
węgiel i koks	6 887'00				Pożyczki zagraniczne	679 923'72	2 769 647'04		
kamień wapienny	8 775'00				Zobowiązania z umów				
oleje i smary	4 313'19	196 673'53			kartelowych				
Półfabrykaty:					Z tyt. operacji handlo-				
melas	27 000'00				wej (akcyza)		451 171'77		
wytłoki	30 000'00	57 000'00			Sumy przechodnie				
Gotowe fabrykaty:					Różnice kursowe na				
nasienie buraczane	78 467'48				obcych walutach	29 075'22			
cukier	1 770 200'35	1 848 667'83			Rada Nadzorcza i Zar-				
Dłużnicy:					ząd	85 173'76			
różni	202 693'87				Różne	49 860'13	164 109'11	4 169 927'92	
plantatorzy	868 359'44	1 071 053'31	4 037 572'99		Zyski			178 404'53	
			<u>10 093 989'83</u>					<u>10 093 989'83</u>	
Dłużnicy za żyra wekslowe			190 000'00		Żyra wekslowe			190 000'00	
Depozyty Rady Nadzorczej			35 000'00		Rada Nadzorcza za depozyty			35 000'00	

Rachunek strat i zysków na dz. 30 kwietnia 1934 r.

STRATY		zł	zł	ZYSKI		zł	zł
Koszty administracji ogólnej			219 600'57	Cukier			
Koszty fabrykacji			3 747 450'46	Nadwyżka wpływów z lat ubiegłych		831 892'31	
Odписы na amortyzację			492 069'64	Wpływy z kampanji 1933/34	5 038 660'66	5 870 552'97	
Podatki państwowe	367 781'78			Melas		35 060'74	
" komunalne	70 551'47	438 333'25		Wytłoki		79 056'33	
Koszty sprzedaży		175 573'25		Pasza melasowa		9 754'00	
" opakowania		141 649'75		Wapno defekacyjne		4 928'19	
" kredytów		148 645'81		Gospodarka rolna		3 903'44	
" handlowe		31 206'41		Administracja nieruchomości		8 579'28	
Różne:				Różnice kursowe na obcych walutach		61 300'03	
Różnice kursowe na pap. wartoś.	228 386'72			Odsetki:			
Rezerwa podatkowa	280 000'00			Dywidenda Banku Polskiego i Banku Cukrownictwa		49 524'60	
Odpisy statut. do kapitału zapas.	108 000'00	616 386'72		Odsetki z rachunku bieżącego	25 411'44		
Zysk		178 404'53		Odsetki z rachunku bieżącego Banku Cukrownictwa	12 700'18	63 443'99	
			<u>6 189 320'39</u>	Skonto kasowe	25 332'37	3 216'82	
				Pozostałość z roku poprzedniego			6 189 320'39

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

	I		I
1 — 18) bez serji — wyczerpane.		42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926 (wyczerp.)	1'20	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
29) „ XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
35) „ XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym	1'50
36) „ XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczym	1'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	62) „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50		
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turcki</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY 2 150 000 000. REZERWY 2 70 549 831

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDEWSZYTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA